

Easy Travel Inc.

Cosolidator of major airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Amritsar Special

JFK-Amritsar fare is \$1090

JFK-Delhi fare is \$975

Fare is round trip including all tax

Tel:734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

EYE EXAMINATIONS

CONTACT LENSES

LAXMI AMERICAN OPTICAL
Complete Optical Service
Tel. 718 335 2240
Fax 718 335 2241
83-16 Northern Blvd * Jackson Heights NY 11372

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ

AMANTEL.COM

\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ (7560 ਮਿੰਟ)

Talk One Minute, Pay For One Minute

Customer Service Available 24/7

ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ

1-800-717-1510, 732-982-4332/4333

Eleventh Year in Publication

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 37, September 11, 2010

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

(ਫੋਟੋ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ)

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਕਰਾਏ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ ਦੀ ਟੀਮ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਲੱਫਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਇਲੀਨਾਏ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਅਤੇ ਕੈਨਟਕੀ ਜਿਹੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਕ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚ ਵਿਚ ਲੱਫਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਦੇ ਗਭਰੂਆਂ ਨੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਾਢੇ 22 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 30 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਅਤੇ 5100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ ਜਦੋਂਕਿ 4100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗਾ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 2 'ਤੇ)

ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛੇਤੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕੋਈ ਪਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਸੜਨ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਮੁਫਤ ਵੰਡਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰ ਨੀਤੀ ਘਾੜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਰੋਖਾ

ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਵੰਡਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਔਸਤਨ 37 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਵੰਡਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਉਹ ਇਸ

ਫੈਸਲੇ 'ਪਿਛਲੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ' ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਮਿਲ ਸਕਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸਰੋਕਾਰ 'ਤੇ ਬਣਦੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਕਰ ਮੁਫਤ ਅਨਾਜ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਗਾਊਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਡੋਪਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ

ਤੋਮਰ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਡੋਪਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਦਿਨ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਵਾਦ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਖਿਡਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਟੀ ਡੋਪਿੰਗ ਐਜੰਸੀਏਸ਼ਨ (ਨਾਡਾ) ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ

ਵੀ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਛੇਤੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਤੋਂ ਤਮਗਿਆਂ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਪਸ਼ੋਮਾਨੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 8 'ਤੇ)

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਿਹਾਅ

ਪਟਨਾ: ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਅਗਵਾ ਡਰਾਮਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਭੈ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ,

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 7 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਸੱਤੇ ਦਿਨ 24 ਘੰਟੇ ਖੁੱਲਣ ਵਾਲੀ

ਗੁਜਰਾਤ ਡੈਲੀ

946 Columbus Ave., Manhattan, NY

Ph: 212-866-2937

ਪਤੀਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਚਾਹ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰੋਟੀਆਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਿਆਰ। ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰੋ

\$100 125 ਘੰਟੇ

Great Rates for 1-UK, Canada & other Countries

ਰੇਟ ਲੋਕਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

1-800-914-1013

WWW.1EZPIN.COM

Dhillon Truck Stop Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

Gill Manj Gurdaspur Wale

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੇਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph:575-576-4111, 317-918-6776

ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਲੱਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ

(ਸਫ਼ਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਚੈਨਲ ਦੇ ਸੀ ਈ ਓ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਪਾਦਕ ਸ੍ਰੀ

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮੌਸਮ ਵਲੋਂ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁਕਣਮੀਚੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਕੰਮ ਵਿਚ ਘੜਮੰਡੀ ਹੀ ਨਾ ਪਾ ਦੇਵੇ ਪਰ ਮੌਸਮ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਰਖੀ।

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਪਲ (ਫੋਟੋ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ)

ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਧਾਵੀਆਂ ਸੰਨੀ ਕੰਦੋਲਾ ਅਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਨੀਲੋਂ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਧਾਵੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਿਖਾਈ ਉਥੇ ਇਸ ਟੀਮ ਦੇ ਸਟਾਪਰਾਂ ਮੰਨਾ ਲੱਫ਼ਰ, ਕਾਲਾ ਨੀਲੋਂ, ਜੱਸੋ, ਵਿਕੀ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਮੂਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਡਾਟੇ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਜੱਫੇ ਲਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਇਥੋਂ ਹੀ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧੇ ਅੰਕ ਦਾ ਫਰਕ ਪਾ ਸਕੀ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸੋਨੀ ਸਨੇਤ ਅਤੇ ਕੀਪਾ ਸੁਰਖਪੁਰੀਏ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਰੇਡ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਸਟਾਪ ਦਾ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਨੀਲੋਂ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਅਤੇ ਸੰਨੀ ਕੰਦੋਲਾ ਅਤੇ ਬੱਲੀ ਮਹੇਤ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਠੰਡਕ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮੇਘਰਾਜ ਦੇ ਨਿਕੇ ਮੋਟੇ ਦਬਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੰਦਰਦੇਵ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਕਸੀਸ ਵੱਟੀ ਰਖੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਦਿਨ ਛਿਪ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੇਲਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਨਾ ਕੀਤੇ। ਇਥੋਂ ਮੇਲਾ ਖਿਡਿਆ ਤੇ ਉਧਰੋਂ ਇੰਦਰਦੇਵ ਨੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਵੇਂ ਮੇਲਾ ਸੁਖੀ-ਸਾਂਦੀ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰੀ 'ਚ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਇਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਸੀ ਵੁਡਜ਼ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੁਲ 1045 ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਪਾਟ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1025 ਉਤੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਨ ਭਰ ਵਿਚ 3000 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੂਰੇਡੇ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਕਰ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਬੀਆਂ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਉਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਈਸਕਰੀਮ ਅਤੇ ਕੈਂਡੀਆਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਲੁਤਫ ਉਠਾਇਆ।

ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਪੂਲਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਪੂਲ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪੂਲ ਵਿਚ ਟੋਰਾਂਟੋ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਕੈਨੇਡਾ, ਮਾਡੈਸਟੋ-ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੋ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਕਿੰਗਜ਼ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ। ਸਾਰੇ ਮੈਚ ਫਸਵੇਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹੇ। ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਿੰਗਜ਼ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਚਾਲੇ ਭੇਡ ਹੋਇਆ। ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿਚੋਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸੰਨੀ ਕੰਦੋਲਾ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਨੀਲੋਂ, ਬੱਲੀ ਮਹੇਤ, ਕੀਪਾ ਸੁਰਖਪੁਰੀਆ, ਮੰਨਾ ਲੱਫ਼ਰ, ਕੰਵਰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਿਖਾਈ।

ਮਿਡਵੈਸਟ ਫਾਈਨਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾਪੋਲਿਸ ਦਾ ਭੇਡ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਰਹੀ। ਐਡਰ-21 ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੀ ਸੀ ਏ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ। ਜੇਤੂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਟੀਮ ਰਹੀ।

ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਰ ਕੇ ਖੇਡ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾਇਆ। ਉਹ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ

ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਗਟਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਦ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰ-ਡਿੱਕੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਚਲਾਈ ਰਹੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਬੇਸੁਆਈ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਖੁਦ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜਾਬਤੋਂ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜਾਬਤੋਂ ਵਿਚ ਰਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਖੇਡ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਲੱਫ਼ਰ ਭਰਾ-ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਕਰ ਕੇ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਕਬੱਡੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਿੰਗਜ਼ ਕਲੱਬ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਇਸ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਲੱਫ਼ਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਜੀਤ ਸਹੋਤਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਘਾ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਲਹਿੰਬਰ ਸਿੰਧੂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਇੰਦੂ ਭਲਵਾਨ, ਸੁਖੀ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੋਰਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਲਾਸ ਬੈਨੋਸ ਵਲੋਂ ਜਿਤਿਆ ਹੋਇਆ ਕੱਪ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਮਾਣ ਵਜੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿੰਧੂ ਦਮਦਮੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਦੇ ਟੋਟਕੇ ਵੀ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੇ। ਸੰਨੀ ਕੰਦੋਲੇ ਨੂੰ ਐਨ ਹੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਫੀ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਟਿਪਣੀ ਸੀ, 'ਅਜੇ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਹੈ ਬਈ।' ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰੇਡਰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਵੇਖ ਜਾਂਦੇ ਫਰੰਟੀਅਰ ਮੇਲ ਵਾਂਗੂੰ।' ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾਇਆ। ਕਲੱਬ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਮੌਕੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਹੋਈ ਹੀਰ ਨੇ ਬੜੀ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਖੂਬ ਰਹੀ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ 'ਮੇਰੀ ਗਲੀ ਆਉਣੋਂ' ਹਟ ਜਾ, ਵੰਗਾਂ ਛਣਕਾਉਣੋਂ ਹਟ ਜਾ' ਫੇਮ ਗੀਤਾ ਜੈਲਦਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਕਤੀ-ਚੋਲ, ਕੁਕਤ ਬੋਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਮੇ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਰੰਗੀਨ

ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਾਕੀਗਨ ਤੋਂ ਲੱਕੀ ਅਤੇ ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ-ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿਨਹਾਸ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਦੀਪਾ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਲਾਲੀ ਨਿੰਬਰ, ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ-ਮਿਆਣੀ, ਪੀਟਾ ਸਹੋਤਾ, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਬੱਬੀ ਬਾਠ, ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗੀ, ਜਿੰਦੀ ਦਿਆਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ, ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗਨਾ ਨੇ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ।

ਭਈ ਜੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਕਟੋਪਸ ਪਾਲ ਬਾਬਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਉ..!!

ਟੋਨੀ ਕਲੀਰ

ਸੇਲ: ਇੰਪੋਰਟਡ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਗਾੜ੍ਹਾ ਕਰਨ, ਖੋਏ ਦੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ, ਖੀਰ ਅਤੇ ਕੇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਡੈਨ ਕਾਓ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪਾਊਡਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ

ਸੇਲ: ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਰਾਮਦਸ਼ੁਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 100% ਦੁੱਰਮ ਚੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ

ਚੈਂਪੀਅਨ ਆਟਾ ਫੁਲਕੇ, ਰੋਟੀ, ਕੇਕ, ਬਰੈਡ ਅਤੇ ਬੇਕਿੰਗ ਵਾਸਤੇ

ਵਧੀਆ ਖਾਓ, ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਤੇ ਮੀਡੋ ਮਾਰਕਾ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਰਹਿਤ ਘਿਓ

ਸੇਲ: ਡਾ. ਰਾਬਰਟ ਬਿਟਰਜ਼ ਸਰਦੀ, ਜੁਕਾਮ, ਫਲੂ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਅਤੇ ਰੋਗਾਣੂਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੋ। ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਖੂਨ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ।

ਸੇਲ: ਲਿਵਰਜੈਨ ਟੋਨਿਕ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਭੈੜੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਓ

Wholesale Supplies: AFN 908-486-0077/United Cash & Carry 917-682-5604/ P. West 718-272-6383

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਵਧਿਆ

ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ (ਮਕਬੂਜ਼ਾ) ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਿਲਗਿਤ ਅਤੇ ਬਲਟੀਸਤਾਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ 'ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ' ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਐਸ. ਜੈਸ਼ਕਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਚੀਨ ਦੇ ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂਗ ਜ਼ੀਜ਼ਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੇਈਚਿੰਗ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਕੋਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੀਨੀ ਫੌਜੀ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਤੁੰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 'ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਾਇਤਾ' ਦੇਣ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਲਾਲ ਫੌਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ

ਨੂੰ 'ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਕਬੂਜ਼ਾ

ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਿਲਗਿਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜੀ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪੇਈਚਿੰਗ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਆਂਗ ਯੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਤੇ ਦੋਸਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਤੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਿਲਗਿਤ 'ਚ ਚੀਨ ਦੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ ਦੇ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਗਿਲਗਿਤ ਵਿਚ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਤੇ ਗਲਤ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।" ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਆਂਗ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਟੈਪਲ ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।"

ਉਧਰ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਖਬਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਉਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵੇਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਆਸਾਮ ਦੇ ਖਾਤਕ ਸੰਗਠਨ ਉਲਫਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਪਰੇਸ਼ ਬਰੂਆ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰੂਆ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਮਰੂਲ ਜਮਾਨ ਨਾਂ ਨਾਲ ਚੀਨ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਖਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਖ਼ਤ ਤੇਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਮਿਟਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 1962 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਜੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 1383 ਭਾਰਤੀ ਜਵਾਨ ਅਤੇ 722 ਚੀਨੀ ਫੌਜੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਆਰਮੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਜੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਜਰਮਨ ਫੌਜ ਦੇ ਜਨਰਲ ਗੋਬਲਜ਼ ਵਾਂਗ ਹਰ ਗੱਲ 'ਚ ਝੂਠ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।

PANNUN THE LAW FIRM
 ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
 ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
 ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
 T 718.672.8000
 JACKSON HEIGHTS, NY 11370

CALIFORNIA
 T 510.796.9000
 39300 CIVIC CENTER DR.
 SUITE 170 FREMONT, CA 94538

ਲੋੜ ਹੈ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੀ

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ- ਫੋਨ:317-750-1900

Gas Station For Sale

Once in a life time opportunity. Very profitable Gas Station with property for sale in Ohio. Doing inside store sales \$90,000 to \$95,000 per month and \$60,000 gallons fuel out side. Absentee owner.

If interested call with confidence
Ph:734-756-7463 or 734-660-2721
 or contact via e-mail: ABRENTERPRISE@LIVE.COM

ਨਵੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਲਡਿੰਗ

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਓਹਾਇਓ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਮੁਨਾਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੀ ਬਿਜ਼ੀ ਹਾਈਵੇ ਲੋਕੇਸ਼ਨ। ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਲਿੰਕਰ ਦੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਸਮੇਤ।

ਅੰਦਰ ਦੀ ਸੇਲ 90 ਤੋਂ 95 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ, ਗੈਸ ਦੀ ਸੇਲ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਗੈਲਨ

ਕਾਲ ਕਰੋ:734-756-7463 ਜਾਂ 734-660-2721

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!!

ਕੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸਤਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਵੀਰੋ ਤੇ ਭੈਣੋ,
 ਜੇ ਮੇਰੇ ਵੀਰ, ਭੈਣ-ਭਰਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਜਿਵੇਂ ਫਰਦਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ, ਇੰਤਕਾਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਅੱਗੋਂ ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਜਿਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਦੁਕਾਨ, ਕੋਠੀ, ਪਲਾਟ, ਫਲੈਟ ਜਾਂ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੇਚਣੀ, ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸੌਦੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਦਫਤਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦੋਹੀਂ ਥਾਂਈਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ, ਪਤਾ, ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ

Address: Imandari, P.O.Box 695, Hayes, Middlesex UB3 9PD, UK
 Tel/Fax:0044-2087970259, Mobile:0044-7403071308
 Tarsem: 91-94643-31245, Fax:91-182-4220156
 e-mail: imandari@hotmail.co.uk

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਲਝਿਆ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ : ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2010 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਬੀਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜ ਕੇ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਅਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਹੋਅਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਉਠ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਚੋਣ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਬੁਨੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ। ਹੋਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਹ ਯੂ.ਕੇ. ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੋਲਡਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2008 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਮੁੜ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ

ਹਾਰ ਸਹਿਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਭਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਭਾ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੇਤੂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਦੇਣ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਾਏ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਉਧਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗਪੁਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰਸਰਕਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੀ ਤਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੰਕਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਸਭਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਸਲੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਸਭਾ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ 18 ਅਗਸਤ 2010 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ

ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 326 ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਭਾ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਭਾ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਠਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਸਭਾ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ (ਐਨ.ਜੀ.ਓ.) ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਈ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਛਪਵਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ ਚਾਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਐਕਟ 1860 ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਖਤ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭਾ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਨੂੰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਰ.ਐਸ. ਲੱਧਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਭਾ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਨਾ ਦੱਸਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਤੌਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਐਸ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭਿੰਡਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ

ਜਰਮਨੀ : ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸਹਿ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਸ. ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਿੰਡ ਤਰਸਿੱਕਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ 85 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਬੀਤੀ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਨਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਬਾਪ ਦੀ ਅਰਥੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੋਢਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਈ ਭਿੰਡਰ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ — ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ

ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਸਿਰਫ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਈਆਂ ਤੇ ਦੋ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੀ ਆਸ ਤੇ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਹੀਂ ਚਿਹਰਾ ਤੇ ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਹਾਨ ਆਗੂਆਂ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਪੈਸੇ ਤੇ ਚੌਧਰ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਮਨੋਰਥ ਤੋਂ ਥਿੜਕ ਗਈ ਹੈ।

ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ 'ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ' ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਕੋਈ 'ਪਾਤਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪਾਤੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਜੇਕਰ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ 'ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਤਫਾਕ 'ਚ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਚ ਮਤਭੇਦਾਂ ਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.) ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ, ਖੇਤਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਈ ਨਵੇਂ ਕਦਮ ਵੀ ਪੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਨਵੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੇਈਚਿੰਗ ਵਲੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਚੀਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁਰਅਮਨ ਹੱਲ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਏਸ਼ੀਆ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਚ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਰਅਮਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਅਹਿਮ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ

ਫਿਕਰਾਂ 'ਚ ਸਮਝੌਲਾ ਰੱਖਣਾ ਪਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਢਿੱਲਮੱਠ ਤੇ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਮੰਨਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ਗੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੀ 80 ਮਿੰਟ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਜਾਦ ਹਨ। ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਬੇਬਾਕੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਰੁਖ ਅਪਣਾ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ— ਕਾਂਗਰਸ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਰਜ਼ਮਾਨ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਰਾਏ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਕਹਿ ਕੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Truck Stop For Lease In Oklahoma

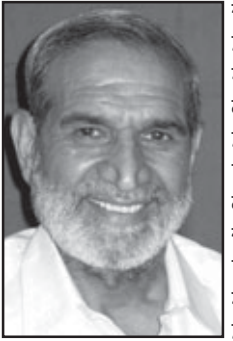
ਓਕਲਹੋਮਾ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇ 69/75 ਉਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਿਜ਼ੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਉਤੇ ਸਥਿਤ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲੀਜ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

**ਗੈਸ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ
(4 ਗੈਸ ਪੰਪ ਅਤੇ ਦੋ ਟਰੱਕ ਡੀਜ਼ਲ ਪੰਪ)
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ (70 ਸੀਟਾਂ)
ਸਟੋਰ ਬੀਅਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਟਰੱਕ ਮਕੈਨਿਕ ਸ਼ਾਪ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ 3 ਸ਼ਾਵਰ
ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਲੀਜ਼, 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ
ਅਤੇ ਰੈਂਟ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਮਹੀਨਾ**

**ਕਾਲ ਕਰੋ:
469-279-3208 ਜਾਂ 213-379-8080**

ਸੱਜਣ ਵਿਰੁਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ

ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁਧ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਉਹ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਐਸ. ਕੇ. ਸਰਵਰੀਆ ਨੇ ਮੁਦੱਈ ਪਿਰ ਵਲੋਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁਧ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿਰੂਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣਨੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਸਰਵਰੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਵਰੀਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਬਿਮਲਾ ਮਾਕਿਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਿਮਲਾ ਮਾਕਿਨ ਨੇ 24 ਮਈ ਅਤੇ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 2 ਜੂਨ ਦਾ ਦਿਨ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਕਿਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੀ ਕੇ ਗੋਇਲ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾਂ ਭੇਜੇ

ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਨਵੇਂ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਧਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਪੁਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿਕਾਸ) ਨਵਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਉਕਤ ਤਿੰਨ

ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਾ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਹ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਰੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਨਵੀਨਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪੱਟੀ ਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ

ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਾਵਾਰਿਸ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਅਣਸੁਲਝੇ ਪਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦ ਸਮੇਂ ਖਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਫੀਸ ਵਧਣ ਲੱਗੀ

ਜਲੰਧਰ: ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫੀਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫੀਸ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ 1000 ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਾਰਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਫਾਈਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਪਵੇਗਾ। ਅਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਫੀਸਾਂ ਵਧਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ 77 ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਬਾਬਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ

ਸਮਾਣਾ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਬਾਬਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਰੰਟ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਚਾਰ ਵਜਣ ਤੋਂ 10 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜੀਨ ਦੀ ਪੈਂਟ, ਚੈਕਦਾਰ ਸ਼ਰਟ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਏ ਬਾਬਾ, ਜਿਸਦੇ ਖੱਬੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਘੜੀ ਤੇ ਸੱਜੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਤਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੂੰਹ 'ਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰੇਕ ਵਲ ਦੇਖਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਘੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਤਵਾਦ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਬੇਕਸੂਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੋਗਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੰਗਕਰਮੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੋਗਲ ਦਾ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਭੋਗਲ (62) ਸੀ ਪੀ ਆਈ ਦੇ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਪਟਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 6 ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਲਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਭੋਗਲ ਨੇ 1975 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਵਾਇਰ

ਜਲੰਧਰ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਵਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਬੀਤੀ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਲੰਧਰ ਫੋਰੀ ਮੌਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ

ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਕ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਭਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਵਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਭਾਅ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਚੌਕ ਤੋਂ ਲੋਹ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਖੁਰਾਕ ਦੇ 120 ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਝੰਡੀ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards
Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

Quick Stop 40, Oklahoma

Help Wanted

ਓਕਲਹੋਮਾ ਵਿਚ ਫਰੀਵੇ ਉਤੇ
ਸਥਿਤ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਹੇਠ
ਲਿਖੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ
ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਕੁੱਕ ਅਤੇ ਵੇਟਰ ਸਟਾਫ
ਟਰੱਕ ਰਿਪੇਅਰ ਸ਼ਾਪ ਲਈ
ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ

ਕਾਲ ਕਰੋ: 832-512-7172

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh
917-856-5229

Jalandhar Bureau:

Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਆੜੁਤੀਏ ਤੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਸੰਗਠਨ ਵਿਰੋਧ ‘ਚ ਉਤਰੇ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਵਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਅਗਾਮੀ ਫਸਲ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖਰੀਦ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆੜੁਤੀਆ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਆੜੁਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਇਕੱਠ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭੰਬਲਭੁਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਕਿਸਾਨੀ ਕਿਸ ਧਿਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਆੜੁਤੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬਹਿਸ ਦੇ ਅਖਾਤੇ ‘ਚ ਲਿਆ ਪਟਕਾਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ 13 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 87 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਜਦਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆੜੁਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਫੇਰੀ ਪਿੰਡੋਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਆੜੁਤੀਆ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਛੱਡ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਆੜੁਤ ਦੀ ਹੱਟੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਵਾਂ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਆੜੁਤੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਪਰ ਆੜੁਤੀਆ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੈਰਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਰੋਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆੜੁਤੀਆ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਨਿਗਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਇਕੱਠ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਲੱਖੇਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੇਵਾਲ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਸਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਲੈਣ/ਦੇਣ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਆੜੁਤੀਏ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਵੀ ਚੈਕ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ‘ਆਨਲਾਈਨ’ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੁੜ ਭਖਿਆ

ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਚੈਕਾਂ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਫੇਲ੍ਹ-ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਝੰਜਟ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆੜੁਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆੜੁਤ ਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਹੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਕੁਝ ਭਰਿਆ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆੜੁਤੀਆਂ ਨੂੰ 3 ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿਸਾਬ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆੜੁਤੀਆਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋੜਨ ਲਈ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ‘ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰ ਤਾਂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ

ਕਿ ਬਾਕੀ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਦੀ ਤਰਜ਼ ‘ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ। ਸ. ਲੱਖੇਵਾਲ ਨੇ ਆੜੁਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆੜੁਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਆੜੁਤੀਏ ਨੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏ ਕਿ ਆੜੁਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸਕਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਆੜੁਤੀਏ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਬਦਲੇ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਆੜੁਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਮੋੜਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਣਕ, ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਨਰਮੇ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ‘ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਅਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਸਮਾਜਿਕ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਉਗਰਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆੜੁਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆੜੁਤੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ‘ਚ ਫਸੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿੱਧੀ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚੈਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀ

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਖਾਲਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਤਾ ਦੀ 15ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਇਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਝੁਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਖਤਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਖਾਲਤਾ ਦੀ 15ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲੀ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਹਿਲਾ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਲਾਸੋਰ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਮਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਰੰਥੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਹਿਸ ਵੀ ਹੋਈ। ਖਾਲਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਚਾਰ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਕ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਝੁਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਤਾ ਅਤੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆੜੁਤੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਸਮੇਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵੀ ਮੰਗੀ।

ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੇ।

ਉਧਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਅਤੇ ਆੜੁਤੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਬਦਨੀਅਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਤਿਆਰ ਚੌਲ ਲੈਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਝੋਨਾ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦ ਟਾਲਣ ਲਈ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆੜੁਤੀਏ ਖਰੀਦ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸੇ ਲਈ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2003 ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ‘ਮਾਡਲ ਐਕਟ’ ਦਾ ਖਰਤਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਹਲੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖਰਤਾ 2008 ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਆੜੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਆੜੁਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਆੜੁਤੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆੜੁਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਫਸਲ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਉਤਮ ਹੈ। ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਿਸਾਨ-ਆੜੁਤੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਾਂਗ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੋ ਸਕੇ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਣਗੇ 55 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 10,000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ 2500 ਰੁਪਏ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 35000 ਦੀ ਥਾਂ 55000 ਰੁਪਏ ਮਿਲਣਗੇ।

ਪਾਰਲੀਮੈਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੇਵਾਲਾ ਨੇ ਬੀਤੀ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਭੱਤਾ 15,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 20,000 ਰੁਪਏ, ਦਫਤਰ ਭੱਤਾ 2500 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5000 ਰੁਪਏ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਭੱਤਾ 3000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5000 ਰੁਪਏ, ਸਕੱਤਰੇਤ ਭੱਤਾ 5000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10,000 ਰੁਪਏ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤਾ 1000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1500 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂਤ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ
ਫੋਨ:209-992-7185

***ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ-ਰੱਖੜਾ**

-ਜਿਥੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਛਣਕਣੇ ਮੁਫਤ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ।

***ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਉਪਰ ਜੁੱਤੀਆਂ ਤੇ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ**

-ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ 'ਕੱਲੇ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਈ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਐ।

***ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਾਂ-ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ**

-ਸ਼ੁਕਰ ਐ ਔਲ ਦਾ!!!

***ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਗਵਾਹ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ...**

-ਵੋਹ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਮੇਰਾ।

***ਅਜੇ ਰਿਟਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾਂ-ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ**

-ਸਾਨੂੰ ਪਤੈ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਐ।

***ਢਾਡੀ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ**

-ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਆਦ ਤਾਂ ਹੀ ਐ ਜੋ ਨਾਂ ਅੱਗੇ ਸੰਤ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇ।

***ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੁੱਠਭੇੜ 'ਚ ਪੰਜ ਜਵਾਨ ਹਲਾਕ।**

-ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਸਲੀ ਹੋਊ।

Visit us

on the web:

punjabtimesusa.com

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਮਲ ਅੱਗੇ ਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੂਰਾ ਅਮਲ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਕੰਮ 13 ਦਸੰਬਰ, 2010 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 17 ਜਨਵਰੀ, 2011 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਬਾਹਰ ਆਏਗੀ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀਆਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਜਸਟਿਸ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅੱਗੇ ਪੈਣ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੀ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟ 2 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਛਪੇਗੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 30 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਸਪਲਮੈਂਟਰੀ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਅੰਤਿਮ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ 17 ਜਨਵਰੀ, 2011 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਾਰੀਕ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ-ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

- ਬੇਗਸ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਬਰਾੜ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰ-ਸਰਨਾ

ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 52 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਫਾਰਮ ਆਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ 7200, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ 11,985 ਫਾਰਮ ਆਏ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਰਨਗੇ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਫਾਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖਦਸ਼ੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਕੇਸਧਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਅੰਕਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੋਟਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੌਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਬਕਾਇਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚੋਣ ਅਮਲ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਗਸ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਤਹਿਤ ਬੇਗਸ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤ ਭੜਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਇੰਚਾਰਜ ਜਸਟਿਸ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਗਸ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਕੋਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਹੱਕ ਨਹੀਂ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

Match for clean shaven, handsome, Saini boy 36, 5'11", US citizen, divorcee, Veterinary doctor. Girl from California will be prefer. Contact at raj@gfbontime.com

Parents seek well educated USA settled family girl for Sikh cleanshaven son, 28, 5'-10", M.S from USA, Settled in Michigan-USA, permanent job, Call: 214-677-6465 or e-mail to: jit.simer@gmail.com.

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਿਰਕ, 26, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਸ ਕਰਦੇ, ਪਿਛੋ ਜ਼ਿਲਾ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 718-600-2325, 917-519-9453, sonu_virk48@yahoo.com

Companionship Sought

60 years old widower Punjabi Sikh healthy, handsome, retired Subedar Major seeks companionship with a widow/divorcee lady around 60, living in New York. Even paying guest accommodation is welcome. Call Bajaj at 917-428-0778

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Professional Jatt Sikh match, for beautiful Jatt Sikh girl 28, 5'3" Canadian immigrant, registered Nurse in USA. Call 248-974-1131. Send Bio-data with photo to karamjittsandhu@yahoo.com

Handsome & educated Jatt Sikh match, preferably from California for Jatt Sikh beautiful girl, 24, 5'4", MBA. Call at 408-794-5382. Send Bio-data with pictures to Jatt_Sikh2010@yahoo.com

www.punjabtimesusa.com

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਿਹਾਅ

ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਅਹਿਸਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖੀ ਸਰਾਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨੋਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੰਦਰੁਸਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਚਲੋ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।" ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ 8 ਕੈਦੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਤਾ-ਓਬਾਮਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਸਨਸਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਵਿਸਕਾਂਸਿਨ ਦੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਇਕ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੇ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਤਾਕਤਵਰ ਅਨਸਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਉਹ ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਆਗੂ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਬਿਆਨ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵੇਡਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਪਣਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਜੇ.ਡੀ. (ਯੂ.) ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਜੀ.ਕੇ. ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।"

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਖੀਸਰਾਏ ਦੇ ਕਜਰਾ ਬਾਣਾ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਬੰਧਕ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ (ਬੇਤੀਆ), ਅਭੈ ਯਾਦਵ (ਬੇਗੁਸਰਾਏ), ਅਹਿਤਸ਼ਾਮ ਖਾਨ (ਮਾਂਡਰ, ਝਾਰਖੰਡ) ਅਤੇ ਲੁਕਸ਼ ਟੇਟੇ (ਸਿਮਡੋਗਾ, ਝਾਰਖੰਡ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਹਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲਿਸ (ਬੀ.ਐਮ.ਪੀ.) ਦੇ ਹਵਾਲਦਾਰ

ਲੁਕਸ਼ ਟੇਟੇ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿੰਨ੍ਹੀ ਲਾਸ਼ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਲੱਖੀਸਰਾਏ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਲਾਸ਼ ਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਮਿਲੇ ਇਕ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 8 ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੰਧਕ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮਦਾਹ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤੇ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਹੋ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲਾਂਘਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਗਈ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ.) ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਭੈ ਯਾਦਵ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਜਨੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਦਿਨ ਧਰਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਰਜਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਆਏ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਚ ਕੇ ਆ ਗਿਆ, ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਕੰਮ ਆਈਆਂ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਅਭੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਦੇਖ ਕੇ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਅਹਿਸਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਫਰੀਦਾ ਖਾਨਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ

ਵਿਚ ਈਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਉਧਰ ਉਤੀਸਾ 'ਚ ਨਕਸਲ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਚੇਰੂਕੁਰੀ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਦੋ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੀਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਇਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਤਰਾ ਮਾਝੀ ਨੂੰ ਗਜ਼ਪਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਦਾਬਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜਾਲਦਾ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਚਲਦਾ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਦੀ ਸੇਲ 70,000 ਡਾਲਰ, ਗੈਸ 70,000 ਗੈਲਨ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: 414-803-7420

ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਛਿਤੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਔਖੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਰੋਤਕਾ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਰੋਜ਼ ਤੋਂ ਪਦ ਉਨਤ ਹੋ ਕੇ ਆਈ.ਜੀ. ਬਣੇ ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਮਿੱਤਲ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ

ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਖਫ਼ਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਇਕ ਦਰਜਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵੀ ਤੈਅ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰਖਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਰ.ਪੀ. ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਜ਼ੋਨਲ ਆਈ. ਜੀ. (ਜਲੰਧਰ) ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਜ਼ੋਨਲ ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਆਈ.ਜੀ. ਰੇਲਵੇ ਪਟਿਆਲਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਰ.ਪੀ. ਮਿੱਤਲ ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ ਸ਼ਾਸਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲਣ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ

ਤਬਾਦਲੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਖਹਿਬਾਜੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ

ਮਿੱਤਲ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਜਲੰਧਰ ਰੋਜ਼ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਹਿਬਾਜੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਗਵਾਉਣ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਆਗੂ ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਵਰਗੀ ਘਟਨਾ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ-ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਇੱਥੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ੍ਰੀ

ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਬਾਦਲਾ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਾ ਰੁਕਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਨਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਈ.ਜੀ. (ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ), ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੀ.ਕੇ. ਉਪਲ ਨਵੇਂ ਆਈ. ਜੀ. (ਸਪੈਸ਼ਲ ਨਾਰਕੋਟਿਕਸ ਸੈਲ) ਹੋਣਗੇ। ਰੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਕਾਦਮੀ (ਫਿਲੋਰ) ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਜੀ. (ਅਪ੍ਰੈਸਨਜ਼) ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਸ਼ਕ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਉਂਤ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਡੇਢ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਦੂਜਾ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੰਗਾਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣੀ ਹੋਵੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਹੀ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁੰਵਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਧੜਾ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਆਮ ਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ, ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਲਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਧਰਨੇ ਲਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੁਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੀ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ.ਜੀ. ਤੱਕ ਓਪਰੇਸ਼ਨਲ ਡਿਊਟੀਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅਜੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਮੂੰਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਤੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲੋਂ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਧੜਾਧੜ ਪੁਲਿਸ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਡੋਪਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ

ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਡੋਪਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਓਲੰਪੀਅਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਾਜੀਵ ਤੋਮਰ ਸਮੇਤ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚਾਰਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਨਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਤੋਮਰ (120 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ), ਮੋਸਮ ਖੱਤਰੀ (96 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਅਤੇ ਸੁਮੀਤ (74 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (72 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦਵਾਈ ਮਿਥੇਲ ਹੈਕਸ ਨਿਮਾਈਨ ਲੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ.ਐਸ. ਮੰਡੇਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਨ (120 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ), ਅਨਿਲ ਮਾਨ (96 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ), ਨਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ (74 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ) ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ 'ਚ ਅੰਸੂ ਤੋਮਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 76 ਖਿਡਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੀ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸੌ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2007 ਦੌਰਾਨ 44 ਅਤੇ 2008 ਦੌਰਾਨ 69 ਖਿਡਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਾਂਚ ਮੁਹਿੰਮ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦਵਾਈਆਂ ਖਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਰਲਡ ਐਂਟੀ ਡੋਪਿੰਗ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਵਾਡਾ) ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ

ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਨਾਡਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਡਾ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਮੁਕਾਮੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਉਂਤਬੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਈਮਨ ਫਰੇਜ਼ਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜੇਤੂ 24 ਸਾਲਾ ਭੁੱਲਰ 6 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਮਾਸਕੋ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੁਸ਼ਤੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਲਈ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਸਲਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ, “ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਜਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।”

ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਅਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

NirpalKaur.com

ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ

A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ
ਖਿੱਚੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ

VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM

HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanyvideo.com

or visit at: www.syanyvideo.com

SV
PRODUCTION

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ

—ਪੀਰਜ ਪਿਸ਼ੋਰੀਆ

ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਮਹਾਂਨਾਇਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 14-15 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 1.5 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ 20,000 ਕਿਸਾਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਮੋਹਰੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਰ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਬਰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 2,890 ਕਿਸਾਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ 9 ਕਰੋੜ ਪਰਿਵਾਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 48.34 ਫੀਸਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਸੂਬਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ 65.4 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1960 ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਉਫ਼ਾਲ ਆਇਆ, ਕਿਸਾਨ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਖੁਸ਼

ਹੋਇਆ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਖੇਤ, ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਾਇਣਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ

ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ 25-30 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭਾਵ 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਬੰਬਰ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਖਪਤ ਦਾ 18 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖਪਤ ਦਾ 10 ਫੀਸਦੀ ਹਨ। ਬੀਜਾਂ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਲੁੱਟ

ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬੀਜ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਲ ਛੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ

ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਧਰ 1990 ਤੋਂ 2000 ਤੱਕ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੁੱਸ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸੋਨੇ ਵਰਗੀਆਂ ਨਰਮੇ-ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਾਤੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸਾਲ 1995 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨ ਸੁੰਡੀ ਪੈ ਗਈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁੰਡੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ

ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਪੈ ਗਈ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰੇਕ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲੱਗੀ। ਖੇਤੀ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਬਜਟ ਘਟਦਾ-ਘਟਦਾ ਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕੁਲ ਬਜਟ ਦਾ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਲਟਾ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਦੇ ਲਈ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਜੋ 25 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਟਰੈਕਟਰ ਵੀ ਛੋਟੀ ਜੇਤ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਕੜਨ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਘੱਟ ਜੇਤ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰੀਸੇ-ਰੀਸ ਜਾਂ ਫਿਰ ਟਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਝਾਂਸਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ 25-30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਟਰੈਕਟਰ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਕਬਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤੀ ਰਕਬੇ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਲ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 24 ਫੀਸਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਟਰੈਕਟਰ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਰੇਟ

'ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਦੀਆਂ ਟਰੈਕਟਰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਟਰੈਕਟਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਨ 1991 ਵਿਚ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 11.17 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਬੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਦੇ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਲੇਬਰ ਚੌਕਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਸੰਨ 2001 ਦੇ ਜਨਗਣਨਾ ਵੇਲੇ 9.97 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰਹਿ ਗਈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੇਤੀਯੋਗ ਭੂਮੀ ਨੀਲਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 62 ਫੀਸਦੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ, 32 ਫੀਸਦੀ ਆਤਮੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ, ਤੰਗੀਆਂ, ਤੋਟਾਂ, ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 19 ਫੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਬੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸਾਂਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਪੱਖੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਧੰਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਲੁੱਟ ਦਾ ਧੰਦਾ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਬਰਬਾਦੀ ਵਲ ਤੁਰ ਪਵੇ।

ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀਕਰਨ ਦਾ ਹੋਕਾ, ਅਕਾਲੀ ਚੁੱਪ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦਾ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਤਰੇਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਪੇ ਲਾਕੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀਕਰਨ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਕੇ ਫਿਰ ਸੁੱਤਾ ਨਾਗ ਛੇਤਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚੋਂ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਨੇਤਾ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਤਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਉਲਟ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਇਹ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਗਭਗ ਇਹ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸ ਵਾਈ ਐਲ ਵਿਰੁਧ 1982 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਕਪੂਰੀ ਵਿਖੇ

ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਬਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੂਜਿਆਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿਆ ਸਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਸਰਾਪ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਇਹ ਦਰਿਆ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਫ਼ਸਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਤੈਅ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਨਿਯਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਠੋਸ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਲੇ ਵੇਖਤਾਂ 'ਚ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਵਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਜੀਵਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਥੇ ਤਾਂਡਵ ਵੀ ਵਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੱਕ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹਿੱਠਾਉਣਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੌਮੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੋਣਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਬਿਲਕੁੱਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਵੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਰਗੇ ਵਿਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਕੇਂਦਰੀਵਾਦ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਭਿਆਲੀ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਗੱਲਜੋੜ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮੱਤਭੇਦ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ।

ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਲਈ ਮਾਲਕਣ ਦੀ ਭਾਲ

ਤਰਨਤਾਰਨ: ਇਥੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਹੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਦੋ ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦਾ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰਵਾਰ ਸਥਿਤ ਇਹ ਥਾਂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵਲੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਇਥੇ ਬੀਤੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਥੇ ਮੋਟਰ ਸਾਫ਼ਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਜਾਂ ਡਿਪੂ ਪਹਿਲਾਂ 50 ਸਾਲ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਪਈ ਅਤੇ ਇਸ ਟਰਸਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਇਥੇ ਮਾਰਕੀਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ/ਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਇੰਤਕਾਲਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਹਿਤ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਸ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਜਤਾਇਆ। ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੁਣ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਲਈ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਗੈਰਾ ਲਾਉਣੀ ਕਠਿਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਔਰਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵਾਰਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।

ਭੋਗਪੁਰ: ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਮਾਣਕ ਢੇਰੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਬਹਿਰਾਮ ਸਰਿਸ਼ਤਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਵਿਆਹ 1993 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਮਾਣਕ ਢੇਰੀ ਦੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੰਬੰਧ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਹੁਣ 7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਲੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਲੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਇਕ ਟੈਪੂ ਟਰੇਵਲ 'ਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕਲੀਨਰ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 13 ਵਿਅਕਤੀ ਸਵਾਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਕਿ.ਮੀ. ਦੂਰ ਹੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆ ਰਹੀ ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਫਾਰੀ ਗੱਡੀ 'ਚੋਂ ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਉਤਰ ਕੇ ਟੈਪੂ ਟਰੇਵਲ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਟੈਪੂ ਟਰੇਵਲ 'ਚ ਸਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੰਨਪਟੀ ਵਿਚ ਦੋ ਗਲੀਆਂ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹਮਲਾਵਰ ਕੁਲ ਤਿੰਨ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਟੈਪੂ ਟਰੇਵਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਡੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਮਲਾਵਰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਟੈਪੂ ਟਰੇਵਲ 'ਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਵਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਗਦੀ ਲੁੱਟ ਲਈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਇਟਲੀ), ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ, ਭੈਣ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਜੀਜਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸੁਪਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ-ਜੁਲਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਮਿਲਿਆ-ਜੁਲਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਅਰਲਾਈਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੀ 7 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਲਈ 170 ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਕੌਮੀ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬੇਰੋਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿੰਗਡਿਸਰ, ਜੈਟ ਏਅਰਵੇਜ਼, ਜੈਟ ਲਾਈਟ, ਇੰਡੀਗੋ ਤੇ ਸਪਾਈਸ ਜੈਟ ਨੇ 177 ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

35 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋ ਰਿਹੈ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਜਲਾਸ

ਮੁਹਾਲੀ : ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂ 35 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੰਝਲ ਮਾਰਨਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1975 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਹੁਣ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ 125 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਆਗੂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੰਦਰਾ ਤੇ ਸੰਜੇ ਸਨ ਹੀਰੋ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੋਣਗੇ ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਰਾਹੁਲ

ਉਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵਕਾਂਤ ਬਰੂਆ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤੇ ਰੋਪੜ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਨਸੰਘ ਵਲ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਵੇਂ ਵਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਹਾਲੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਵਸਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇੱਕ-ਦੁੱਕਾ ਘਰ ਹੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਫੇਜ਼ 7 ਤੇ ਫੇਜ਼ 4 ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ, ਵਰਕਰ ਇਥੇ ਆਏ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਫੇਜ਼ 7, 4, ਪਿੰਡ ਮਟੌਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਸੋਹਾਣਾ ਦੇ

ਆਸਪਾਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਵਰ ਕਰਕੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਝਲਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਭੀੜ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਜਨਸੰਘ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਹੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਕ ਨੇਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਸੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੋਸਟਰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਾਯੂਸੀ ਛਾ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਜਨਸੰਖਿਆ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ, ਖੂਨਦਾਨ ਅਤੇ ਪੌਦੇ

ਲਗਾਉਣ, ਸਫਾਈ ਰੱਖਣ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਵਾਈ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ 7 ਦਿਨ ਦਾ ਨਾ ਹੋ ਕੇ 1 ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਹਿਮਾਚਲ, ਉਤਰਾਖੰਡ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ 8 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਰਜਕਰਨੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ, ਏ.ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ, ਪੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਮੈਂਬਰ, ਡੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ 125 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ 5 ਸੈਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਰੰਟ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਛੇ ਮੌਤਾਂ

ਕਲਾਨੌਰ : ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜਾਜਨ ਵਿਚ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਤਾਰਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਚਾਨਕ ਕਰੰਟ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਰ ਪੰਜ ਬਿਜਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜਾਜਨ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਪੈਂਦੇ ਖੇਖਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਕਰੰਟ ਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਠੇਕੇ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੰਜ ਬਿਜਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਨਿਕੋਸਰਾਂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਕੋਸਰਾਂ, ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਜਾਜਨ, ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਨਿਕੋਸਰਾਂ, ਲੱਖਾ ਵਾਸੀ ਵੀਲੂ, ਕਿਸਾਨ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਚੌਕੀ ਮਾਲੇਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਸੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ, ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 234 ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਐਕਸ ਆਫੀਸੀਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਐਚ.ਐਸ. ਹੰਸਪਾਲ, ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇ ਅਤੇ ਵਰਿੰਦਰ ਕਟਾਰੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 234 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਵੀਹ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਮਹਾਜਨ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 19 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੱਥੂਨਗਲ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ, ਸੁਨੀਲ ਦੱਤੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸੋਨੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਲੁਬਾਣਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੱਟੂ ਤੇ ਹਰਜੀਤ ਪਰਮਾਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਲਈ 18 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸੀ.ਡੀ.ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਲਈ 14 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਬਾਗ ਰਾਏ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਆਰ.ਐਮ. ਸੈਣੀ ਤੇ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਆਦਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕਟਾਰੀਆ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਮੋਗਾ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਨਾਂ ਹਨ। ਰੋਪੜ ਦੇ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸ.ਜੀ.ਡੀ. ਸਿੰਘ, ਖੁਸ਼ਲਾਲ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਮ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਰਾਣਾ ਹਨ। ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਜਗਮੋਹਨ ਕੰਗ, ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ 18 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀਰਮੀ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਤਾ ਗੁਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲੀ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਦੁਲੇ ਆਦਿ ਹਨ। ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਗਲਾ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਅੱਠ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਛੇ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ 16, ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਅੱਠ, ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ, ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ ਛੇ, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ 14, ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਛੇ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ 16 ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ।

ਉਧਰ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਝੂਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਾਨ ਉਹ ਲੜਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ,

ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਡੈਲੀਗੇਟ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਬਣ ਬੈਠੀਆਂ। 234 ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 25 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਟਾ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਤੇ ਆਮ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬਾਈ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਤਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਿੱਤੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦ ਰਹੀ ਹਾਂ।” ਸੂਬਾਈ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸਾਸੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਕੌਰ ਖੰਗੂੜਾ ਵੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੇ।

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੁਲੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਵੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੀਟ ਜਿੱਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਲਈ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਆਗੂ ਮੇਜਰ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੰਬੋਜ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪਵਨ ਅਦੀਆਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ/ਭਾਜਪਾ ਅਣਜੋੜ ਦੀ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ

-ਬੀ.ਕੇ. ਚੰਮ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ 'ਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਕਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ 'ਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਕਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੱਤਭੇਦ ਵੀ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣਗੇ? ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਪਾਏ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਕੌਮੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਚ ਇਹ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕ ਆਧਾਰ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਅਕਸਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਖਿਚਾਅ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਉਤਰੀਆਂ। ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਪਰੇਖੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗ-ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਹ ਬੋਰਡ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਖਿਚਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ (ਇਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ 71 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੇਮੇ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 234 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਬੀਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੈੱਡ-ਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ 'ਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਡੇਰੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ 'ਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ।

ਲੋਕ ਆਧਾਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਧੂ ਸੇਮੇ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵਪਾਰ ਜਗਤ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਕਸ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਆਪਸ 'ਚ ਖਿਚਾਅ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਮੋਹ ਭੰਗ ਕਾਰਨ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੂਜਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ 'ਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ?

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਹਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣਾ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਧੜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਈ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਟਾ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਵਲੋਂ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਪੱਖੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੁਭਾਸ਼ ਗਰੇਵਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ, ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਪੱਖੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮੋਗਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ 'ਚ ਮਾਯੂਸੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਵਿਸ਼ਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਨਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਸ਼ਰਮਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਥਾਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਮੇਅਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੇ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਵਿਸ਼ਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਨ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਸ਼ਾ ਠੱਕਰ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲ ਦੀ ਤਲਾਸ਼

ਬਠਿੰਡਾ : ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਹੋਈ ਡਿਨਰ ਡਿਪਲੋਮੇਸੀ ਉਪਰੰਤ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਤਿੱਖੇ ਤੇਵਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਬੰਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦਰਮਿਆਨ ਜੋ ਕਸੀਦਗੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸੀਨੀਅਰ ਬਾਦਲ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ

ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਦਮ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿਸਕਾਉਣ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਲਚਕੀਲੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸੇਧਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਆਪਣੇ 19 ਵਿਧਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੋ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲਣ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਧਰਮ ਨਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਗੀਰੂ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਜਵਾਨ ਉਮਰ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸੁਖਬੀਰ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਹੈਂਕੜਬਾਜ਼ੀ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਖਾਸਕਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੀਡੀਆ ਧੁਨੰਤਰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਚੈਪੀਅਨ ਜੂਨੀਅਰ ਬਾਦਲ ਹੀ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸੂਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਬਾਦਲ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਿਚ ਕਿਚ ਤੇ ਕਥਿਤ ਸਿਆਸੀ ਬਲੈਕਮੇਲਿੰਗ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਔਖੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਸਿਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਾਲੀ ਧੜਿਆਂ ਵਲ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀਟ ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੇਤ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ 70 ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਬਲਕਿ ਉਥੋਂ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵੀ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਹੈ।

ਲੇਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ 1 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਹਤ ਐਲਾਨੀ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੀਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚਲੇ ਸਿੱਖਾਂ

ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰੁੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ 5-5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪੰਥਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੋਲਰ

ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਲੇਹ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਪਣਾਏਗੀ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਭਰੇ 11 ਟਰੱਕ ਲੱਦਾਖ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਪਹਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲਰ ਸੇਰਿੰਗ ਦੋਰਜੀ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਗਏ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਥਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਲੇਹ ਦੇ ਸੋਲਰ ਵੈਲੀ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ (ਚੋਗਲਾਮਸਰ) ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 9 ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਸਕਲਜਾਂਗ ਅੰਗਮੂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਬੱਚੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-25 ਵਿਚਲੇ ਜਵਾਹਰ ਨਵੇਦਿਆ ਵਿਦਿਆਲਿਆ 'ਚ 6ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗੋਦ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹ ਬੱਚੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ +2 ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਚੁੱਕੇਗੀ।” ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਸਤਾਂਜਿਕ ਦੇਲਮਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲੇਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ

ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲੇਹ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਹੜ੍ਹ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ

ਕਲੋਨੀ ਵਿਚਲੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ 'ਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ।

ਜਨਾਬ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ

ਬਾਦਲਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਮੋਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੀਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁੜ ਡੀਆਈਜੀ ਵੀ ਕੇ ਉਪਲ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਉਪਲ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਸਤੰਬਰ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਣੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਏ. ਐਸ ਕੇ ਸ਼ੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਸਤਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਉਸਨੇ ਡੀਆਈਜੀ ਉਪਲ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੀਆਈਜੀ ਉਪਲ 'ਤੇ ਉਠਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਉਂਗਲੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਉਤੇ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਡੀਆਈਜੀ ਵੀ ਕੇ ਉਪਲ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 20 ਸਤੰਬਰ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ।

ਰੂਸ 'ਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਨਾਲ 500 ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਬਾਹ

ਮਾਸਕੋ : ਰੂਸ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਨਾਲ ਵੋਲਗਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੋਲਗੋਗਰਾਦ, ਸਾਰਾਤੋਵ ਅਤੇ ਸਮਾਰਾ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 500 ਇਮਾਰਤਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਗਨੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 1000 ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੁਫਾਨ ਕਾਰਨ ਹਾਈਟੈਨੇਸ਼ਨ ਬਿਜਲੀ ਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਅੱਗ ਲੱਗੀ। 2 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਰੇ ਪਹਿਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਗੋਦਾਮਾਂ 'ਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਅਨਾਜ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। ਉਹ ਬੀਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਿੰਡ ਸਿਆਲਕਾ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਗੋਦਾਮਾਂ 'ਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਅਨਾਜ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਨਾ ਵੰਡਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਖ਼ੁਰਾਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੱਖਾਂ ਟਨ ਅਨਾਜ ਗਲ-ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗਰੀਬ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਦੋਂਕਿ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੰਨ੍ਹੀ ਛਾਂ-ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ 6 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣਗੇ।

ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅੱਖ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਅੱਖ ਟਿਕਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜਲੇ 15 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੇੜਲੇ ਮਸਤਗੜ੍ਹ, ਮਿਲਕ, ਤੇਗਾਂ, ਧਨੌਰਾਂ, ਟੀਰਾ, ਦੇਵੀਨਗਰ, ਸਲਾਮਤਪੁਰ, ਮੁੱਲਾਪੁਰ, ਰਤਵਾੜਾ, ਭਰੁੰਗੀਆਂ ਚਾਹਤ ਮਾਜਰਾ, ਬਾਸੋਪੁਰ, ਸੰਗਲਾ, ਪੈਂਤਪੁਰ ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕੋਲ ਕਰੀਬ 10,000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭਾਅ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਹਿਜ਼ ਕੁਝ ਰੁਪਈਆਂ ਵਿਚ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਰਗਾਹ, ਵਾਟਰ ਬਾਡੀਜ਼, ਤੈਰਾਕੀ ਪੂਲ ਤੇ ਗੌਲਫ ਕੋਰਸ ਆਦਿ। ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰੀ ਪੱਟੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ, ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਲੋਂ ਜਵਾਬ ਦਾਅਵਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀ।

ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਵਲੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਸੀਏਸ਼ਨ (ਪੀ.ਸੀ.ਏ.) ਵਲੋਂ ਵੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ. ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1250 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਤੇ ਪਲਾਟ ਤਾਂ ਵੇਚੇ ਹੀ ਜਾਣੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮੇਂ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਲੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ 'ਅਣਗਹਿਲੀ' ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਵਿਆਸ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਲੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਵਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਦਾ ਖਾਨਾ ਵੀ ਖਾਲੀ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਸੂਤਾ ਫਸਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ

ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਦੇ ਖਾਨੇ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਰੱਖਣਾ ਤੇ ਉਮਰ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਭੱਠਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਲਈ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫਾਈਲ ਭੇਜੀ ਗਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਹੀ ਰਹੇ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਜਪਾਲ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਦਨ ਮੋਹਨ

ਵਿਆਸ ਦੀ ਉਮਰ 75 ਸਾਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਰਾਏ ਖੰਨਾ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੋਟੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਵਿਆਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਆਸ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਨਸੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਵਿਆਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਵਿਆਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਲੁਕੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਠੀਕ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਭੇਜੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 11 ਸਤੰਬਰ 2010

ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। -ਵਰਜਿਲ

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਸੱਟਾ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਕਪਤਾਨ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਮਿਰ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦਿਨਾ ਅਤੇ ਟਵੈਂਟੀ-20 ਲੜੀ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਮ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਟੀਮ ਮੈਨੇਜਰ ਯਵਰ ਸਈਅਦ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਮਿੱਥ ਕੇ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਖੁਲਾਸੇ ਇਕ ਸੂਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਉਪਰੇਕਤ ਫੈਸਲਾ ਪਾਕਿ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੰਦਨ ਵਿਖੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਉਪਰੇਕਤ ਘੁਟਾਲੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਤਹਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਰਡਜ਼ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਮਿੱਥ ਕੇ ਨੌਂ ਬਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੱਟੇ ਵਿਚ ਮਿੱਥੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਬੇਪਰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦਾਗੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਜ਼ਾਜ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਖਿਡਾਰੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਾਕਿ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਉਂਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਜਿਦ ਐਸ. ਹਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਆਮਿਰ ਨੂੰ ਟੀਮ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਹਸਨ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤਿੰਨੋਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਨ। ਉਪਰ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਨ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਨੋਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਮੈਚਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪਤਾਨ ਹੈਂਸੀ ਕ੍ਰੋਨੀਏ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮਿੱਥ ਕੇ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਵੀ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਨਾਂ ਦੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵਿਚੋਂ ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਕਾ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪਤਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰੂਦੀਨ ਉਪਰ ਵੀ ਮਿੱਥ ਕੇ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਜ਼ਹਰੂਦੀਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਘਿਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਡ ਸਿਰਫ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਲਈ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੰਮਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਹੁਤਾ ਇਸੇ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਥਾਂ ਘੇਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵੀ ਅਰਬਾਂ 'ਚ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰੀਅਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਜਿਹਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਸਿਆਸਤ ਨਾਲੋਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਤੇ ਟੈਨਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਜਾਲ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚਲੇ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਥ ਕੇ ਮਾੜਾ ਖੇਡਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਖੇਡ ਵਿਚੋਂ ਖੇਡ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਿਰਫ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਇਹ ਇਕ ਖੇਡ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੂਆ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਨੇਰੀ?

ਢੋਂਗ ਅਤੇ ਫਰੇਬ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ, ਛੁਰੀ ਕਪਟ ਦੀ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਸੱਲਦੀ ਏ।
ਬੋਥੀ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ, ਸਾਰਾ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਥਾਂ ਮੱਲਦੀ ਏ।
ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਦਾ ਪਾਈ ਘੜਮੱਸ ਜਾਂਦੇ, ਖੱਟੀ ਖਾਂਦੇ ਏਹ ਬੂਨੇ ਤਰਬੱਲ ਦੀ ਏ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਦ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ? ਗੱਲ ਸੁੱਝਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਹੱਲ ਦੀ ਏ।
ਦਾਗ ਧੋਵੇਗਾ ਕਦੋਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਆਗੂ! ਹੋਈ ਬਹੁਤ ਬਦਨਾਮੀ ਇਸ 'ਦਲ' ਦੀ ਏ।
ਮੋਤ ਮੋਤ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨੀਂਹ-ਪੱਥਰ, ਕਹਿੰਦੇ 'ਨੇਰੀ' ਵਿਕਾਸ' ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਏ!

ਭਾਰਤੀ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਨਅਤ ਅੰਤਰਝਾਤੀ ਮਾਰੇ

ਸੀ ਪੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਨਅਤ ਕਾਫੀ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਐਚ ਆਈ ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਫੀਸ 2300 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਲਗਭਗ 4300 ਡਾਲਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਹਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਵਾਂ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਬਿੱਲ ਜਿਹੜਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਾਨਕ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਆਈ ਟੀ ਜਾਂ ਆਈ ਟੀ ਅਧਾਰਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਵਰਤਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਚਿੰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਚਾਰਲਸ ਸ਼ੂਮਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਈ ਟੀ ਸੋਰਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਚਾਪ ਸ਼ਾਪਸ' ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਉਹ ਸ਼ੈੱਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰੀਸ਼ੁਦਾ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਲਪਰਜ਼ੇ ਕੱਢ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਬਾਡੀ ਸ਼ਾਪਸ' ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਲਈ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਈ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਐਚ ਆਈ ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਨਫੋਸਿਸ, ਟਾਟਾ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਸਰਵਿਸ, ਵਿਪਰੋ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਸਤਿਅਮ ਜਿਹੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਨੇਟਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਉਸ ਸਨਅਤ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸੁਧਾਰ-ਮਗਰਲੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਅੱਗੇ ਆ ਗਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਣਜ ਤੇ ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿੱਖੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰੌਨ ਕਿਰਕ ਨੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਹਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਭੇਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ

ਕਿ ਫੀਸ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 200 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀਜ਼ਾ ਖਰਚਾ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਅਸਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਨਅਤ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪਵੇਗਾ ਹੀ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਹੋਰ 1000 ਸਰਹੱਦੀ ਗਸ਼ਤ ਏਜੰਟ ਅਤੇ 500 ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਤੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹੋਰ ਪਾਇਲਟ ਰਹਿਤ ਜਹਾਜ਼ ਤੈਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਲਗਭਗ 600 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚਾ ਆਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਖਰਚਾ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਰਾਹੀਂ ਤਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਐਚ ਆਈ ਬੀ ਜਾਂ ਐਲ ਆਈ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕ ਆਰਜ਼ੀ ਪਰਵਾਸੀ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਰਾਜਸੀ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਵੰਬਰ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਦੋ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਬਕਾ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਜਿਹੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਤਬਕਾ ਹੈ ਅਮਰੀਕੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲੇ ਮੰਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਕੇ ਹਟੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਨਾਕਾਫੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿੱਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆਏ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆਰਜ਼ੀ ਹਨਰਮੰਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਖਾਸ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤੇ

ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕਜੁੱਟ ਸਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ, ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਿਪਬਲਿਕ, ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਹੱਥ ਗਈਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਈ ਰਿਪਬਲੀਕਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਭਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਇਹ ਸਨਅਤ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਭਰ ਰਹੇ ਗਿਆਨ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਭਾਰੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਚ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ। ਸਨਅਤ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ 'ਦੂਰ ਰਹੇ', ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਭਾਰ ਨਿੱਜੀ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਸਦਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਦਿੱਤੀ ਮਦਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇਣ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਆਇਤਾਂ ਤਾਂ ਸਨਅਤ ਲਈ ਨਿਆਮਤ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ 'ਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਰ ਰਿਆਇਤ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਨਅਤ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਨਅਤ ਕੋਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਡੀ ਹੈ, ਬੇਹੱਦ ਅਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਸ ਸਨਅਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਭਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਨਅਤ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲ ਰਹੀ ਦਿਹਾੜੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੋਹਨਤਾਨਾ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਦੇ ਕੁਝ ਪੱਖ

ਵਿਜੇ ਸਿਮਰਾ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਓ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ: ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਹੈ-ਮਕਾਨ ਨੰ. 3989, ਨੰਦਨ ਨਗਰ, ਗੁਹਾਟੀ (ਆਸਾਮ)। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੈ? ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਆਸਾਮ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2009 'ਚ ਸ਼ਰਮ-ਅਲ-ਸ਼ੇਖ (ਮਿਸਰ) 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਫੈਲੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ

ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਗਏ?

ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਫਰਵਰੀ 2010 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ 10 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਨਾਗਿਆਂ ਵਲੋਂ 60 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਸਤਾ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦਾ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਸੜਕ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੁਕਣ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਥੁੜ੍ਹ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਇੰਡੈਕਸ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਲਿਬਨਾਨ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨਾਲ

ਸੰਵਾਦਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪਰਕ ਦੀ ਕਮੀ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਈ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਵੀ ਤਾਂ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਵਾਂਗ ਇਕ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਰੇਡੀਓ ਵਾਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਉਣਤਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ: ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ 'ਚ 'ਸੰਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ 'ਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਚਕਦਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਸਾ-ਮਜ਼ਾਕ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚੇ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰਾ

ਡਾ. ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਭੌਪੂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ “ਉਭਰਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ” ਹੈ। ਇਹ 2020 ਤੱਕ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ‘ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵੀ ਲਲਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੀਆਂ (?) ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ‘ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹਥਿਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੀ (?) ਫੌਜ ਦੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਉਨਤ ਹਥਿਆਰ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿੰਨੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ‘ਇੰਡੀਆ ਇੱਕ’ ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ‘ਉਭਰਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ’ ਦੀ ਉਜੜਦੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਦਮ ਤੋੜਦੇ ਬੱਚੇ, ਕੁਝ ਕੁ ਰੁਪਈਆਂ ਲਈ ਵਿਕਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਪੀਲੇ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚੇ। ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਮ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਮੀਡੀਆ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਚਮਕਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ, ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਭਿਆਨਕ ਸੱਚਾਈ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ।

ਯੂਨੀਸੇਫ ਦੇ ਸਾਲ 2009 ਦੇ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਲਕਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ‘ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਥਾਂ 182 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 134ਵੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਭੁੱਖ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ‘ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਥਾਂ 119 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 94ਵੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਧਨੀ ਹੈ। ਖੇਰ! ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਦੇਸ਼ ਲਈ ਸ਼ਰਮਨਾਕ’ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਦੱਸ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਯਾਦ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੂਨ 2010 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਤਾਅ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ‘ਜਨਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਰਿਪੋਰਟ, 2009-10’ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਬਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਕਿ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੈਟ ਤੇ ਤਿਜੇਰੀ ਵਿਚ ਭਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਝੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ 11 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚੋਂ 5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ 31,036 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਸਿਰਫ 22,300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਚਿੰਤਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਖੇਰਾਤ ਤੇ ਉਸ ‘ਚ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਭਿਆਨਕ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਯੂਨੀਸੇਫ ਦੀ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ‘ਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭੁੱਖ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਦਮ

ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਬਚਪਨ : ਭਾਰਤ ‘ਚ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 42 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 20 ਲੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਲਗਭਗ 10 ਲੱਖ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਭੁੱਖ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ‘ਚ ਜਾਰੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਲੇ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ‘ਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ 45,000 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਭੁਖਮਰੀ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ, ਸਬ-ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਾਇਜੀਰੀਆ ਵਰਗੇ ਪਿਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ 15 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 19,50,00,000 ਬੱਚੇ ਬੋਝੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਲਗਭਗ 6,10,00,000 ਬੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 12,90,00,000 ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ 5,40,00,000 ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। 2005-06 ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 43 ਫੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ 48 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਝਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਸ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 7 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ 11 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਝਾ ਸੀ। ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ‘ਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 21 ਫੀਸਦੀ ਅਫਰੀਕੀ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 36 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ‘ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਮਨਸ਼ਾ ਅੰਕੜਾਬਾਜ਼ੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਅੰਕੜੇ ਇਸ ਘਿਨੌਣੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੋਖਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਧੁੰਦ ਪੈਦਾ

ਕਰਕੇ ਛਿਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ‘ਚ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਹੈ ਮਸ਼ੀਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝਾ ਸਰੀਰਕ-ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ। ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੌਂ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ‘ਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚੋਂ ਪਿੱਛਾਂ ‘ਚ ਵੱਧ ਹੈ। 2005-06 ‘ਚ ਜਿਥੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ 36 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਸਨ, ਉਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 49 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਥਿਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਸਿੱਕਮ ਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 22 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਹਨ, ਉਥੇ ਝਾਰਖੰਡ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 57 ਤੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਆਪਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ‘ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਇਕ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਾਂਗੇ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼: ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਨੰਬਰ ਇਕ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ 60 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-3 ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਪੰਜੀਕਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 2008 ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2008-09 ‘ਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ‘ਚ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ 1000 ਪਿਛੇ 70 ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। 2005-06 ਤੋਂ 2009-10 ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ 6 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-3 ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ‘ਚ 82 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਅਨੀਮੀਆ (ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ) ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ।

ਆਦੀਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਆਦੀਵਾਸੀਆਂ ‘ਚ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ 95.6 ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ 1000 ‘ਤੇ 140.4 ਹੈ।

ਝਾਰਖੰਡ: ਸੱਤਾ ਲੋਭੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੋਰੇਨ ਅਤੇ ਬੇਦਮ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਉਠਕ-ਬੈਠਕ ਪਿੱਛੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਕੂਮਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਝਾਰਖੰਡ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਅਜੀਬ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡ ਗਏ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-2 ਅਨੁਸਾਰ ਝਾਰਖੰਡ ‘ਚ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ 1000 ਪਿੱਛੇ 70 ਹੈ। ਰਾਜ ‘ਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 54.4 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਦਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 7,13,088 ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 49,916 ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ 70 ਫੀਸਦੀ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਹਨ। ਮਾਰਚ 2009 ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਸ਼ਵ ਅਨਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਐਮ ਐਸ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਖੋਜ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਰਿਪੋਰਟ ‘ਪੇਡੂ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ’ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ‘ਚ ਝਾਰਖੰਡ ਨੇ ਉਤੀਸਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਝਾਰਖੰਡ ‘ਚ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਪੇਡੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹਰਿਆਣਾ: ਹਰਿਆਣੇ ‘ਚ 6 ਤੋਂ 35 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲਗਭਗ 82.3 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਖੂਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-3 ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 43.3 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਬੋਝਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ 38.2 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਬਿਮਾਰ ਸੂਬਿਆਂ ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਰਾਜਾਂ ਉਤੀਸਾ, ਝਾਰਖੰਡ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਭ ਦਾਅਵੇ ਕਿੰਨੇ ਭਰਮਾਊ ਤੇ ਖੋਖਲੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ: ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ‘ਚ ਹਰ ਸਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 50 ਤੋਂ 56 ਫੀਸਦੀ ਯਾਨੀ ਲਗਪਗ 45,000 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਸਕਣਾ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ। ਦੂਸਰੇ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੋ ਆਦੀਵਾਸੀ ਇਲਾਕੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਆਮ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਕੇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ‘ਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੱਕ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੱਤ ਉਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ‘ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਾਰੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਮ ‘ਚ 6,59,355 ਬੱਚੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ (ਗਰੇਡ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਕੁਪੋਸ਼ਣ) ਅਤੇ 1869 ਬੱਚੇ ਵਧ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਸਨ (ਗਰੇਡ 3 ਅਤੇ 4 ਦਾ ਕੁਪੋਸ਼ਣ) ਮਣੀਪੁਰ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਡੀ ਐਸ (ਸਮੇਕਿਤ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚੇ ਗਏ 1,90,815 ਬੱਚਿਆਂ ‘ਚ 25,935 ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਸਨ ਅਤੇ 453 ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਸਨ। ਮੇਘਾਲਿਆ ‘ਚ ਇਹੀ ਅੰਕੜੇ ਘੱਟ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ 70,566 ਸਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 272 ਸੀ। ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ‘ਚ 75,381 ਬੱਚੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਕੁਪੋਸ਼ਿਤ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ 621 ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਲਈ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕਰਮਵਾਰ 11,613 ਅਤੇ 144 ਅਤੇ 30,751 ਤੇ 121 ਸਨ। ਆਸਾਮ ‘ਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ‘ਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਪੱਧਰ 33 ਫੀਸਦੀ (ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-2) ਤੋਂ ਵਧਕੇ 40 ਫੀਸਦੀ (ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇਖਣ-3) ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਬਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਆਸਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਚੌਥੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਗਭਗ 132 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਕਾਫੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 169 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਚਰਡ ਬ੍ਰੈਂਸਨ ਨਾਮਕ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੋਹੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੀ ਗਰੀਬੀ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੀ ਅਮੀਰੀ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਨ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਇੰਡੀਆ ਇੱਕ’ ਦੀ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ ਅਤੇ ਸੋਹਰਤ ਪਿੱਛੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਮ ਤੋੜਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਦੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧਾਂ ਕਾਰਨ ਜੋ ਅਧੂਰੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 63 ਸਾਲ ਦੀ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਪਿੱਛੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਬਚਪਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਸੂਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸੀਂ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਘਸੀ ਪਿਟੀ ਗੱਲ ਲੱਗੇ ਪਰ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਨਾਫਾ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਖੋਜ-ਪੜਤਾਲ ਨੇੜੇ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ‘ਚ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ‘ਕਾਲਾ ਧਨ’ ਜਿਹੜਾ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁੱਤਤਾ ਭਾਵੇਂ ਸਵਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਾਲਾ ਧਨ 1.456 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜਾਂ 70 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਅਜਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਉਤਪਾਦਨ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.)

ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਾਲਾ ਧਨ

ਇਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਰੂਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਭਾਵ 470 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਬ੍ਰਿਟੇਨ (390 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ), ਯੂਕਰੇਨ (100 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ) ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੀਨ (96 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ)।

ਇਹ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲੇ ਸਵਰਗ ਹਨ, ਵਿਚ ਪਿਆ ਢੇਰਾਂ ਰੁਪਈਆ ਕਿਹੜੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਰੋੜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ‘ਭਾਰਤੀ ਪੂੰਜੀ’ ਪਿਛਲੇ ਸੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀ ਹੈ,

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ’ ਉਤੇ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ, ਵਪਾਰੀ, ਉਚ-ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਲਾਲ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਢਿੱਲ ਤੇ ਸਾਂਝਿਆਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਅਨੈਤਿਕ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡ ਸਕੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਛੁਪਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 25-30 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਈ-ਕਈ ਚੱਕਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੰਤਵ

ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਕਾਲੇ ਧਨ’ ਨੂੰ ‘ਚਿੱਟਾ’ (ਜਾਇਜ਼) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 2002 ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਮਨੀ ਲੋਡਰਿੰਗ ਐਕਟ’ ਬਣਾਇਆ ਤੇ 2005 ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਹਰ ਅਸਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 180 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 85ਵੇਂ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਭਾਵ ਬਹੁਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ‘ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ’ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹੋ ‘ਕਾਲਾ ਧਨ’ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਸ਼ੇਅਰ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੇ ‘ਨਿਰੀਖਣ ਮੁਕਤ ਪਾਰਟੀਸੀਪੇਟਰੀ ਨੋਟਿਸ’ (ਪੀ ਐਨਜ਼) ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧਵਰਗੀ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਭਾਰਤੀ, ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਥਾਹ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਇਹ ‘ਕਾਲਾ ਧਨ’ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇ, ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ 40 ਕਰੋੜ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਟੱਲੀ ਕੌਣ ਬੰਨ੍ਹੇ?

ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਬੀ ਬੀਜ ਕੇ, ਭਾਲ ਨਾ ਬਜ਼ੋਰ ਦੀਆਂ ਦਾਖਾਂ

ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ ਵਿਚ ਬੜੀ ਰੋਚਕ ਸਾਖੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੋਰੀਆਂ-ਡਾਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਬਦਮਾਸ਼ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਿਹੜਾ ਕਿੱਤਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹੋ ਕਿੱਤਾ ਅਪਨਾ ਲਵਾਂ? ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਵਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਧੰਦਾ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਖਾਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਜਿਸ ਕਾ ਕਾਮ, ਉਸੀ ਕੇ ਸਾਜੇ, ਔਰ ਕਰੇ ਤੋ ਠੋਗਾ ਬਾਜੇ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨੱਗਰਾਂ-ਚੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਵੀ ਸੱਚ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੋਰ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਨਿਰਸੰਕੋਚ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਇਹ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ? ਕੁਝ ਪਲ ਸੋਚ ਕੇ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਅਤਿ-ਲੋੜੀਂਦਾ 'ਗੁਰ' ਸਮਝਾਇਆ, "ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਸਗੋਂ ਜਿਥੇ ਸਤਿਸੰਗ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਥਾ ਵਾਰਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਵੀ ਨਾ ਲੰਘੇ। ਜੇ ਉਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੰਨੀ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਕੰਮ-ਧੰਦਿਓਂ ਗਏ।... ਸੋ ਵਲ ਫੇਰ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਉਥੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ।"

ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਅਸੂਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੁੰਡਾ ਲੱਗ ਪਿਆ ਚੋਰੀਆਂ, ਡਾਕੇ ਮਾਰਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ 'ਮੁਹਾਰਤ' ਹਾਸਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਧਾਰ ਕੇ ਉਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮਹਿਲੀਂ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਉਹਦਾ ਪੈਰ ਕਿਸੇ ਭਾਂਡੇ ਆਦਿ 'ਚ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਖੜਾਕ ਹੋ

ਗਿਆ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮਸ਼ਾਲਚੀ ਇਧਰ ਆਉਂਦੇ, ਉਹ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਕੰਧ ਟੱਪ ਗਿਆ। ਸਿਪਾਹੀ ਵਗੇਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਹਰ ਕੁੱਤੇ ਭੌਂਕੇ ਤਾਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਬਾਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਗਾਰਦ ਉਧਰ ਨੂੰ ਦੌੜੀ।

ਉਧਰ ਭੀੜੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਨ ਲਕਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਚੋਰ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਸਨੇ ਢੱਠੇ ਪਏ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਸਰਨ ਲੈ ਲਈ। ਉਹ ਦੜ ਵੱਟ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਹੋਏਗਾ, ਦੇਖਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਲੁਕਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਧਰਮ-ਅਸਥਾਨ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਤਾਨਪੁਰਾ ਤੇ ਖੜਤਾਲਾਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਭਿਣਕ ਪੈਂਦਿਆਂ ਸਾਰ ਚੋਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਜੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਉਠ ਕੇ ਦੌੜੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ। ਜੇ ਬੈਠਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਅਸੂਲ ਭੰਗ। ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁੱਝਾ, ਫੌਰਨ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤੁੰਨ ਲਈਆਂ। ਮਤਾ ਕੋਈ ਕਥਾ-ਵਿਚਾਰ ਕੰਨੀ ਨਾ ਪੈ ਜਾਏ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਬਿਧ ਬਣਨੀ ਹੀ ਸੀ, ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇਈ ਬੈਠੇ ਦੇ ਪੈਰ, ਉਪਰ ਕੋਈ ਕੀੜਾ ਮਕੌੜਾ ਲੜ ਗਿਆ। ਦਰਦ ਨਾਲ ਕਰਾਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਵੱਸ ਆਪਣਾ ਪੈਰ ਮਲਣਾ ਪਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਖੁਰਕਣ ਲਈ ਕੰਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਹਟਾਇਆ, ਕਥਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਧੂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਕੁ ਬੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਗਏ:

"... ਤੋ ਭਗਤ ਜਨੋ, ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਐਸਾ ਰੂਹਾਨੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੁੰਦਾ..."

ਚੋਰ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਫੇਰ ਕੰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਤਲੇ ਵਾਕ ਬਦੋਬਦੀ ਉਸਦੇ ਕੰਨੀ ਪੈ ਹੀ ਗਏ। ਉਸ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਖੱਲਾਂ-ਖੁੰਜੇ ਢੁੰਡਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਉਹ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਚੋਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੈਦ ਖਾਨੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ

ਦੱਸਦਿਆਂ ਚੋਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੜੀ ਕੁੱਟ-ਫਾਟ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕੋ 'ਨੰਨਾ' ਫੜੀ ਰੱਖਿਆ।

ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਸੱਚ-ਝੂਠ ਪਰਖਣ

ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਕੈਦਖਾਨੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਅਸ਼ਟਭੁਜੀ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਮਸ਼ਾਲਾਂ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ। ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਕਦਮ ਧਰਦੀ ਹੋਈ ਦੇਵੀ ਮਾਂ ਚੋਰ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਵਧਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁੰਡਾ ਇਕਦਮ ਡਰ ਗਿਆ। ਦੇਵੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਬੋਲੀ, "ਬੱਚਾ, ਤੈਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਰਸ ਆ ਗਿਆ..

ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੇਵ-ਲੋਕ ਤੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਈ ਹਾਂ, ਬੱਸ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਦੱਸ ਦੇ ਕਿ ਤੂੰ ਚੋਰ ਹੈਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?...ਸੱਚੇ-ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇ, ਤੇਰਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੀ।"

ਦੇਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਅੱਡ ਕੇ ਝਾਕ ਰਹੇ ਚੋਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਲਦੀਆਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਵੀ ਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਪਿਛਲੀ ਕੰਧ ਉਪਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਵਕਤ ਉਸਨੂੰ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਪ੍ਰਵਚਨ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਉਹ ਤਾੜ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾਟਕ ਰਚ ਕੇ ਉਸਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸ਼ਟਭੁਜੀ ਨਹੀਂ। ਚੋਰ ਨੇ ਵੀ 'ਨਾਟਕ ਖੇਡਣਾ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਹੋ ਦੇਵੀ ਮਾਂ, ਮੇਰੇ ਅਹੋ ਭਾਗ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਆਪ ਤਾਂ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਹਦਾ ਲੁਕਾਅ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰ ਕੇ ਮੈਂ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਛੁਪ ਗਿਆ ਪਰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸਾਂ, ਉਹੀ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਰ ਸਮਝ ਕੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਲਿਆ ਸੁੱਟਿਆ।...ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਆਪ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਝੂਠੀ-ਮੂਠੀ ਡੁਸਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਅਸ਼ਟਭੁਜੀ ਦੇ ਸਵਾਂਗ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ ਚੋਰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਬਾਇੰਜਤ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ।

'ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਧੀ ਘੜੀ, ਆਧੀ ਹੂੰ ਸੇ ਆਧ॥

ਭਗਤਨ ਸੋਤੀ ਗੋਸ਼ਟੇ, ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੋ ਲਾਭ॥'

ਇਹ ਸਾਖੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਕਾਫੀ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਪਰ ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਮੁੱਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸੁਣੇ ਗਏ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਲਾਭ ਹੀ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਜਾਂ ਝੂਠੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਦੀਆਂ 'ਤਕਨੀਕੀ ਖਾਮੀਆਂ' ਗਿਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸੋਚਣਯੋਗ ਨੁਕਤਾ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਕੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਝੂਠਾ ਚੋਰ ਵੀ ਸੱਚਾ ਬਣ ਕੇ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਗਿਆ।

ਦੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਖੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਸੁਣਨਯੋਗ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਭਲਾ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਬੈਠੇ ਚੋਰ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਫੇਰ ਉਹਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਕੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ? ਇਕ ਪੱਖ ਹੋਰ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਮਹਾਤਮਾ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਣ-ਸੁਣਿਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਘੁਣਤਰੀ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕੈਦ ਵਿਚ।

ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਤੁਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਕੁਝ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਮਨੋ-ਬਿਰਤੀਆਂ 'ਚ ਤਰਬੱਲੀ ਮੱਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣੀਏ ਅਸੀਂ ਝੂਠ-ਤੂਫਾਨ ਅਤੇ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਏ ਸਚਿਆਰ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਈ:

'ਫਰੀਦਾ ਲੋੜੇ ਦਾਖ ਬਿਜੋਰੀਆ
ਕਿੱਕਰ ਬੀਜੇ ਜੱਟ,
ਹੰਢੇ ਉਨ ਕਤਾਇੰਦਾ, ਪੈਧਾ ਲੋੜੇ ਪੱਟ॥'

ਡੇਵਿਡ ਐਲਿਨ ਲੌਂਗਫੈਲੋ

ਯੁੱਗ ਪਲਟਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੁਕਨੂਸ ਪੰਛੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਚਿਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਲਈ। ਹਰ ਬਲਦੀ ਹੋਈ ਚਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੁਕਨੂਸ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਉਡਾਰੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸਾਂ, ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ। ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸੂਚਕ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਲਈ ਫਿਰ ਵੈਣ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹਿਰਨੀ ਦੇ ਵੈਣ 'ਗਜ਼ਲ' ਬਣ ਕੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਲੁਣਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੀਤ ਲਈ ਕੰਬਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚਿਤਰ-ਪਟ ਉਤੇ ਉਲੀਕ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ। ਬ੍ਰਹਮ-ਲੋਕ ਦੀ ਆਤਮਾ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਚੱਟ ਕੇ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਬੇਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਸਿਰਫ ਭੁੱਖ, ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦਲਿੰਦਰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਨਰ-ਕੰਕਾਲ ਬਣ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ, ਨਾ ਹੀ ਹਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, ਸਿਰਫ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬੇਨਾਮ ਹੀ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸੂਮ ਅਤੇ ਬੇਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਨੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਨਾ ਨਿਕਲਣ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਥਰਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦਇਆ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਦੇ ਰਹੇ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਬਗਲੇ ਖੁਦ ਮੰਗਤੇ ਸਨ ਤੇ ਦਇਆ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੌਂਪਣੇ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਖੁਦ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲੋ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਇਹੋ ਨਵਾਂਪਣ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੀ ਫਿਤਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚੀਜ਼ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਦਲਣਾ ਕਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਝਮੇਲੇ ਵਿਚ ਨਾ ਪਵੋ। ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਰੱਬ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਵੀ।

ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਲਬ ਦੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ

ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣੇ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲੋ

ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਜਾਣੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਵਾਟ ਦੇ ਬਲਬ ਹੋ। ਇਕ ਬਦਲਾਉ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਬਦਲਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਹਾਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਖੂਨ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਖਲਾਅ ਦੇ ਖਾਲੀਪਣ ਦੇ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਣ ਲਈ ਸਬਰ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਦੇ ਰਹੇ। ਤਿਤਕੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਰ ਸਿੱਮ ਕੇ ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਖੜੀਆਂ ਵਿਚ ਛਿਪੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਣ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਪਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਲੁੱਟੇ ਹੋਏ ਕਾਫਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਰਵਾਣੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਚੰਡਾਲ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਆਈਆਂ, ਪਰ ਫਾਸਲੇ ਵਧਦੇ ਹੀ ਗਏ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੇ ਬਿਖਰੇ ਤਿਨਕੇ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਰਹੇ।

ਗੁਆਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਨਗਮੇ ਫਿਰ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਰਘ ਦੇਣਗੇ। ਇਨਸਾਨ ਜਾਗੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਵਨਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੀ ਆਹੁਤੀ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਗੀਤ ਮਸਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਨਾਲੋਂ

ਕਿਤੇ ਸੁਰੀਲਾ ਹੈ। ਕਰਨ-ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਰੱਬ ਹੈ। ਕਰਤਾ ਕੋਈ ਮਦਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਰਹੱਸਮਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਵਾਦੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੀੜੀ ਬਣ ਕੇ ਤਪਦੇ ਬੰਮੂ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦਾ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਵਿਵੇਕ ਜਗਾਉਣ ਲਈ, ਹਰਨਾਖਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਲਈ, ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਕੌਣ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਉਬਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ ਜਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਉਚਾ ਉਠ ਕੇ? ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਚੋਰ-ਉਚਕੇ ਅੱਜ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਡਰਾਉਣੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਚ ਬਦਲੋ ਅਤੇ ਪਛਾਣੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਨਰ ਜਾਗਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਕਹੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, 'ਸੋ ਦਿਨ ਚੋਰ ਦਾ, ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਧ ਦਾ'। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ। ਵਿਵੇਕ ਜਾਗੇਗਾ,

ਸਾਹਸ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਡਰਤਾ ਫੁਕੇਗਾ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਲੀ ਫਿਤਰਤ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਕਢਨ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਕਾਫਲੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣਗੇ। ਹੁਣ ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਤੁਫਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਚਿਰਾਗ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਪੁਰਬ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਾਗਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਵੇਰ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਰਬ ਦੀ ਪਾਗਲ ਹਵਾ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾ ਨਾ ਸਕੇਗੀ ਤੇ ਕਾਤਲ ਖੁਦ ਕਬਰ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਨਸਾਨੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੱਬ ਦੀ ਖੁਦ ਮੁਨਾਦੀ ਹੈ, "ਐ ਬੋਝ ਨਾਲ ਦੱਬੇ ਲੋਕੋ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਓ, ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਦੇਵਾਂਗਾ।" ਸਾਕਾਰ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਦੀਪ ਬਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਉਲੂਆਂ ਨੇ ਹੁਟਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਗਨਾਂ ਭਰੀ ਸਵੇਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹਿਸ਼ ਚੀਜ਼ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਬਹਾਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਹੱਸਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭੋਰੇ ਇਕ ਸੂਰਤਾਲ ਨਾਲ ਆਰਾਧਨਾ ਦਾ ਗੀਤ ਅਲਾਪਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਕਤ ਦੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਕਿੰਗਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਕੜੀਆਂ ਭਰਦਾ ਵਕਤ ਦਾ ਘੋੜਾ ਪੌੜਾਂ ਦੀ ਥਾਪ ਮਾਰ ਕੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਲਿਤਾੜਦਾ ਹੈ। ਮਾਸੂਮ ਚਿਤੀਆਂ ਪੁੱਖਾਰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਝਪਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਨਰ-ਜਾਗਰਣ ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਪਰਲੋ ਬਣ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਿਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਫਿਰ ਗੂੰਜਣਗੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਡਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੀਉਣਾ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਸਵੇਰ ਦੇ ਤੁਲ-ਭਿੰਜੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਪਲ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਤੂੰ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਗਿਣਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਕਿੱਧਰ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਡੰਗ?" ਹਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੰਮੋਝੂਣੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਮੂੰਹ ਲਟਕਾ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ, "ਲੋਕ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਮਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖ ਗਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਡੰਗ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ?"

ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੁਸਰੇ ਢੀਠ ਅਤੇ ਨਿਰਲੱਜ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਕੜ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਉਠਦੇ ਹਨ। ਸੁਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ: ਪਹਿਲੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਤੱਕ

ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਸ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਅਚਿੱਤ ਪਏ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਬਚਿਆ, ਸ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚਾਰਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੇ ਤੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਆਸ ਕਰਮ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਕੋ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਮਟ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵਲ ਲੈ ਤੁਰੀ।

1947 ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦਿਲਾਵਰ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਬਾਲੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਗਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਰੋਣਕਾਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀਆਂ। 7 ਨਵੰਬਰ 1956 ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਗਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹੈ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਅਚਿੱਤ ਪਏ ਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਰਨਾਲਾ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਪਿੰਡ ਭੁੱਟਾ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦਾਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਜਵਾਂ ਖਵਾਉਂਦੀ। ਘਿਉ ਦੇ ਪੀਪੇ ਮੁੱਕਣ ਨਾ ਦਿੰਦੀ। ਮੱਖਣ ਦੇ ਕੁੱਜੇ ਭਰ ਭਰ ਰੱਖਦੀ। ਕਾਸੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਮਾਂ ਤੇ ਘਿਉ ਪੱਕਣੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਮਾਂਗਾਂ ਵਿਚ ਘਿਉ ਰਚਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਤੁੜਕਾ ਲਗਾ ਕੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਖੁਰਾਕ ਖੁਆਉਂਦੀ। ਜਿਹੜਾ ਭਰਾ ਆਈ ਜਾਂਦਾ, ਦਾਦੀ ਉਸਨੂੰ ਰਜਾਈ ਜਾਂਦੀ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਖੂਹ 'ਤੇ ਅਖਾੜਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ। ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਚਲਦਾ।

ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਛੋਟੀ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬੁੱਧ ਪੜ੍ਹ ਜਾਵੇ।

ਬੁੱਧ ਛੇਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆ ਗਿਆ।

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਹੀ ਭੱਠੀ ਲਾ ਲਈ। ਬੁੱਧ ਸਕੂਲੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦਾ, ਬਸਤਾ ਖੁੰਜੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਖੂਹ ਨੂੰ ਦੌੜ ਜਾਂਦਾ। ਭੱਠੀ ਦੁਆਲੇ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰੂਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਕਲਦੀ ਨਿਕਲਦੀ ਗਰਮ ਗਰਮ ਦਾਰੂ ਛੰਨੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਸੋਤੇ ਪਏ ਖੂਹ ਤੋਂ ਮੁੜਦੇ। ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤਾ ਬੁੱਧ ਲੰਮਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਸਕੂਲੋਂ ਆ ਕੇ ਖੂਹ ਨੂੰ ਦੌੜ ਜਾਂਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬੁੱਧ ਨਿਆਣਾ ਸੀ। ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਸਰਾਬ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਅਹੁਰ ਬੈਠ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਕਸੀਰ ਫੁੱਟ ਪਈ। ਲੰਮਾ ਪੈਂਦਾ ਤਾਂ ਖੂਨ ਮੂੰਹ ਬਾਣੀ ਆਉਂਦਾ। ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨੱਕ ਬਾਣੀ। ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹਸ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ— ਸਮਝ ਲਉ ਅਗਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਹੀ ਮੁੜਿਆ ਸੀ।

ਬੁੱਧ ਦੀ ਸਿਹਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਤਵੀਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਤੋਰ ਦਿੰਦੇ। ਸਕੂਲੋਂ ਡੰਡੇ ਪੈਂਦੇ। ਸਕੂਲੋਂ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦਾ ਡਰ, ਘਰੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ। ਇਹ ਉਹ ਦਿਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਸਕੂਲੋਂ ਭਗੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਖੰਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਖੰਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਲੀ ਦੀ ਖਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ, ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਕੋਲ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬੁੱਧ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਕਿਉਂ ਬਈ ਕਿੱਧਰ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਓ?'

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਬਸ ਓਦਾਂ ਹੀ ਆਏ ਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਘੁੰਮਣ।'

ਬੁੱਧ ਹੋਰੀ ਓਥੋਂ ਤੁਰ ਗਏ। ਅਚਾਨਕ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਬੁੱਧ ਹੋਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਸੀ।

ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੁੱਧ ਘਰ ਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਅੱਜ ਕਿੱਧਰ ਗਏ ਸੀਗੇ?'

'ਸਕੂਲੇ ਗਏ ਸੀਗੇ, ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਸੀ?'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਘੋਟਣਾ ਚੁੱਕ

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ

ਲਿਆ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਗਦਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਓਸ ਪਾਸੇ ਨਾ ਗਿਆ। ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਦੱਸ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕਿ ਨਹੀਂ।'

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕੋ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਨਈਂ ਮੈਂ ਨਈਂ ਪੜ੍ਹਨਾ।'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਠੀਕ ਹੈ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਛੱਡ ਤੇ ਜੁੱਟ ਜਾ ਖੇਤੀ ਵਿਚ।' ਤੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਖੂਹ 'ਤੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਲਾ ਕੁੰਭਤੇ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ। ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਕਦੇ ਪੱਥੇ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਹੁੰਦੀ। ਡੌਲੇ ਫਰਕਦੇ। ਪੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਹਰਕਤ ਕਰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਉਹ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਦਾਦੀ ਉਸਦਾ

ਧਿਆਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਬੁੱਧ ਨੇ ਰਮਾਲੀ ਸਵਾ ਲਈ। ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਬੈਠਕਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਵਿੱਗਾ ਵਿੱਗਾ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ, ਏਦਾਂ ਤੁਰਦਾ?'

ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੁਛ ਵੀ ਤਾਂ ਨਈਂ ਹੋਇਆ?'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਦਾ, ਬੈਠਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਲਗਦੀਆਂ।'

ਬੁੱਧ ਨੇ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਹੋ ਲਾਈਆਂ ਤਾਂ ਸੀ।'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਦੇਖ ਲੈ ਜੇ ਤੇਰਾ ਚਿੱਤ ਕਰਦੇ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਕਰਨ ਨੂੰ।'

ਫਿਰ ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਰ ਖੇਤੀ ਕੌਣ ਕਰੂ। ਤੂੰ ਖੇਤੀ ਹੀ ਕਰ।'

ਕੁੰਭਤੇ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਨੇ ਮਲਕ ਜਿਹੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, 'ਤੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਮਿਹਨਤ ਲਾਇਆ ਕਰ।'

ਉਸਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਏਸ ਪਾਸੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆ ਲੈਣ ਦੇ।'

ਬੁੱਧ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਾਦੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਧਿਕਤਾ ਉਸਨੂੰ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ। ਦਾਦੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦੇਣੀ।

ਦੇ ਸਾਲ ਲੰਘ ਗਏ। ਬੁੱਧ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।

ਸਰਦਾਰੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦਾ ਸਰਹੰਦ ਲਾਗੇ ਦਾ ਇਕ ਚੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਖੂਹ ਦਾ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਬੁੱਧ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਕੜ ਦਿਖਾਏਂਗਾ?'

ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਦਿਖਾ ਦੁੰਗਾ।'

ਸਰਦਾਰੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਚੇਲੇ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਨੇ ਪਕੜ ਦਿਖਾਈ। ਉਥੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਰੋਜ਼ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰਦਾਰੇ ਦਾ ਚੇਲਾ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਬੁੱਧ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਢੱਠਾ ਨਾ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੁੱਧ ਦੀ ਡੀਲ-ਡੌਲ ਤੇ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਰਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਕੁੰਭਤੇ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਬਾਪੂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਪਾਇਆ, 'ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਏਸ ਪਾਸੇ ਪਾ।'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਖੇਤੀ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਹੀ ਪਈ। ਹਾਂ, ਜੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ ਠੀਕ ਐ। ਜੇ ਜਾਨ ਹੋਈ, ਫਿਰ ਸੋਚਾਂਗੇ ਬਾਦ ਵਿਚ।'

ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਸਮਰਾਲੇ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕੋਚ ਵੀ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੇਲਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਸਮਰਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਆਂ। ਫਿਰ ਸਕੂਲ ਵਲੋਂ ਇਹਨੂੰ ਲੜਾਵਾਂਗੇ।'

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਇਹਨੂੰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਣਾ ਨਈਂ। ਖੇਤੀ ਕੌਣ ਕਰੂ? ਓਦਾਂ ਤੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਲੈ।'

ਔਖੇ ਸੌਖੇ ਉਸਨੇ ਸਤਵੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਬਾਪੂ ਦੇ ਡੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਨੇ। ਉਥੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬੁੱਧ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਲੜਿਆ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਖੇਤੀ ਵੀ ਕਰਦਾ। ਤਤਕੇ ਉਠ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ। ਹੱਥ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਭਰੀਆਂ ਚਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਕੁਤਰਦਾ। ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਾਰੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੰਗੇ ਹੋਏ। ਉਥੇ ਉਹ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਜਿੱਤਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਦਾਅ ਤੋਂ ਮਾਰ ਖਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸਦਾ ਸਥਾਨ ਤੀਜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕੰਮ ਤੇਰੇ ਵਸ ਦਾ ਨਈਂ, ਤੂੰ ਖੇਤੀ ਹੀ ਕਰ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫੇਰ ਦੇਖਾਂਗੇ।'

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਵੱਡੇ ਤਤਕੇ ਉਠ ਕੇ ਰੱਜਵਾਂ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ। ਖੂਬ ਖੁਰਾਕ ਖਾਂਦਾ। ਮਿਹਨਤ ਉਸਦੀ ਰੰਗ ਲਿਆਈ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ। ਜੈਪੁਰ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੋਈ। ਉਥੇ ਵੀ ਝੰਡੀ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਆਖਦਾ ਹੈ, 'ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਤੇ ਬੰਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

(ਖੇਡ-ਲਿਖਾਰੀ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਦੇ ਘਰ, ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕ ਲੰਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ)

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਤਿਮਾਹੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਚੇ 'ਸਿਰਜਣਾ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਇੱਥੇ ਸਰੀ ਸਟਰਾਅਬਰੀ ਹਿਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ

ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਅਤੇ ਐਨੀ ਮਰਫੀ ਨੇ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਕਰਮਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਐਨੀ ਮਰਫੀ ਆਇਰਿਸ਼ ਮੂਲ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਮਿਆਰੀ ਪਰਚਾ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਜਗਰੂਪ ਬਰਾਤ ਅਤੇ ਹੈਰੀ ਬੋਸ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ ਤੇ ਨਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਗਰਾਈਂ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਪਿੰਡ ਭੰਮੀਪੁਰਾ) ਅਤੇ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਰਚਨਾ ਨੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਸੁਲੇਖਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਬਾਦ 'ਚ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਸੁਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਦੀਮ ਪਰਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ ਸੁਣਾਈ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਚੇਤਨਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੇਜ਼ਰ ਵੈਲੀ ਪੀਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਪਾਏ ਨਿੰਗਰ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਵਧਾਈ

ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਰਅਸਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਜਲ ਦੋਸਾਂਝ ਨੇ ਡਾ. ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ

ਸੈਕਸ ਰੈਕਟ ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਬੇ ਨੇ ਬਣਾਈ ਮੋਟੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਇੱਛਾਧਾਰੀ ਉਰਫ਼ ਬਾਬਾ ਭੀਮਾਨੰਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਹੈ। 1215 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਈ ਦਿਲਚਸਪ ਭੇਦ ਉਜਾਗਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਭੀਮਾਨੰਦ ਤਾਂ ਤਿਹਾਤ

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ ਪਰ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਕਈ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ।

ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬੇ ਦਾ ਨੈਟਵਰਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੈਕਸ ਰੈਕਟ ਜ਼ਰੀਏ ਇਕ ਮੰਦਰ ਸਣੇ ਮੋਟੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਲਸ ਹੁਣ ਇਸ

ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੂਡ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਇਸ ਮੰਦਰ ਸਣੇ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਰਤੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਕਾਲੋਨੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੇ।

‘ਸ਼ਬਦ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਲੋਂ ‘ਅਮਰੀਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ’ ਅੰਕ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਵਲੋਂ ‘ਅਮਰੀਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ’ ਅੰਕ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸ਼ਾਇਰ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਹਨ। ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਵਾਂ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਇਸ ਪਤੇ Ravinder Sahraa, 3, Lambs Lane, Jonestown, PA 17038 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਕਰਨ। ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੈਟਰ ਵਿਚ ਪੰਜ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ-ਪਰਿਚੈ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

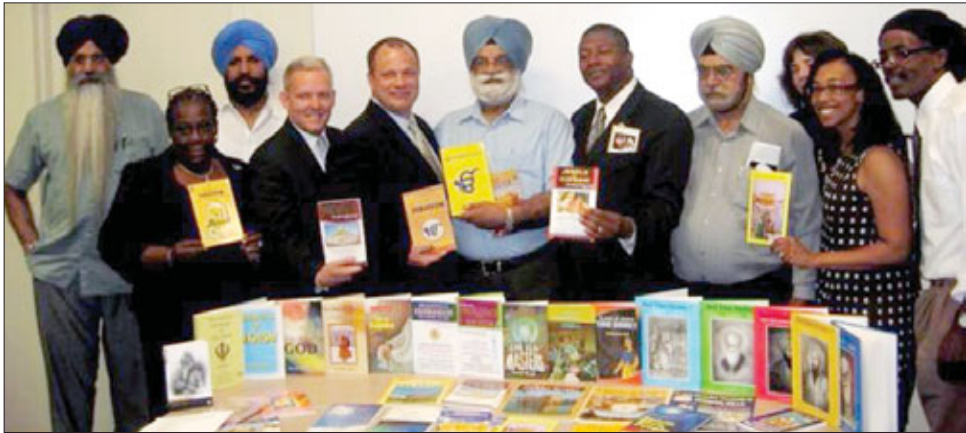
ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਰਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਉਘਾਤਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚੋਣਵੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਭੇਜਣ। ਜੇਕਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਣਛਪੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ‘ਸ਼ਬਦ’ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜਿੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਲਪਕਾਰ ਇਸ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਰਾਅ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 717-575-7529 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: 9 ਸਤੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਉਪਰ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ

ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੰਘੀ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਰਵਿਨ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ,

ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪੰਥਕ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਅਵੇਅਰਨੈਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਰੰਭਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਕੁਈਨਜ਼ ਕਾਊਂਟੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ 62 ਵਿਚੋਂ 49 ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ

ਕੌਂਸਲਮੈਨ ਜੇਮਜ਼ ਬਰਮਰ, ਕੁਈਨਜ਼ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਮਸ ਗਲਨੀਟੇ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਕੌਂਸਲਮੈਨ ਜੇਮਜ਼ ਸਾਂਡਰਸ ਜੂਨੀਅਰ, ਪੰਨਾ ਸਿੰਘ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਵੂਮਨ ਮਿਸ਼ੈਲ ਟਾਈਟਸ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਮੈਨੇਜਰ ਓਰਲ ਯੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੂਜੀਨ ਜਾਨਸਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਨ 212-380-8571 ਜਾਂ 347-575-7934 'ਤੇ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਪੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਟਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਵਿਚ- ਵਿਚਾਲੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ: ਮਿਸ਼ੇਲ ਕਲਾਈਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਟਲੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਲੱਦਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਰੀਨਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਕਟੋਲਿਕਾ ਡੇਲ ਸੈਕਰੇ ਕਿਊਰੇਰੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਕਾਰਕ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੇ ਇੱਛਤ ਸਿੱਟੇ ਨਾ ਕੱਢੇ

—ਐਮ.ਜੇ. ਅਕਬਰ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰਾਈਟਰ ਦੇ ਉਸ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਿਨ ਇਕ ਬੁਕ ਸਟੋਰ ਦੀ ਸ਼ੈਲਫ 'ਤੇ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰਡਬੈਕ ਕਵਰ 'ਤੇ ਇਕ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਸਟਿੱਕਰ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ 'ਹਾਫ ਪ੍ਰਾਈਸ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਨਸਾਫ ਸੀ। ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੁਨ ਪਰੋਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚ 2003 ਵਿਚ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਇਰਾਕ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਬੁਸ਼ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਬਲੇਅਰ ਵਾਂਗ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਬੁਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਜੰਗ ਛੇਤਰ ਲਈ ਬੁਨੇ ਸਬੂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਰਾਕ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਦੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਤਰਾ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇ।

ਬਲੇਅਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬਲੇਅਰ ਵਲੋਂ ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਰਾਕ 'ਚ ਲੜਾਈ ਲਈ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕਾਰਨ ਬੁਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਲੋਬਰ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ ਬਲੇਅਰ ਦੇ ਬੁਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ

ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਇਕ ਸੰਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਕ 'ਚ ਜੰਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਾਬਰਟ ਗੇਟਸ ਨੇ ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਰਮਾਦੀ ਦੇ ਕੈਂਪ 'ਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੂਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਰਹੀ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਇਸ ਜੰਗ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਲੇਅਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ 2003 ਵਿਚ ਇਹ ਜੰਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਬੁਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲਿਨ ਪਾਵੇਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਮਹਾਂ-ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ-ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 45 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ।

ਆਖਿਰ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੰਡੇਲਾ 'ਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਾਰਟੂਨ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੰਡਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੈਨੇਜਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰ, ਬਲੇਅਰ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਨਾਵਲ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ 'ਚੋਂ ਕਿਸ 'ਚ ਰੱਖਾਂ? ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਰਰ ਸਟੋਰੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Grand Opening

OPEN 24 HOURS EVERYDAY

Fast & Friendly Service

WASH, TIRE & REPAIR

TRUCK OR TRAILER WASH

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Owner Manager

19.99

Expire 9-1-10

Hwy 70 Exit 123 Spiceland IN

Call Jassi : 765-987-7000

SUPER ENTERTAINMENT PRESENTS

FEROZ KHAN

SARABJIT CHEEMA

Surinder Shinda

PUNJABI MELA 2010

SATINDER SATTI

OUR SPONSORS

TICKETS
\$35 & VIP

Mystic Brokerage
Harry Singh (Mobil Gas Station)
Apna Bazar Cash & Carry
Super Bazar Bellrose & Hicksville
B.H.S. Insurance
Saffron Fine India Cuisine
Rangla Punjab Restaurant
Shahi Darbar
Charanjit Singh Channy
Balwant Singh (NY Life)
Sunny Truck Driving
Ratan Singh
Anurag Construction
Joban Construction
NCY Reality
Balkar Singh Salan
Tax Raja
Baldev Singh Dosanjh
T.J. Auto Body

Kabul Construction
Punjab Auto Repair
Regency Reality
Punjabi Virsa Sports Club
Punjabi Dhaba
Reliance Construction Company
Dhan Baba Budha Sahib Society
Dhan Baba Deep Singh Society
Shaheed Bhagat Sing Society
L & B Scaffolding
Shaheed Udham Singh Society
S. Karatar Singh Saraba Society
Charan Singh Yonkors
Malwa Brothers Association
Narinder Bhinder
Gurmit Buttar
Rajan Sidhu
Phuman Singh
Royal Palace

MEDIA

PTC Punjabi
Apna Punjab
Pardes News
Inderjit Singh Saluja
Ram Shyam Video
Dhamak Punjab
Sanjha Punjab
Punjabi Music World.
Sher-e Punjab

Saturday Sept 11th @ 7:30PM
St. Alice Church
150 Hamden Road
Upper Darby, Philadelphia

For Tickets Info:
Asian Super Market
610-352-5400
215-327-4440
516-852-2222

sanjhapunjabtv1@hotmail.com

Sunday Sept 12th @
Smokey Park 124 st Atlantic Ave.
Richmond Hill
12 PM TO 7PM

FREE
Admission

Cell: 516-852-2222

17 ਜੁਲਾਈ ਦੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲੰਫਟੀ ਕਹਾਵਤ 'ਜੈਸਾ ਦੇਸ, ਤੈਸਾ ਭੇਸ' ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਲਿਬਾਸ ਤਿਆਗ ਕੇ ਮਜਬੂਰੀ ਵੱਸ ਵੀ ਟੋਪੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਭਲੀ

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਮੱਕੇ ਵਿਚ

ਭਾਂਤ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਲਿਬਾਸ ਕੋਟ-ਪੈਂਟ ਤੇ ਟਾਈ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਬਾਸ ਜਾਂ ਭੇਸ ਨੂੰ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਕੇਵਲ ਕੇਸ ਦਾੜੀ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਤੱਕ ਹੀ ਘਟਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਦਾੜੀ ਕੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਲਿਬਾਸ ਜਾਂ ਭੇਸ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਆਦਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਨਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਉਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਵੇ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਵਤ ਵਿਚ ਆਏ 'ਭੇਸ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਵੇਸ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣਾ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ 'ਭੇਸ' ਸ਼ਬਦ 'ਵੇਸ' ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਸ ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਲਿਬਾਸ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਇਆ ਲਿਬਾਸ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਸਲੀ ਵੇਸ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪਾਏ ਹੋਰ ਕਪੜੇ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਸ

ਜੈਸਾ ਦੇਸ ਵੈਸਾ ਭੇਸ

ਦਾ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ 'ਭੇਖ' ਜੋ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਘਰਵੇਂ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਵੇਸ। ਭੇਖੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪਾਖੰਡੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਉ ਜ਼ਰਾ ਇਸ 'ਕੁਲੰਫਟੀ' ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀਏ। ਮੁਹਾਵਰੇ/ਕਹਾਵਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਉਸਨੇ ਮਿਲਾਨ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਮੰਗੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦ ਮੈਂ ਰੋਮ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨੇਮ ਪਾਲਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਏਥੇ ਮਿਲਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਚਰਚ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦਾ ਨੇਮ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਕਹਾਵਤ ਏਥੋਂ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਲੱਗ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਨਮ ਆਦਿ ਤਿਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਖਫਾ-ਖੁਨ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰੀਏ, ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਪੁਰਬ ਅਸੀਂ ਨੇਤਲੇ ਵਾਰ-ਅੰਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਨਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੈਮਿਟਿਕ ਧਰਮਾਂ (ਇਸਾਈਅਤ, ਯਹੂਦੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪਵਿਤਰ ਦਿਨ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ।

ਪੜ੍ਹਨ/ਸੁਣਨ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਵਿਚ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਤੋਂ ਉਥੇ ਪਿੰਡ ਢਿਲਵਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਮਲਵਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਦਰਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣ 'ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੈਸਾ ਦੇਸ, ਵੈਸਾ ਭੇਸ।' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਜੋਗੀਆਂ ਵਰਗੇ ਤੇ ਜੋ ਮੱਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਹਾਜੀਆਂ ਵਰਗਾ ਨੀਲਾ ਬਾਣਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ:

ਬਾਬਾ ਫਿਰਿ ਮੱਕੇ ਗਇਆ
ਨੀਲ ਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ਬਨਵਾਰੀ॥
ਆਸਾ ਹਥਿ ਕਿਤਾਬ ਕਛਿ ਕੂਜਾ
ਬਾਂਗ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੀ॥

ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਦੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸਤਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਅਕਸਰ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਵੈਚੇਤਨ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਪਰਾਇਆਂ ਵਿਚ ਲੁਕਦਾ ਹੀ ਫਿਰੇ। ਉਂਜ ਅਜੋਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਿਆਰੇ ਵੇਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਆਈਏ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਤੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਤੀਬਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿਆਪਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਕਹੀਏ? ਜੈਸਾ ਦੇਸ, ਵੈਸਾ

ਭੇਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤਾਂ ਦੇਸ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਜੈਸਾ ਧਾੜਵੀ ਵੈਸਾ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹਾਂ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼, ਕੁੜਤਾ-ਪਜਾਮਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਚੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਨਹੀਂ। ਕੁੜਤਾ-ਪਜਾਮਾ ਸੀਥੀਅਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦੀ ਦੇਣ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਘੋੜਸਵਾਰ ਘੁਮੱਕਤ ਜਾਤੀ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਕੁੜਤਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ shirt (ਸ਼ਰਟ) ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮੂਲ sker (ਸਕਰ) ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਟਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ short (ਛੋਟਾ) ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ shorts ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਇਆ skurta. ਤੁਰਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਸਦਾ s (ਐਸ/ਸ) ਉਡ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ 'ਕੁਰਤਾ'। ਏਹੀ ਕੁਰਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ 'ਕੁੜਤਾ' ਬਣਿਆ। ਸਕਰਟ ਵੀ ਇਸੇ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ। ਪਜਾਮਾ ਫਾਰਸੀ ਪਾਇ-ਜਾਮਾ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਪਾਇ' ਦਾ ਅਰਥ ਲੱਤ ਅਤੇ 'ਜਾਮਾ' ਦਾ ਵਸਤਰ ਹੈ। ਪਾਇਦਾਨ (ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ) ਵਿਚ 'ਪਾਇ' ਅਤੇ ਜੋਤਾ ਜਾਮਾ ਵਿਚ 'ਜਾਮਾ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ pyjamas ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ।

ਸਲਵਾਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਘੋੜ-ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਘੁਮੱਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਤੇ ਦੁਰਗਮ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਲਵਾਰ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮਦੇਹ ਪੌਸ਼ਾਕ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਲਵਾਰ ਤੁਰਕੀ-ਫਾਰਸੀ ਮੂਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ 'ਸ਼ੋਰਵਾਲ' ਤੇ ਅੱਖਰ-ਉਲਟਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਲਵਾਰ ਤੇ ਸਲਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਇਆ। ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਰਾਵਾ ਮਰਦ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ। ਕਮੀਜ਼ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥੀ 'ਕਮਿਸ਼' ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਿ ਹਿਬਰੂ ਧਾਤੂ 'ਕਮਸ਼' ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ। ਏਥੋਂ ਇਹ ਫਾਰਸੀ 'ਚ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸਿਆ। ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ

ਸ਼ਬਦ-ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

12ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਯੁਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਏ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। 'ਸ਼ਮੀਜ਼' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣਿਆ।

ਇਜ਼ਤ-ਪੱਤ ਤੇ ਅਣਖ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਸਤਾਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੋਂ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਰੀਤੀ ਹੈ। ਦਸਤਾਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਦਸਤ (ਹੱਥ)+ਆਰਾਸਤਾ (ਸਜਾਈ ਗਈ) ਅਰਥਾਤ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਸੰਦ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਸਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚ ਅਰਾਸਤਾ ਸ਼ਬਦ ਦਰੁਸਤ, ਸੰਵਰ ਗਿਆ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:

ਪਜਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਆਰਾਸਤਾ ਘੋੜ ਚੜ੍ਹੇ ਤੁਰਕ

ਰੱਬ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕਰੇਗਾ ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਹੋਇਆ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰਾਸਤਾ ਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾ ਆਪਣਾ ਸਮਝ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਬੜੀ ਦੂਰ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸਲਾਮ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲਿਆਂ ਦੇ ਪਤਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੱਜਦੇ ਸਨ? ਫਿਰ ਕਦੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਵਕੀਲਣੀ-ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ

ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਸਫਲ ਐਂਕਰ, ਗਾਇਕਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਵਕੀਲਣੀ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਚੰਗੇ ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੱਖੋਂ ਵੀ

ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ

ਫੋਨ: 661-889-1927

ਉਹ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਲ ਐਲ ਐਮ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸੱਤੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜਨੂੰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ?

ਇਸ ਦਾ ਭੇਤ ਸੱਤੀ ਨੇ ਖੁਦ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਰਹੂਮ ਸ਼ਾਇਰ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਟਾਲਾ ਵਿਚ ਜੰਮੀ-ਪਲੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਲੰਧਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੰਸਾਰਪੁਰ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਦੀ ਸਟਿਕ ਫੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਟਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਵ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਅੱਜ ਦੀ ਸਫਲ

ਐਂਕਰ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾ ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਨਾਲ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਾਡਲੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸੱਤੀ ਇਸ ਗੁੜ੍ਹਤੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੀ।

ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਸੱਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਅਧੂਰਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਅਰੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਸੱਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੰਬਰ ਇਕ ਸਟੇਜ ਐਂਕਰ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰੀ ਸਟੇਜ ਐਂਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਗਾਇਕਾ ਵੀ ਉਹ ਪਾਏ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੋਲੋ ਟੋਪਾਂ-ਪੀਘਾਂ ਅਤੇ 'ਮੋਹ' ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਰੋਲ ਵੀ ਸੱਤੀ ਦਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਦੇ ਗਿਆ।

ਸੱਤੀ ਦੇ ਸਟੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ

ਸਨ 2001 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਅਜੀਤ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕਰਵਾਈ

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੀਤ ਨਾਈਟ ਲਈ ਸੱਤੀ ਨੂੰ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤੀ ਨੇ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ।

ਸੱਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ ਵੀ ਸ਼ੋਆਂ- 'ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ', 'ਕੁਝ ਪਲ ਤੇਰੇ ਨਾਮ', 'ਕਾਟ ਮੀ ਆਨ ਕੈਮਰਾ', 'ਐਕਸਕਿਊਜ਼ ਮੀ ਪਲੀਜ਼' ਦੀ ਸਫਲ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੱਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਅਭੁੱਲ ਪਲ ਕਿਹੜੇ ਸਨ? ਤਾਂ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ੋਅ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਕ 73 ਸਾਲ ਦੀ ਬੇਬੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਬੇਬੇ ਨੇ ਅਸੀਸ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਰ ਕੁੜੀ ਸੱਤੀ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਦੀ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਘੋਰ ਪਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ

ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਸਮਾਂ ਸੀ।

ਸੱਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਮਦਮ ਆਵਾਜ਼ ਤੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਸਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਲਈ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰਥਕ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਲਾਓ। ਇਕ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਓ।

ਮੇਰੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗਾਇਕ ਕੌਣ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਜਨਾਬ ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ। ਉਂਜ ਸੱਤੀ ਹਰ ਚੰਗੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਕਦਰਦਾਨ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੱਤੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਐਮ ਪੀ ਡਾ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ 'ਸੱਤੀ-ਰੂਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ'। ਸੱਤੀ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੀਤੀ ਆ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ

ਉਹ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਾ ਕੇ ਝੰਗਾ ਝਾੜਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਸੱਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਉਸ ਦੇ ਫੋਨ 98141-93263 ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ਫੌਜੀ ਵਫਦ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਦਲ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਫਲਾਈਟ ਐਟੈਂਡੈਂਟ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 9 ਮੈਂਬਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੋਲੀ ਤਾਪਾ ਜਾਣ ਲਈ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਡਲੇਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ ਉਡਾਨ ਨੰਬਰ 727 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਲਾਈਟ ਐਟੈਂਡੈਂਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਫਦ ਤਾਪਾ ਵਿਚ ਪਾਕਿ-ਅਮਰੀਕਾ ਫੌਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਫਦ ਦੇ ਇਕ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਰਸਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਉਡਾਨ ਹੋਵੇਗੀ।" ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪੋਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਡਲੇਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਕੇਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਤਕ ਵਫਦ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਦੂਤਘਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮਾੜੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਵਤਨ ਪਰਤਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਫਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਂਟਾਗਨ ਅਤੇ ਸੈਂਟਕੋਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਫਦ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਵਫਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੌਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਫਦ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਂਟਰਲ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਰਤ ਆਏ।

ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਕੋਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪੀ ਜੇ ਕਰਾਉਲੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਟੀਮ ਤੇ ਹਵਾਈ ਅਮਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਫਹਿਮੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿਚ ਕਮੀ ਰਹੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤਹਿਰੀਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਖਾਲੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੇ ਦੋ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਹਕੀਮ ਉਲਾ-ਮਹਿਸੂਦ ਅਤੇ ਵਲੀ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 50-50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਇਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਵਰੀ ਦਫਤਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਮਾਰਿਆ

ਸਿਲਵਰ ਸਪ੍ਰਿੰਗ: ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਡਿਸਕਵਰੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 4 ਘੰਟੇ ਤਕ ਚੱਲੇ ਇਸ ਡਰਾਮੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਬੰਧਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।

ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਐਨ.ਬੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਚੋਗਿਰਦੇ ਬਾਰੇ ਡਿਸਕਵਰੀ ਚੈਨਲ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ। ਮੋਂਟਗੋਮਰੀ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਟਾਮਨਿੰਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਬੱਬੀ ਜੈਕਟ ਵੀ ਫਟ ਗਈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਲੱਗੇ ਖੁਫੀਆ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਸੇਨਡਿਆਗੋ ਦੇ ਜੇਮਜ਼ ਲੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਜੈਅੰਤ ਤਾਲੁਕਦਾਰ, ਤਰੁਣੀਪ ਰਾਏ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬੀਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਘਾਈ ਵਿਚ ਤੀਰਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੇੜ ਦੇ ਖਿਤਾਬੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਤੀਰਕਤੀ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਰਫਿਟਾ ਅਮਾਨੋ, ਤਾਕਾਹਾਰੂ ਫੁਰੂਕੋਵਾ, ਹਿਡੇਕਲਾ ਕਿਕੁਰੀ ਨੂੰ 224-220 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਖਿਤਾਬ ਭਾਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਇਆ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ 218-215 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੰਦੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 'ਚ 10,000 ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ 'ਚ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਏ.ਡੀ.ਪੀ. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ 10,000 ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਗਣਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਕਰੋਇਕੋਨਾਮਿਕ ਐਡਵਾਈਜਰਜ਼, ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਕਰੋਇਕੋਨਾਮਿਕ ਐਡਵਾਈਜਰਜ਼ ਦੇ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋਇਲ ਪ੍ਰਾਕੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਆਰਥਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵਸਤੂ ਵਿਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ 40000 ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਮਵਾਰ 33000 ਅਤੇ 6000 ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਆਤ ਦਾ ਕੇਸ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ (ਕਨਿਸ਼ਕ) ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੇ ਗਵਾਹ ਇੰਦਰਜੀਤ ਦਾ ਪਰਜੂਰੀ ਕੇਸ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਜਿਊਰੀ ਵਾਸਤੇ 12 ਮੈਂਬਰ ਲੱਭੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 9 ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 3 ਮਰਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਰਿਆਤ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2003 ਦੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 19 ਵਾਰ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗਤੀ ਅਤੇ ਰਿਪੁਦਮਨ ਮਲਿਕ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। 23 ਜੂਨ, 1985 ਨੂੰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਲਈ ਉਡੀ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਨ ਇਸ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਣ-ਸੁਲਝੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰਾਂ 'ਚ ਪਈ ਹੈ। ਰਿਆਤ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਕੇਸ ਫਰਵਰੀ 2006 'ਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਟਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

9 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਿਆਤ ਦੀ ਇਸ ਪਰਜੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜੋ 10 ਦਿਨ ਚੱਲੇਗੀ, ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੱਦਿਆ ਜਾਏਗਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਮੁੱਢਲੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗਾ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਡਾਕਟਰ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੇੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ
ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ
ਬਣੋ

*National Truck
Driving School*

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu
Cell:916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਤੇ-ਝਿਤੀ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ, ਸੌ ਤੋਂ ਉਪਰ ਮੌਤਾਂ

ਲਾਹੌਰ: ਬੀਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕਰੀਬ 130 ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਮੁਲਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਤਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਤਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 1600 ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਲੱਕੀ ਮਾਰਵਤ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਓ ਕਾਰਜ

ਬੀਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦੇ 9 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਣੇ ਕਰੀਬ 20 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਏ, ਜਦਕਿ 40 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਖੈਬਰ ਪਖ਼ਤੂਨਵਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੱਕੀ ਮਾਰਵਤ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੀਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 9 ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਥਾਣੇ ਵਿਚ 45 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। ਭੀੜ-ਭੱਡਕੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜ ਲੜਕੇ ਤੇ ਚਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ

ਹੋ ਗਈ। ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਲਸਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 37 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲਗਪਗ 213 ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ

ਗਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 17 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਨੇ ਲਈ ਸੀ। ਧਮਾਕਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਮਗਰੋਂ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ੀਆ ਕਾਰਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸੋਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹਕ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਨੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 5-5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਨੂੰ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਜ਼ਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਲਦ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ

ਹਨ। ਸ਼ੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਲਦ ਹੀ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੇਤੀ ਦੇਣਗੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਇਟਾ ਵਿਚ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ੀਆ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ 'ਚ ਇਹ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੋਇਟਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਭੀੜ ਭੱਡਕੇ ਵਾਲੇ ਮੀਜ਼ਾਨ ਚੌਕ 'ਚ ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਇਹ ਧਮਾਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ ਵਾਲੇ ਗ਼ਤਬਤਗੁਸਤ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਹੋਇਆ। ਸ਼ੀਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਜਦੋਂ ਮੀਜ਼ਾਨ ਚੌਕ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਜਿਓ ਨਿਊਜ਼ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਚ ਮਾਰਚਕਾਰੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 37 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 250 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ

ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜਿਓ ਨਿਊਜ਼, ਏ.ਆਰ.ਵਾਈ. ਨਿਊਜ਼ ਤੇ ਡਾਨ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਰ ਤੇ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜਲੂਸ 'ਚ ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਝ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਧਮਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਮਾਮੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਲ-ਕੁੱਫ਼ਜ਼ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਹ ਰੈਲੀ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖੀ ਮਲਿਕ ਇਕਬਰਲ ਨੇ ਇਹ ਹਮਲਾ ਆਤਮਘਾਤੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਹਿਰੀਕ-ਇ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਪੀ.ਟੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕਰੀ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਹਮਲੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮਲਿਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੈਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਡਰ ਰੂਟ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਏਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤਕ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਧਮਾਕੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਚੁੰਦਰੇ ਖੂਨ ਤੇ ਮਾਸ ਦੇ ਲੋਥੜੇ ਖਿਲਰੇ ਪਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ

ਏ. ਕਿਊ ਖਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਇਸ ਜੰਗ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। 'ਨਿਊਜ਼ ਵੀਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੰਕ 'ਚ ਛਪੀ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਦੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਰੁਕ ਸਕੀ ਹੈ। "ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਬਿਊਰੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨਕਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।" ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਪੱਖੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਸਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਪੱਖੋਂ ਅਸੀਂ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਤੰਗ ਦਿਲ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਸਲੀ ਗੁੱਟਾਂ 'ਚ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸਿਰ ਉਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਪੈਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਮਿਥੋਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਡਰ ਹੈ। ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਪਰ ਇਹ ਅਤਿ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਸੂਖਮ ਯੰਤਰ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਖਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਤੇ ਅਣ-ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਅਫਗਾਨ ਜੰਗ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ

ਵਰ ਦੱਸਿਆ। ਉਹਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਨਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ 1990 ਤਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਹ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਜੰਗ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਉਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੁਲਾਮ ਇਸ਼ਾਕ ਖਾਨ ਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਅਸਲਮ ਬੇਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇ ਇਰਾਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੇ।

ਖਾਨ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ, "ਇਸਲਾਮਿਕ ਬੰਬ" ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਜਗਤ ਨੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਾਲ ਘੜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਖਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਲਈ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਮਾਪੋਲ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਜਗਤ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਨ ਨੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਖਰੀਦਣ' ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਨੁਕਰਾ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹੂਟਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਟਿਕਾਣੇ) ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਹੀ ਹਨ। ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਜਰ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਤੇ ਗੁਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਹੂਟਾ ਜਾਂ ਪੀ.ਏ.ਈ.ਸੀ. (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਐਂਟੀਮਿਕ ਐਨਰਜੀ ਕਮਿਸ਼ਨ) ਕੋਈ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਬੰਬ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਸਫੋਟਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੇਡਾ ਜੋੜਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਭੀਲਵਾੜਾ: ਰਾਜਸਥਾਨ ਐਕਸਪਲੋਸਿਵ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲ ਲਿਮਟਿਡ ਵਲੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਾਗਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਗਏ 872 ਟਨ ਵਿਸਫੋਟਕ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੇਡਾ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਵੀਰਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਉਮੇਸ਼ ਚੰਡ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਹੇਡਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀਪਾ ਹੇਡਾ ਵਿਰੁਧ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਫਰਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਹੇਡਾ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਮੇਸ਼ ਚੰਡ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੇਡਾ ਜੋੜੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ 25 ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਥਾਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦਾ ਸਿਮ ਵੀ ਬਦਲ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੁਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀਲਵਾੜਾ ਲੈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 164 ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਫੋਟਕ ਭੇਜੇ ਸਨ। 872 ਟਨ ਵਿਸਫੋਟਕ ਹੇਡਾ ਜੋੜੇ ਦੀ ਭੀਲਵਾੜਾ ਸਥਿਤ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚੋਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਦੋ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ ਕੇ ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਕੋਰੀਅਨ ਹਮਰੁਤਬਾ ਕਿਮ ਤੇਈ ਯੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ।

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਿਤਾਂਸੂ ਕਰ ਨੇ ਸਿਓਲ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ "ਰੱਖਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਨੇ ਲੰਘੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਕਰੀਬ 90 ਮਿੰਟ ਡੂੰਘੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ। ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਪਰ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ ਕੇ ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤਹਿਤ ਤਕਨੀਕੀ ਬਦਲਾਅ, ਸਾਂਝੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਾਂਝੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬੜਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਐਂਟਨੀ ਨਾਲ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਾਈਸ ਐਡਮਿਰਲ ਆਰ ਕੇ ਧਵਨ, ਫੌਜ ਦੇ ਲੈਫ਼ਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕੋਟੀ ਪਟਨਾਇਕ, ਡੀਆਰਡੀਓ ਦੇ ਡਾ. ਪ੍ਰਲਾਦ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁੰਦਰਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਿਤਾਂਸੂ ਕਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਤਜਰਬਿਆਂ, ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਰਮੀਆਂ ਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ, ਫੌਜੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਖਲਾਈ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ, ਬੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਡੀ ਆਰ ਡੀ ਓ ਦੇ ਮੁਖ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੰਟਰੋਲਰ ਪ੍ਰਲਾਦ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੀ 6 ਡਿਫੈਂਸ ਐਕਵੀਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਓਰਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀ (ਡੀ ਏ ਪੀ ਏ) ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਵੇਨ ਬੋਂਗ ਨੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਦੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਧੱਕਤ ਵਤੀਰੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ 'ਚ ਬੇਲੋਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਖੜਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੇਇਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮ ਪਹੁੰਚ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ

ਲਈ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਚੀਨ ਦੇ ਧੱਕਤ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਦਿਸ਼ਾਵੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਬੰਧੀ ਸਰਗਰਮੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜਟਿਲ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਮ ਵਾਂਗ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਫ਼ਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬੀ.ਐਸ. ਜਸਵਾਲ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਹੈ, ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਉਸ ਨਾਲ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਜੁਆਬੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਚੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨਾਲੋਂ ਫੌਜੀ ਸਬੰਧ ਵੀ ਤੋੜ ਲਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਕੋਰੀਆ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਚੀਨ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤਕ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਲਾਸ਼ਣਗੇ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣੀ ਬਲਾਕ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿ 'ਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਸ਼ੀਲਕ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਰੁਚੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਔਖਾ ਹੈ।

ਹਾਮਿਦ ਨੇ ਮੰਨਿਆ—ਪਾਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦਾ ਹਰ ਮੈਚ ਫਿਕਸ

ਲੰਦਨ-ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇਗ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿ ਖਿਡਾਰੀ ਹਰ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਲਾਮੀ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ ਯਾਸਿਰ ਹਾਮਿਦ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਮਿਦ ਨੇ ਇੱਕ ਸਟਿੰਗ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਖਿਡਾਰੀ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਮੀਦ ਨੇ ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਅਖਬਾਰ 'ਨਿਊਜ਼ ਆਫ ਦਾ ਵਰਲਡ' 'ਤੇ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਕਾਂਡ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਮੇਰ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਨੇ ਵੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ ਮਜ਼ਹਰ ਮਜ਼ੀਦ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਬਤੀ ਢੀਠਾਈ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਤਿੱਕਤੀ ਨੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਯਾਰਡ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਪਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮਜ਼ੀਦ ਤੋਂ ਡਾਲਰ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 'ਸਪਾਂਸਰ ਸਮਝੌਤੇ' ਤਹਿਤ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਪਾਰਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਏਜੰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਮਜ਼ੀਦ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ ਕਾਂਡ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.) ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਲੰਦਨ 'ਚ ਪਾਕਿ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਜ਼ਿਦ ਸ਼ਮਸੁਲ ਹਸਨ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਸਨ ਨੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਰੂਨ ਲਾਰਗਟ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਪਿੱਛੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਗੇ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤਫ਼ਜ਼ੁਲ ਰਿਜ਼ਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜੇਕਰ ਖਿਡਾਰੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਹਰੂਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਖੜਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਉਛਲਿਆ, ਫਲੱਡ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹੇ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਘਲ ਰਹੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਦੇ ਕੈਚਮੈਂਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਬਰਸਾਤ ਨਾਲ ਡੈਮ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ 1680.34 ਫੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਗਰ ਝੀਲ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ 47369 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਮਦ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ. ਬੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਚਾਰੇ ਫਲੱਡ ਗੇਟ ਦੋ-ਦੋ ਫੁੱਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ। ਇਹ ਅਗਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਭਾਖੜਾ ਬਿਆਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਲਾ ਮਿਆਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੈਮ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਜਿੱਥੇ 1680.34 ਫੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਡੈਮ ਤੋਂ ਟਰਬਾਈਨਾਂ ਰਾਹੀਂ 33983 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਫਲੱਡ ਗੇਟਾਂ ਰਾਹੀਂ 7279 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਤੋਂ ਕੁੱਲ 41262 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੰਗਲ ਡੈਮ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਨੰਗਲ ਹਾਈਡਲ ਨਹਿਰ ਵਿਚ 12500 ਕਿਊਸਿਕ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਈਡਲ ਨਹਿਰ ਵਿਚ 10150 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ 20050 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 6 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਭਾਖੜਾ ਬਿਆਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਵਧਾਈ ਗਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਦਰਿਆ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੁਰਜ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵੱਡ ਗਿਆ। ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬੁਰਜ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲੋਧੀਪੁਰ, ਬੁਰਜ, ਮਟੌਰ, ਮੈਹੰਦਲੀ ਕਲਾਂ, ਬੱਲੇਵਾਲ ਅਤੇ ਹਰੀਵਾਲ ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਣੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਟੌਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਡੈਮ ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਪਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਮਦ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰ ਪਿੰਡ ਲੋਧੀਪੁਰ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਵਿਚ ਪਏ ਪਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੇਰੋਕ ਵੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੰਨ੍ਹ ਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਬੂਝ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਅਰਵਿੰਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਬਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਤਲੁਜ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀ ਮੁਅੱਤਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ 'ਸਪਾਟ ਮੈਚ ਫਿਕਸਿੰਗ' ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਪਣੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕਾਈ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ, ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਆਮੇਰ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਉਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣ ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੇਜ਼ ਗੋਦਬਾਜ਼ਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ

ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ 'ਜੰਗ' ਮੁਤਾਬਿਕ ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਰੇਵੇਨਿਊ (ਐਫ.ਬੀ.ਆਰ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਹਨ। ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸਰਾਰ ਰਾਊਫ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ, ਕੋਚ ਤੇ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਆਮੇਰ ਦਾ ਨਾਂ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮੇਰ ਨੂੰ 'ਸਰਵੋਤਮ ਉਭਰਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ' ਤੇ ਆਸਿਫ ਨੂੰ 'ਸਰਵੋਤਮ ਕ੍ਰਿਕਟਰ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰਡ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ ਸਪਾਟ ਫਿਕਸਿੰਗ ਲਈ ਵਰਤੀ ਨਕਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਸਲਮਾਨ ਬੱਟ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟੈਸਟ ਗਰਾਊਂਡ ਵਾਲੇ ਲਾਕਰ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਯਾਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੱਟ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਹੋਟਲ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਲਾਰਡ ਕ੍ਰਿਕਟ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਲਾਕਰ 'ਚੋਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਾਲੀ ਕਰੰਸੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰੰਸੀ ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਖਬਾਰ 'ਨਿਊਜ਼ ਆਫ ਦਾ ਵਰਲਡ' ਦੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਸਪਾਟ ਫਿਕਸਰ ਮਜ਼ਹਰ ਮਜ਼ੀਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ 1,50,000 ਪੌਂਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਰਡ ਟੈਸਟ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ 'ਨੋ ਬਾਲਜ਼' ਫਿਕਸਡ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ੀਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪੈਸਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਪਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਆਸਿਫ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਦੌਸਤ ਲਤਕੀ ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਸਿਫ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ। ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਸਿਫ ਮਿਥ ਕੇ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਦੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਹਸਨ ਰਜ਼ਾ ਜਿਹੜਾ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਲਈ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਇਕਾਈ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਨੇ ਮਲਿਕ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਸਬੂਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ।

KHALSA

INSURANCE AGENCY, INC.

WE NOW INSURE IN 33 STATES

LARGEST INDEPENDENT INSURANCE BROKERS

REPRESENTING OVER 100 A+ RATED COMPANIES

TAXI—CABS • LIMOUSINES

COMMERCIAL AUTO

Gas Stations, Repair Shops,

Liquor/Grocery Stores,

Restaurants, 99 Cent stores,

Hotels & Motels

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia • Florida • Idaho • Iowa
Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan • Minnesota • Nevada • New Jersey • New York
New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma • Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont Washington • Wisconsin

WWW.KHALSAINSURANCE.COM

California License # 0F89805

3750 McKee Road, Suite A • San Jose, CA 95127 • Fax 408.493.4552

408-272-2500 • 1-800-954-5409

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਯੂਪੀਏ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਨੀਆ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਤ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬੀਤੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਸਕਰ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ 'ਚ ਜਿੱਤ ਸਬੰਧੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਹੋਣ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਇੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 125 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ

ਕਰੀਬ 32 ਸਾਲ ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ। ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈਡਕੁਆਟਰ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਤੇ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮਲ ਲਗਪਗ ਦਿਸ਼ਾਗਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਸਕਰ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਕੋਲ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਵੀ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ

ਮੁੰਬਈ : ਲੰਘੀ 3 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ 'ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ 'ਸਾਮਨਾ' ਵਿਚ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਰਦ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਸਮਰਪਣ ਨਾ ਕਰਦਾ। 'ਸਾਮਨਾ' ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਸੋਨੀਆ ਦਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਚੁੱਪ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲ ਸਕੇ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵਿਆਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈ ਸਕਣਗੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਔਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾਗਰ ਬਣਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ।

ਸੰਸਦ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਬਿੱਲ 2010 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰਡੀਅਨਜ਼ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ 1890 ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਮੇਨਟੀਨੈਂਸ ਕਾਨੂੰਨ 1956 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 31 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਬਿੱਲ 2010 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਜ਼ਟ ਵਿਚ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਗਾਰਡੀਅਨਜ਼ ਐਂਡ ਵਾਰਡਜ਼ ਐਕਟ ਈਸਾਈਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ 120

120 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮੋਹਰ

ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਂ ਵੀ ਪਾਲਣਾਗਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾਗਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਭੇਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਸੋਧ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਮੇਨਟੀਨੈਂਸ ਕਾਨੂੰਨ 1956 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹਿੰਦੂ, ਜੈਨ, ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵਿਆਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ, ਤਲਾਕਸੂਦਾ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਤਲਾਕ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਲਝਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹ

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ।

ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਤੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੀ ਵਿਆਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਤਲਾਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਤੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਬੰਧੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੋਗਲੇ-ਰਾਹੁਲ

ਸਹਰਸਾ : ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਿਹਾਰ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ ਨ ਰ ਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬੀਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇਕ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਖਲਾ ਦੱਸਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਸਤੀਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਇਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਇਥੇ ਚੋਣਾਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ (ਸ੍ਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਇਕ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।"

ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣੇ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ : 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਬਕਾ ਸੂਬਾਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵਰਧਨ ਜੈਡਫਈਆ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਬਿਲੋਗੋਰ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਜੈਡਫਈਆ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਮ. ਕੇ.ਟੰਡਨ ਤੇ ਪੀ.ਬੀ. ਗੋਵਿੰਦਚਾਰੀਆ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੈਡਫਈਆ ਨੇ 10 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜਕੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜੈਡਫਈਆ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਤੋਂ ਸਾਫ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭਗਵੇਂ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਪੇਟੈਂਟ ਨਹੀਂ- ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਗਵੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ

ਕੱਟਤਪੱਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਮੁਹਾਵਰਿਆ 'ਚ ਖੋਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਐਸ.ਏ.ਯੂ.) ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 26 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਦੋ ਕੋਰਸ- ਐਮ.ਏ. (ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਇਕਨੌਮਿਕਸ) ਤੇ ਐਮ.ਸੀ.ਏ. ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਓ ਸਰਣਿ ਤੁਹਾਰੀ

ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਓ ਸਰਣਿ ਤੁਹਾਰੀ॥

ਮਿਲੈ ਸੂਖ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਚਿਤਾ ਲਾਹਿ ਹਮਾਰੀ॥

ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਦੂਜੀ ਠਾਹਰ ਹਾਰਿ ਪਰਿਉ ਤਉ ਦੁਆਰੀ॥

ਲੇਖਾ ਛੇਡਿ ਅਲੇਖੇ ਛੁਟਹ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ॥

ਸਦ ਬਖਸਿਦ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਾਛੈ ਪਰਿਓ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਇਹ ਬਾਰੀ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗੀਏ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ,

ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਓ ਸਰਣਿ ਤੁਹਾਰੀ॥

ਮਿਲੈ ਸੂਖ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਚਿਤਾ ਲਾਹਿ ਹਮਾਰੀ॥

ਹੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਂ ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਆਪ ਜੀ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੁਖਦਾਤੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੋਭਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਦੂਜੀ ਠਾਹਰ ਹਾਰਿ ਪਰਿਉ ਤਉ ਦੁਆਰੀ॥

ਲੇਖਾ ਛੇਡਿ ਅਲੇਖੇ ਛੁਟਹ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ॥

ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ! ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਆਸਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਆਸਰਾ ਸੁਝਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ, ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਓ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਵੀ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ, ਬਿਨਾਂ ਲੇਖੇ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲਓ ਜੀ।

ਸਦ ਬਖਸਿਦ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ॥

ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਾਛੈ ਪਰਿਓ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਇਹ ਬਾਰੀ॥

ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇਰੀਆਂ ਹੀ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਸਭ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆ ਡਿੱਗਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਲਾਜ ਰੱਖ ਲਓ ਅਤੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ। ਆਪਣੇ ਗਲ ਲਾ ਕੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਆਓ ਗੁਰ ਸਿੱਖੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲੱਗੋ ਅਤੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਪਖੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ

ਮਾਇਆਵਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿੱਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਯੂਪੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ ਬੀਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਮੇਠੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਾਹੂਜੀ ਨਗਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਅਮੇਠੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ

ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾ ਦੇਵੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੰਘੀ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਹ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਇਰਾਕ ਜੰਗ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਦਾਗ ਧੋਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ

—ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਇਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਵਕਤ ਸੰਸਾਰ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਗਣ ਵੀ ਤੁਰ ਪਏ ਤਾਂ ਠੂਠੇ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਖੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਏਨਾ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਚੋਣੀ ਪੌਡ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਮੁੱਢਲੇ ਪਤਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਆਮ ਪਾਠਕ ਲਈ ਅੱਧੀ ਕੀਮਤ ਕਰ ਕੇ ਬਾਰਾਂ-ਬਾਰਾਂ ਪੌਡ ਦੀ ਵੇਚਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੇਚਣ ਦਾ ਢੰਗ ਏਨਾ ਭੱਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚ ਕੇ ਹੱਸਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਾਰਾਂ ਪੌਡ ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾ ਵਿਕ ਰਹੇ ਮਾਲ ਦੀ 'ਸੇਲ' ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਏਨੀ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਦੇ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲਿਓ ਜੌਹਨ ਮੇਜਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਰਗਦੇਸ਼ ਬੈਚਰ ਤੋਂ ਕੁਰਸੀ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਆਏ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੁੱਕਣ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਧੱਕ ਕੇ ਗਾਰਡਨ ਬਰਾਉਨ ਅਗੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਕਮਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਂਝੀ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਤਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰਾਹ ਧੱਪਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਜੋਤੀਦਾਰ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੇ ਤਸਲੇ ਮੁਧੇ ਵੱਜ ਜਾਣ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੇੜੀ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਦਲਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਥਾਂ ਆਇਆ ਗਾਰਡਨ ਬਰਾਉਨ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਚੱਜਾ ਬਦਲ ਬਣ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਣ ਜੋਗਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਹਾਰ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਧੱਬਾ ਵੀ ਲਵਾ ਬੈਠਾ ਕਿ ਗੱਦੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਲਿਬਰਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗੋਦਾਂ ਗੁੰਦਣ ਵੀ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਹਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੂਜੇ ਵਲ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸਵਾਈ ਦੇਣ ਵਰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਸੋਖੀ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਓਦਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚੋਂ ਰਹੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਕਸਰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਮਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਨੂੰ ਭੁਚਲਾਉਣ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਕਾਲਖ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਸੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ। ਉਸ ਵਿਚ ਤੱਥ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਅਤੇ ਤੋੜੇ-ਮਰੋੜੇ ਪਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਅਧੀਨ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲਕ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੜਿੱਗ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤਖਤ ਉਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਦਾ ਝੰਡਾ ਉਠਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸੋ ਵਲ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਮਾਲਕ ਮਨਏ ਤੇ ਫਿਰ ਪੁਰਾਣੇ ਵੱਕਾਰ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਹਾਂ।' ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਫਾਤਿਹਾ ਪਤਨ ਵਾਲੀ ਯਾਦ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਡਵਾਨੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਓਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾ ਕੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਿਫਤਾਂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹੜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹਿਰਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਟਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਤਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਆਇਆ। ਸਾਲ ਇਕ ਮਸਾਂ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਆਗੂ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਉਸ ਤਤਕਾਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਘੱਟ ਸੀ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਿਫਤ

ਕੀਤੀ ਸੀ, ਵੱਧ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਵਸਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਨੇ ਛੇਹਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਲਾਈ ਕਲਮ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨ ਸੰਘ ਤੇ ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਜੰਮੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਚੋਖੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਗੱਲ ਮੱਠੀ ਪੈ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਕਤ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਉਸੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਉਹ ਗੰਗਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਹਾ ਆਇਆ। ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਮਕਸਦ ਸਭ ਦਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਸੀ, ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਤੇ ਅਡਵਾਨੀ ਵਾਲਾ ਹੀ।

ਹੁਣ ਆਈਏ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਲ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਕਾਫੀ ਹੌਲੀ ਕਰ ਛੱਡੀ ਸੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਡੁੱਬਦਾ, ਪਰ ਅੱਧ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਦਾ-ਡੁਬਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬਰਫ ਅਤੇ ਧੁੰਦ ਕਾਰਨ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਸੂਰਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸੂਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਲੱਗੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਤਾਨੀਆ ਇਕ ਧੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਏਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਲੜਨੀ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ ਧੜੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਹਰ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਅੱਗੇ ਅੜ ਕੇ ਮਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੇਵੀਅਤ ਰੂਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਲ 'ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਠੇਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੱਥ ਯੂ ਐਨ. ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਖਾਤਰ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਵੀਟੋ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਕਤ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਣੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵੋਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਿੰਦੇ ਵਾਲੀ ਓਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਂਝੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਕ ਜੰਗ ਚਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿਚ ਲੜੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਪਿੱਛੋਂ 'ਲੈਟ ਕੇ ਬੁੱਧ ਘਰ ਕੇ ਆਏ' ਵਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈਰਾਲਡ ਵਿਲਸਨ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਆਤੇ ਪਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤਦਾ ਫਿਰੇ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ ਉਥੇ ਲੜਨ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦਾ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਬਿਨਾਂ ਮਦਦ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆਏ ਤੋਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 'ਭਾਰਤ ਕਾ ਬੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੇ ਸਾਥ ਹੈ।' ਜਿਵੇਂ ਉਦੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਘੋੜ-ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 'ਮਰੀਅਲ ਖੱਬਰ ਵਾਲਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਵਾਰ' ਬਣਨ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਵੀ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੰਗ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਭੇਜੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਸੂਰੂ ਹੋਈ ਮੁਹਿੰਮ ਜਦੋਂ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਪੁੱਜੀ, ਜਿਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ, ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਜੰਗ ਲਈ ਘੜੀ ਗਈ ਝੂਠੀ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ।

ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਨੀਤੀਆਂ ਮਾਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੰਮ ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਕਤ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਧੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਜਿੰਨੇ ਕੁਹਾੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਮਾਤੀ ਬਣਦੀ ਗਈ ਤੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਬਦਲਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਲੇਬਰਪੁਣੇ ਦੀ ਲੀਹ ਤੋਂ ਲੱਥ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਵੇਲੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਪੌਡ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਵਰਾਜ ਪਾਲ ਵਰਗੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਧ ਗਈ, ਜਿਹੜੇ ਦੋ-ਦੋ ਮਿਲੀਅਨ (ਵੀਹ-ਵੀਹ ਲੱਖ) ਪੌਡ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਸਕਣ। ਦੂਜੀ ਤੇ ਇਸਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਖੰਘੂਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਇਰਾਕ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਤੁਰ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਣਦੇ ਸੇਵਾ ਫਲ ਦੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਿਲੀਅਨ (ਪੰਜਾਬੀ ਲੱਖ) ਪੌਡ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ

ਪੌਡ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਕੇ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਕਰੋੜ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਬਣਨਗੇ। ਟੋਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਖਰਚਦੇ, ਇਰਾਕ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੇ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਉਸਨੇ ਭੁੱਝਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੱਬਰ ਛੇੜ ਲਈ ਹੈ। ਏਨੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਣਾ ਹੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਲਈ ਸੁਰਤਾ ਭੁਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਝਮੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ-ਪਰਾਏ ਸਾਰੇ ਹੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੂੰ ਉਸ ਜੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁਜਰਮ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਇੰਝ ਤੁਰ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਆਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।

ਖਾਤੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਤਲ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਕਤਲ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਬਲੱਡ ਮਨੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਕਈ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਲੇਅਰ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ਲਈ 'ਬਲੱਡ ਮਨੀ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਰਾਕ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗੀ, ਉਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੋ ਕੇ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਰਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਇਰਾਕ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਿਕਲੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਧਾਰ ਰੱਖਣ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕਣ ਲਈ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਝੂਠੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਪੌਡਾਂ ਦਾ ਪੋਚਾ ਮਾਰਕੇ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸ ਕਾਲਖ ਦੇ ਦਾਗ ਪੂੰਝਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈਰਾਲਡ ਵਿਲਸਨ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਤੋਂ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਂਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਏਸੇ ਗੁਨਾਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਬਹਿਜ ਬੁਸ਼ ਦੀ ਹਾਰ ਨੇ ਤੋਰੀ ਸੀ, ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੇ ਇਹ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਥੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਕਢਵਾ ਲਵੇਗਾ।

ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਡਿਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ

ਡਬਲਿਨ : ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ 'ਏ ਜਰਨੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਉਪਰ ਬੀਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਜੰਗ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਡਿਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀ ਬਲੇਅਰ ਦੇ ਹੱਥ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜੁੱਤੀਆਂ, ਅੰਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਬਲੇਅਰ ਵਲ ਸੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਲੇਅਰ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਲੇਅਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ 2003 ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਲੇਅਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਏ ਜਰਨੀ' 'ਚ ਦਿਲਚਸਪ ਖੁਲਾਸੇ

ਲੰਡਨ : ਸਾਬਕਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੋਨੀ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਬਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗੋਰਡਨ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੂੰ 'ਸੰਕਟ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਰਾਕ ਜੰਗ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਲਈ 'ਘੋਰ ਅਫਸੋਸ' ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2003 ਦੇ ਇਰਾਕ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬੜੇ 'ਭਿਆਨਕ' ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਪੇਸ਼ਨਗੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ "ਕੋਈ ਸੰਕਟ ਮੰਡਰਾਉਣ ਵਾਲਾ" ਹੈ। 1997 ਤੋਂ 2007 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਏ ਜਰਨੀ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਪਾਸੇ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ

ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੈਨਿਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ, ਆਮ ਇਰਾਕੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਸਫੀਰ ਤੇ ਆਮ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ।

ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਜੰਗ 'ਚ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ" ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਛਿੜ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਲੇਅਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਲੀਗ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣੇ ਗੋਰਡਨ ਬ੍ਰਾਊਨ

ਦੀ ਭਾਰੀ ਨਿੰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਬਰਾਊਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ 'ਆਫਤ' ਜਿਹੇ ਸਨ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਲਈ ਬ੍ਰਾਊਨ ਦੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋਈ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ 'ਚ ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਉਤਰੀ ਆਇਰਲੈਂਡ 'ਚ ਅਮਨ ਅਮਲ, ਘਰੇਲੂ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨਾਲ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ ਦੀ ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ, ਅਸਲ ਸੰਦੇਸ਼

ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ*

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਨਾਰੀ-ਪੁਰਖ ਚਰਿਤਰ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ' ਦਾ 21ਵਾਂ ਚਰਿਤਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਮੁਕ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤ੍ਵ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਛੁਟਿਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੁਖ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਚਰਿਤਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਿਜੀ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ! ਇਸ ਕਥਾ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਰਚਣਹਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ। ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਾਰੀਆਂ ਚਰਿਤਰ ਕਥਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚਰਚਿਤ ਕਥਾ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਸਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੋਵੇ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਖ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਖ ਜਿਵੇਂ ਤਬਾਂ ਨੂੰ ਤਰੇਝ-ਮੋਝ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਥਾ ਗੁਰੂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਵਰਗ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਥਾ ਨਾਲੋਂ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਬਲਹੀਣ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਥਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ-ਮੰਥਨ ਦੋ ਹੀ ਬਿੰਦੂਆਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਕ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਥਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ?

ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹਲ ਵਾਸਤੇ ਕਥਾ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਨਾਂਵਾਂ, ਥਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਮਨੋਤ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ-

1. ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-ਤੀਰ ਸਤ੍ਰੁਦਵ ਕੇ ਹੁਤੇ ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਇਕ ਗਾਉ। ਨੇਤ੍ਰ ਤੁੰਗ ਕੇ ਢਿਗ ਬਸਤ ਕਹਲੂਰ ਕੇ ਠਾਉ।

(ਅਰਥਾਤ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੀ, ਜੋ ਕਹਿਲੂਰ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ)। ਇਹ ਉਲੇਖ ਇਤਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਂਦਾ ਕਿ ਕਥਾ ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ 'ਅਨੰਦਪੁਰ' ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੂਜਾ 'ਅਨੰਦਪੁਰ' ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮ 'ਮਾਖੋਵਾਲ' ਸੀ। ਸੋ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਾਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ। ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਕਾਲ ਨੂੰ 1696 ਈ. ਵਿਚ ਚਰਿਤਰ ਕਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਕਥਾ ਦਾ ਕਾਲ ਨੌਵੇਂ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

2. ਕਥਾ ਵਿਚ ਅਗਲਾ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਉਲੇਖ ਇਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਯਥਾ:

ਤਹਾ ਸਿੱਖ ਸਾਖਾ ਬਹੁਤ ਆਵਤ ਮੋਦ ਬਢਾਇ।

ਮਨ ਬਾਛਤ ਮੁਖਿ ਮਾਂਗ ਬਰ ਜਾਤ ਗ੍ਰਿਹਨ ਸੁਖ ਪਾਇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਇਸ ਉਲੇਖ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਨੌਵੇਂ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

3. ਓ. ਅਗਲਾ ਤਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਥਾ ਦਾ ਨਾਇਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਾਏ ਸੀ-

ਏਕ ਤ੍ਰਿਯਾ ਧਨਵੰਤ ਕੀ ਤੋਨ ਨਗਰ ਮੇਂ ਆਨਿ।

ਹੇਰਿ ਰਾਇ ਪੀਤਤ ਭਈ ਬਿਧੀ ਬਿਰਹ ਕੇ ਬਾਨਿ।

ਅ. ਉਹ ਰਾਏ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗੋਤੀ (ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ) ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਸੀ-

ਚਲਿਯੋ ਧਾਰਿ ਆਤੀਤ ਕੋ ਭੇਸ ਰਾਈ।

ਮਨਾਪਨ ਬਿਧੇ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗੋਤੀ ਮਨਾਈ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਭਗਉਤੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੇ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ੲ. ਰਾਏ ਇਕ ਪੂਜਨੀਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ-

ਭਏ ਪੂਜ ਤੋਂ ਕਹਾ ਗੁਮਾਨ ਨ ਕੀਜਿਯੈ।

ਧਨੀ ਭਏ ਤੋਂ ਦਖਯਨ ਨਿਧਨ ਨ ਦੀਜਿਯੈ।..

ਰਾਏ ਨੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ-

ਪਾਇ ਪਰਤ ਮੇਰੇ ਸਦਾ ਪੂਜ ਕਰਤ ਹੈਂ ਮੋਹਿ।

ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੂਜਯ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸਨ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ।

ਸ. ਉਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਰਾਏ ਲਈ ਧਰਮ ਸਰਬ-ਉਪਰ ਹੈ-

ਧਰਮ ਕਰੇ ਸੁਭ ਜਨਮ ਧਰਮ ਤੇ ਰੂਪਹਿ ਪੈਯੈ।

ਧਰਮ ਕਰੇ ਧਨ ਧਾਮ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜ ਸੁਹੈਯੈ।

ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਵਚਨਬਧਤਾ ਵਾਲਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹ. ਰਾਏ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-ਪ੍ਰਬਮ ਛਤ੍ਰਿ ਕੇ ਧਾਮ ਦਿਯੋ ਬਿਧਿ ਜਨਮ ਹਮਾਰੇ।

ਬਹੁਰਿ ਜਗਤ ਕੇ ਬੀਚ ਕਿਯੋ ਕੁਲ ਅਧਿਕ ਉਜਿਯਾਰੇ। ਬਹੁਰਿ ਸਭਨ ਮੈ ਬੈਠਿ ਆਪੁ ਕੇ ਪੂਜ ਕਹਾਉ।

ਹੋ ਰਮੇ ਤੁਹਾਰੇ ਸਾਥ ਨੀਚ ਕੁਲ ਜਨਮਹਿ ਪਾਉ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਏ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਛਤ੍ਰੀ-ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਉਸ ਗੁਰੂ-ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ।

ਕ. ਰਾਏ ਦਾ ਪਿਤਾ ਪੂਜਯ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਚਲ ਕੇ ਸੰਗਤ ਇਕਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਏ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-ਸੁਧਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ।

ਪੂਤ ਇਹੋ ਪ੍ਰਨ ਤੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜਬ ਲਗ ਘਟ ਬਾਰੇ।... ਬਾਲ ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਤ੍ਰਿਯ ਆਵਹਿ।

ਮਨ ਬਾਛਤ ਬਰ ਮਾਂਗਿ ਜਾਨਿ ਗੁਰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਵਹਿ। ਸਿੱਖਯ ਪ੍ਰਤ੍ਰ ਤ੍ਰਿਯ ਸੁਤਾ ਜਾਨਿ ਅਪਨੇ ਚਿਤ ਧਰਿਯੈ।

ਹੋ ਕਹੋ ਸੁੰਦਰਿ ਤਿਹ ਸਾਥ ਗਵਨ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਕਰਿਯੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ

ਕਥਾ ਦਾ ਨਾਇਕ 'ਰਾਏ' ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਰਤਾ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਸ ਚਰਿਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾ-ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਰੰਚਕ-ਮਾਤ੍ਰ ਵੀ ਹਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਚਰਿਤਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਟ ਉਚ-ਆਚਰਣ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਕਥਾ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੋਪੀਆਂ ਦੀ ਲੀਲਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਇਹ ਵੀ ਸਿਧ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਮੁਕ-ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਦੈਵੀ-ਕੌਤੁਕ ਨਹੀਂ, ਨਿਰੀ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਾ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਰਾਮ-ਸ਼ਿਆਮ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ) ਦੁਆਪਰ ਦੇ ਸ਼ਿਆਮ ਤੋਂ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਉਤਮ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਧਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਕਾਮ-ਕੇਲੀਆਂ ਲਈ ਆਤੁਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੀ ਉਪਮਾ-ਰਹਿਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਮ ਕਾਮੁਕ ਖਿਚ ਦੇ ਮਦਨ-ਜਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੰਤ ਆਚਾਰ-ਬਲ ਨਾਲ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਾਧਾ ਦੇ ਕਾਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਸ਼ਿਆਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਾਮ-ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਕਾਮ-ਸਿੰਹਾਰਕ ਹਨ। ਪਰਤ੍ਰਿਯ ਨਾਲ ਕਾਮੁਕ ਸੰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮਨ-ਪਰਚਾਵਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਰ-ਹਾਲ ਵਰਜਿਤ ਕਰਮ ਹੈ। ਉਹ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਹੋਵੇ, ਇਜ਼ਤ-ਮਾਣ, ਸਾਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ ਵੀ ਦਾਓ 'ਤੇ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ-ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੂਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜੈਯਹੁ। ਇਹ ਚਰਿਤਰ-ਕਥਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਵਿਵੇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਮ ਦੇ ਹਰ ਫਲਾਵੇ ਨੂੰ ਫਲਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੋਵੇ। ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਿਆਮ ਵਾਂਗ ਕਾਮ ਹਥੋਂ ਠਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਛਲੀਆ ਨਹੀਂ, ਅਸਲ ਛਲੀਆ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਾਮਦੇਵ ਦੇ ਹਰ ਫਰੋਬ ਉੱਤੇ ਵਿਜੈ ਪਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵੇਕ-ਬਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਮਦੇਵ ਅਗੇ ਬਲ-ਬੁਧੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਸ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਮ ਵਿਚ ਆਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਕੁਟਿਲਾ ਕਾਮਿਣੀ ਦੀ ਮਕਾਰੀ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਚਾਰਵੰਤ ਪੁਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ਲਤ-ਬਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਵਾਲੇ ਚਰਿਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨੀ ਆਵਸ਼ਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੰਖਿਪਤ ਤਾਂ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਦੀ ਹਾਨੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਥਾ ਜੋ

'ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ' ਦੇ ਤਿੰਨ ਚਰਿਤਰਾਂ (21 ਤੋਂ 23) ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ-

ਕਹਿਲੂਰ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਕੰਢੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਡੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਧਨਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨੁਪ (ਅਨੂਪ) ਕੌਰ ਨਾਮੀ ਇਸਤਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉੱਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਮਗਨ ਨਾਮੀ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਕਿ ਜੇ ਮੰਤ੍ਰ ਉਹ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ। □

ਰਾਜਾ ਸਾਧੂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਾਧਾਰਨ ਵੇਸ਼-ਭੂਸ਼ਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਫੁਲ, ਪਾਨ, ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਰਾਜੇ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਵਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਲੇਖ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮਿੰਤਰ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਭੇਟ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ। ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਮਦੇਵ ਤੋਂ ਹਾਰ ਚੁਕੀ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤਿਤ੍ਵ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਕ ਚੁਕੀ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਾਮੁਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਓ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਪਾਪ ਹੈ। ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਨਰਕ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਹਨ ਉੱਤੇ ਅਤੀ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਸ਼ਨਾ-ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਨਹਿਰਾਉਂਦੀ, ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੇ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਮ-ਆਤੁਰਤਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦਸ ਕੇ

ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਰਾਜਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੀਕ ਬਲਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਯੋਗ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਯੋਗ ਸੰਬੰਧ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਹਰ ਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਪੂਰੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਾਮੁਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਜੋ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅੰਸ਼ ਮੈਂ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਾਂਗਾ।

ਰਾਜੇ ਦਾ ਹਠ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਡਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਮਚਾਇਆ। ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸੂਤ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ "ਤੈਨੂੰ ਭਜਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ।" ਜਦੋਂ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਾ ਦਿਸਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਭਾਈ ਦੀ ਪਗੜੀ ਲਾਹ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਮਚਾਇਆ ਕਿ ਚੋਰ ਇਹ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਰ ਜਾਣ ਕੇ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕਰ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਸਵੇਰੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚਾਲ ਚਲੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਜੁਤੀ ਅਤੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਲਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਮੱਕਾਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ-ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੁੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਲਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੁਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿਤੀ ਕਿ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਦੁਰ-ਵਿਵਹਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਈ। ਰਾਏ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।' ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਰਾਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਕਾਮ-ਵਸ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਚਰਿਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਚਰਿਤਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗੇ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਏ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਵਲ-ਫਲ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਹਿਤ ਜੋ ਕੌਤੁਕ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਲਈ ਖਿਮਾ ਵੀ ਮੰਗੀ। ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਾਨ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਟਕੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਨਵਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ-ਭੱਤੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਕਥਾ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆਦਾਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਥਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਬਲਕਿ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਸਤਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਸੇਵਿਕਾ ਬਣ ਗਈ। ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਮਲੇਰਕੋਟਲੀਏ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁਟਣ ਦਾ

ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿਤੇ। ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਛਿਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕਬਰ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਚਰਚਿਤ ਤਿੰਨ ਚਰਿਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਕਾਮੁਕ-ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਕਾਮ-ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਤਮ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪਖੋਂ ਇਕ ਅਤਿ-ਉਤਮ ਅਮ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਸਿੱਖ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਦੇ ਝਗੜੇ ਛਡ ਕੇ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚਲੇ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿਚ ਅਭੂਤਪੂਰਵ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਕਾਮ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਵ-ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੇਰੀ ਰਚਨਾ ਲਭਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਪੰਕਤੀ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਰਤਾ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਧਾ-ਸਿਧਾ ਅਨੁਵਾਦ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ-

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਮੈਂ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਵੈਰੀ ਕਾਮਦੇਵ ਤੋਂ ਪੀੜਿਤ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵਿਕ ਚੁਕੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਾਮ-ਭੋਗ ਕਰੋ। ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਧਨਵਾਨ (ਗੁਣਵੰਤ) ਹੋ, ਤਾਂ ਨਿਰਧਨਾਂ (ਔਗੁਣਵੰਤਿਆਂ) ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਤਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਰੂਪਵੰਤ ਹੋ, ਪਰ ਅਭਿਮਾਨ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਧਨ, ਜੋਬਨ ਆਖਿਰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਧਰਮ-ਕਰਮ ਨਾਲ ਪਵਿਤਰ ਜੀਵਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਧਨ-ਧਾਮ ਧਰਮ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਕਿਉਂ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਕਾਇਆ ਨੂੰ (ਕਾਮ ਦੇ) ਨਰਕ ਵਿਚ ਸੁਟਾਂ। ਤੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਕਦੇ ਕਾਮ-ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦਾਗ ਲਗਾਵਾਂ? ਮੈਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਭੋਗ-ਵਿਲਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਧਰਮਰਾਜ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੋਭਾ ਪਾ ਸਕਾਂਗਾ?

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਕਾਮਤੁਰ ਇਸਤਰੀ ਜੇ ਮਰਦ ਕੋਲ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਾਣ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਨਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਪੈਰੀਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈਂ, ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੀ ਹੈਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਭੋਗ ਕਰਦਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਸ-ਲੀਲਾ ਰਚਦੇ ਸਨ। ਰਾਧਾ ਨਾਲ ਭੋਗ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 27 'ਤੇ)

ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ, ਨਾਵਲਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧਿਰ ਨਾਲ ਬੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖਲੋਤੇ ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਲਾਰ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਖੁਰ ਰਹੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸ. ਕੰਵਲ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਭੈ ਸਿੰਘ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਵਰਗੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਛਾਂਟਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ (ਬੇਦੀ ਬਨਾਮ ਬਾਦਲ-ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੋੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, 28 ਅਗਸਤ 2001) ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਪਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਚਿੱਠੀ ਲੰਬੀ ਖਿਚਦੀ ਗਈ ਤੇ ਇਹ ਲੇਖ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਗਈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ “ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੇਰ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅੱਖਰ ਜੋੜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਆਂ, ਸੰਨ ਉਨਤਾਲੀ-ਚਾਲੀ ਤੋਂ।” ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਜੋੜੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ‘ਉਲਟੀ ਗੰਗਾ’ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋ-ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰੋਮ ਤੋਂ ਪੋਪ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਗੰਗਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦਾ ਧਰਮ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ। ਕੰਵਲ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਪਰ ਉਲਟੀ ਗੰਗਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।” ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਜੀ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾਈ ਫਿਰੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤ ਤਾਂ ਇਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਕਰੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, “ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ, ਪੰਥ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੰਗੀ ਵਸਦੇ।”

ਇਕ ਉਦਾਸ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, “ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰੜੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਜਹਾਜ਼ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਡੁਬਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦਾ ਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਦੀ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਅੱਜ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੈ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਰ ਸਾਲ, ਹਰ ਦਹਾਕੇ ਤੇ ਹਰ ਸਦੀ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਧਰਮ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਖਫਾ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਤਿਲਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ, ਬੇਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਗਿਰਜੇ ਐਤਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਲੀ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ ਬੋਕ ਦੇ ਰੇਟ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਟਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕੰਵਲ ਜੀ ਆਪਣੀ ਦਰਖਾਸਤ ਗ਼ਲਤ ਸਿਰਨਾਵੇਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਗੈਰ-

ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੰਬੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਅੱਖਰ ਜੋੜੇਗਾ ਤਾਂ ਬੜੇ ਹਨਰ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗਾ (ਭਾਵੇਂ ਚਿਣਾਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ)। ਕੰਵਲ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਯੂ.ਪੀ. ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਵਾਂਗ ਚਟਮ ਕਰ ਜਾਣਗੀਆਂ।” ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉਪਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਜੁੜਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖੀ ਹੈ ਪਰ ਇਤਨੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਅ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਹਾਏ ਪੰਜਾਬ ਚਟਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ? ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੱਕ ਚਟਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ? ਉਹ ਵੀ ਅੱਧੇ ਭੁੱਖੇ ਤੇ ਅੱਧੇ ਨੰਗੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ? ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੰਬਾਇਨਾਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਚਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਡੂੰਘੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਲੇਖਕ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਮ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਜੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਧਦੇ, ਇਹ ਕੰਮ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਰੈਸ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰਾਂ ਕਟਵਾਉਣ ਤੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹੀ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਕਾਕਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਧ ਮਾਂ, ਪਿਉ ਨੂੰ ਟੱਟੀ ਪੇਸ਼ਾਬ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਹੈ ਕਿ “ਭਈਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਫਸਾਦ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ।” ਜੇ ਤਾਂ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਸਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ? ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ‘ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਤਵਾਂ’ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ. ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਵਾਈ ਹੈ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫਸਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਆਉਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਫਸਾਦ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ, ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਕ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਭਈਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਕੇ, ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਭਈਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਬੰਦੀਆਂ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਜੇ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਦਸ-ਦਸ, ਪੰਦਰਾਂ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢੇਗਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਤਤਾਲ ਕਰਨ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀ ਗੇਟ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਥੋੜੀ ਲਿਹਾਜ਼ਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਿਖੇ

ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉਪਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਲਾਲੇਆਂ ਉਪਰ ਮਲਿਕ ਭਾਗੇ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਚਟਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਵੀ। ਪਰ ਕਿਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਭਈਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਫਸਾਦ’ ਨਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਅੱਖਰ ਦਸਦੇ ਹਨ, “ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਣੀ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹਿਣ। ਇਹ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਚ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਥੇ ਉਤਰਾਚਲ ਨੂੰ ਚਟਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਚਟਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਸੁੱਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ‘ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਣੀ’ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਡਰਾਵਣੇ ਅੱਖਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਖਰ ਕਿਸੇ ਐਰੇ-ਗੈਰੇ ਦੇ ਜੋੜੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਅੱਖਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਡਰ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਡਰਨ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਣਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਬਾਰੇ ਬੁਖਲਾਏ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਨੇ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, “ਸੂਕਰ ਕਰੋ ਅਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਪਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਉਤਰਾਚਲ ਤਾਂ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ, ਤਦ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਬਣੇ।” ਇਹ ਤੌਖਲਾ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸੂਕਰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੜ੍ਹਵਾਲੀਆਂ ਪਾਸ ਕੰਵਲ ਦੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਜੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੰਤਵ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ।

ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਕੀ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ ਹੋਣੀ ਟਾਲਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਈਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੰਕੜੇ ਕੀ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਵਾਰਾ ਖਾਂਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਏਧਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਾਂਝ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਏਧਰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਜੀ ਪੰਜਾਬ

ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਦਵਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬੁਰਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

‘ਬੇਦੀ ਬਨਾਮ ਬਾਦਲ’ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਤਨਕੀਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਲੇਖਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਤਦ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਨਾ ਜਕੜਿਆ ਹੋਵੇ।” ਇਸ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਹੈ ਪਰ ਦਰੁਸਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਵਖਰੇਵਾਂ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕੰਵਲ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਬੰਧਨ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਏਕਤਾ ਦੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਥ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਨਸਾਫਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੀ। ਅੱਗੇ ਲਿਖਦੇ ਨੇ, “ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੱਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ (ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ) ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।” ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਲੇਖਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਚਰਚਾ ਹੇਠਲੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੇ ਲਗਾਏ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਪੈਂਤੜਾ ਨਾ ਮਾਰਿਆ (ਜਿਸ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਬਣੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਤਟਫਟ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੋਵੇ। ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਝੁਕੇ ਹੋਣ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਾਦਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਲੀ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕਟਦੇ ਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਮੁੰਡੇ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨੇ ਤੇ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵੀ ਹੋਰ। ਫਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਗੂਟੇ ਲੈਣ ਲਈ ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਮੂਹਰੇ ਖਲੋਤੇ ਮਿਲਣਗੇ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਿਭਾਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਪਰ ਕੰਵਲ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਰ ਜੋੜੇ ਨੇ, “ਮੈਂ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਆਂ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੋਤਾ ਗਰਕਣ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਪਵੇਗੀ, ਇਸ ਤਾਰੀਖੀ ਦੌਸ਼ ਤੋਂ ਬਚੋ।” ਪਰ ਇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਬੇਤੇ ਬਾਰੇ ਕਰ ਕੀ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਬੇਤੇ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਕੁਝ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੰਵਲ ਜੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਗੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਬੇਤੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਚਾਹੇ ਕਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿਹਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਇਸ ਉਮਰੇ ਦੇ-ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਲੋਕਰਾਜੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕੰਵਲ ਜੀ ਨੇ ਚੁਭਦੇ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ਉਲੂਆ ਮਾਰਿਆ ਹੈ “ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਭੂਤਨੀਆਂ ਵੀ ਸਿਵਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।” ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਿਧਰ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਲ। ਪਰ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿਵਿਆਂ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਭੂਤਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਨਵੀਆਂ ਭੂਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਿਵਿਆਂ ਦਾ ਅੱਧ ਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਿਵੇ ਵੀ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਦੀ ਇਹ ਭੂਤਨੀਆਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੀਆਂ ਹੋਰ ਜੰਮ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਕੰਵਲ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇ ਹੀ ਭੂਤਨੀਆਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਰਾਜ ਕਰੀ ਜਾਣ?

ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ‘ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ’ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਕੰਵਲ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਦੋਵੇਂ ਜੱਟ ਆਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਨੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਈਨ ਨਾ ਮੰਨੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਣੀਏ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ।” ਜੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿਚ ਕਾਇਲ ਕਰਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਈਨ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਖਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਕੰਵਲ ਜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਣਗੇ?

ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੇ ਜੋੜੇ ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਅਖਬਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਡੱਬੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ! ਮੈਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਦਾ ਆਂ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾ ਕਰੋ।” ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕਿਸੇ ‘ਬੁਨਿਆਦੀ’ ਗ਼ਲਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਖੈਰ ਗ਼ਲਤੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ‘ਬੁਨਿਆਦੀ’ ਗ਼ਲਤੀ ਕਿਹੜੀ ਸੀ।

ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਾਫੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕੰਵਲ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਉਪਰ ਪੂਰਾ ਇਤਬਾਰ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਕੰਵਲ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਨਵੀਨਰ ਥਾਪਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਵਢਵਾ ਲਵੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਆਵੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਫ਼ ਤੋਂ ਬੇ ਤੱਕ ਸਾਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।” ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ‘ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ’ ਦਾ ਉਹ ਕੀ ਹੱਲ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਚਟਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਣਗੇ? ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਣੀ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਉਣਗੇ? ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜੰਮੀਆਂ ਭੂਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਉਣਗੇ?

ਕੰਵਲ ਜੀ ਦੀ ਅੱਖਰ ਜੁੜਾਈ ਕਲਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਸ ਹਨਰ ਦੇ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਅਕਲ ਲਤੀਫ਼ ਵੀ ਬੋਤਾ ਲਿਹਾਜ਼ਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਿਖਣ, ਕੁਝ ਨਰਮ ਲਿਖਣ, ਕੁਝ ਸੱਖਾ ਜਿਹਾ ਲਿਖਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ।

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਸ਼ਮਸ ਤਬਰੇਜ਼, ਰੂਮੀ ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਸ਼ੀਰਾਜ਼ੀ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਈਰਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਸੁਗਾਤ ਹਨ। ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲੋਂ ਹੋਇਆ ਰੂਮੀ ਪੁਰਾਣਾ ਲਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਜੋ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤਰਜਮੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਉਰਦੂ ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ ਸਰਕੂਲਰ ਨਾਲ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜਦੋਂ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੂਮੀ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਿਅਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਤਰਜਮਾ ਹੈ:

ਹੋ ਜਾਏ ਕੋਈ ਦੂਰ
ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ,
ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਜੇ ਦਏਗਾ
ਦਏਗਾ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ,
ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਾਪਸ ਆਏਗੀ
ਤਾਂ ਆਏਗੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ।
ਰੂਮੀ ਦਾ ਜਨਮ 30 ਸਤੰਬਰ 1207 ਈ.
ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਗਰ ਬਲਖ ਵਿਚ
ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬਹਾਉਦੀਨ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ
ਮੋਮਿਤ ਖਾਤੂਨ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਖਲੀਫੇ ਅਬੂ
ਬਕਰ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਤੇ ਮਾਂ ਚੌਥੇ ਖਲੀਫੇ
ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਇਹ
ਖਾਨਦਾਨ ਇਸਲਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰੋਮਣੀ
ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਗਿਆ
ਸਨਮਾਨਿਤ ਹੋਇਆ। ਬਹਾਉਦੀਨ ਵੱਡਾ ਵਿਦਵਾਨ
ਸੀ ਪਰ ਸਾਦਗੀ-ਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ।
ਉਸਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਿ-ਉਲੇਮਾ (ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ
ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਹਰ
ਇਕ ਨੂੰ ਆਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਦ
ਦੁਪਹਿਰ ਇੱਕ ਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਕੇਵਲ
ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਰਖਦੇ।

ਬਲਖ ਸ਼ਹਿਰ ਰੂਮੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਇਸਲਾਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਦਾ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੇਂਦਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਦ
ਬਲਖ ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ ਸੀ
ਜਲਾਲੁੱਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਹੁਸੈਨ ਅਲ ਬਲਖੀ।
ਬਿਨ ਮਾਇਨੇ ਪੁੱਤਰ, ਸੋ ਹੁਸੈਨ ਅਲ ਬਲਖੀ
ਬਹਾਉਦੀਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਲਾਲੁੱਦੀਨ ਮੁਹੰਮਦ।
ਰੂਮੀ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਅਨਾਤੋਲੀਆ
ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਜੋਕੇ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਨਾਮ ਉਦੋਂ
ਅਨਾਤੋਲੀਆ ਸੀ। ਇਤਾਲਵੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸਾਂ
ਉਤੇ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਜਾਂ ਰੋਮੀ ਕਹਿੰਦੇ
ਸਨ। ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਰੋਮੀ ਜਾਂ ਰੂਮੀ ਹੋਏ।
ਸੋ ਇਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਾਮ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ
ਪ੍ਰਚਲਤ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਉਹ ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮੀ
ਹੈ। ਮੌਲਾਨਾ ਮਾਇਨੇ ਵਡੇਰਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮੀ ਹੈ,
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਲਾਨਾ
ਜਲਾਲੁੱਦੀਨ ਬਲਖੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ
ਮੇਵਲਾਨਾ ਰੂਮ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚ ਮੌਲਵੀ ਰੂਮ
ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਉਹ ਕੇਵਲ ਰੂਮੀ ਹੈ।

ਸਨ 1213 ਈ. ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਖੁਰਾਸਾਨ
ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਹਾਉਦੀਨ ਦੀ ਜਸ-ਕੀਰਤੀ
ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਉਥੇ
ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਨਾ
ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸੁਭਾਵਕ
ਮੂਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ-ਖੁਦਾ, ਏਨੀ ਖਲਕਤ! ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਅਹਿਲਕਾਰ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਨਾਲ
ਸੀ ਤੇ ਬਹਾਉਦੀਨ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਸੀ,
ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਤੀਰ ਚਲਾਇਆ, ਬੰਦਾ
ਪਰਵਰ, ਜੇ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ
ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਖਸ ਤੁਹਾਡੀ ਹਕੂਮਤ ਵਾਸਤੇ
ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਘਰ, ਖਜ਼ਾਨੇ ਅਤੇ
ਕਿਲੇ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਇਕ ਖਤ ਸਮੇਤ
ਬਹਾਉਦੀਨ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਖਤ ਵਿਚ
ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਹਜ਼ੂਰ, ਸਾਡੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਦਿਲਾਂ
ਉਪਰ ਤੁਸੀਂ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਜ ਚਾਰ ਚਾਬੀਆਂ ਬਚੀਆਂ
ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕੇਵਲ, ਇਹ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੀ
ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਸੰਭਾਲੋ।

ਬਹਾਉਦੀਨ ਦੇ ਸਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਉਪਰ
ਇਸ ਖਤ ਅਤੇ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ

ਹੋਇਆ। ਚਾਬੀਆਂ ਮੋੜਦਿਆਂ ਇਹ ਖਤ
ਲਿਖਿਆ, “ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ
ਮੇਰਾ ਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰੇ। ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਤੋਂ
ਮੁਕਤ ਮੈਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ,
ਹਥਿਆਰ, ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਕਿਲੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੇਮਾਇਨੇ
ਹਨ। ਜੁਮੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ
ਆਪਦਾ ਮੁਲਕ ਤਿਆਗ ਦਿਆਂਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕੋਈ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਦ ਤੁਸੀਂ
ਬੇਫਿਕਰ ਹੋਕੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

ਕੰਨੇ ਕੰਨ ਇਹ ਖਬਰ ਘਰ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਈ
ਤਾਂ ਬਲਖ ਵਿਚ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ
ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਏਨੀ ਅਫਰਾਤਫਰੀ ਸ਼ੁਰੂ
ਹੋਈ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਬਹਾਉਦੀਨ ਤੋਂ
ਮਾਫੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ ਤੇ ਨਾਲੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਬਲਖ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਜਾਓ। ਬਹਾਉਦੀਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ।
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਫਕੀਰ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸੋ ਟਿਕ ਟਿਕਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆਂ
ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਹ ਚਲ ਪਏ, ਕਿਧਰ? ਇਸਦਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਏਨਾ
ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਬਲਖ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।
ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਦ

ਚੰਗੇਜ਼ ਖਾਨ ਨੇ ਬਲਖ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ
ਕੇਵਲ ਬਲਖ ਨਹੀਂ, ਖੁਰਾਸਾਨ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ
ਦਿਤਾ। ਮੰਗੋਲ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਤੋਂ ਸੰਸਾਰ
ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹੈ।

ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਰੂਮੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ
ਟੱਪਰੀਵਾਸਾਂ ਵਾਂਗ ਦੇਸਾਂ-ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ
ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਸਾਲ 1228 ਵਿਚ ਉਹ ਤੁਰਕੀ
ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੋਨੀਆਂ ਪੁੱਜੇ। ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ
ਅਲਾਉਦੀਨ ਕੈਕਾਬਾਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਵੱਸੋ ਤੇ ਮਦਰਸਾਇ
ਖੁਦਵੰਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ।

ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ
ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ, ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਯਾਦਦਾਸਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗ਼ੈਬੀ
ਗੁਣ ਵੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਈਰਾਨ
ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ
ਫਰੀਦੁੱਦੀਨ ਅੱਤਾਰ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।
ਇਹ ਵਡੇ ਮਰਾਤਬੇ ਵਾਲਾ ਫਕੀਰ ਸੀ ਤੇ ਬਹੁਤ
ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਇਰ। ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ
ਮਜਲਿਸ (ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਫ ਦ ਬਰਡਜ਼) ਵਿਸ਼ਵ
ਦੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਦੀ

ਫਿਰ ਲਿਖਾਂਗਾ।

ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ, ਅੱਤਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਰਹੇ
ਸਨ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੁੱਤਰ
ਰੂਮੀ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ। ਅੱਤਾਰ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੱਤਾਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਆਪਣੇ
ਵਲ ਆਉਂਦੇ ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਮੁਰੀਦਾਂ
ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਅਹੁ ਦੇਖੋ ਚਮਤਕਾਰ, ਦਰਿਆ ਦੇ
ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ,
ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਦੇਖੋ।

ਅੱਤਾਰ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸੁਆਗਤ
ਕੀਤਾ। ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬਾਲਕ ਰੂਮੀ ਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਅਸਰਾਰਨਾਮਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਰੂਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਪਰ ਉਹ
ਅਸਰ ਪਿਆ ਕਿ ਸਦਾ ਲਈ ਬਿਰ ਹੋ ਗਿਆ।
ਰੂਮੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਉਪਰ ਅਸਰਾਰਨਾਮਾ ਦਾ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਫ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਨੇ
ਹਕੀਮ ਸਨਾਈ ਦਾ ਕਬੂਲਿਆ। ਆਪਣੀ ਮਸਨਵੀ
ਵਿਚ ਰੂਮੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਟੁਕਾਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ,
ਅੱਤਾਰ ਰੂਹ ਬੂਦੇ ਸਨਾਈ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਉ।
ਮਾ ਅਜ਼ ਪਏ ਸਨਾਈ ਓ ਅੱਤਾਰ ਆਮਦੇਮ।
(ਅੱਤਾਰ ਰੂਹ ਹੈ, ਸਨਾਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੇ

ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਸ਼ੱਮਸ ਤਬਰੇਜ਼ ਦੀ ਰੂਮੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਰੋਚਕ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ
ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਕੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੋ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ
ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਆਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤਬਰੇਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ੱਮਸ
ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਕਮਾਲੁੱਦੀਨ ਜੁਨੈਦੀ ਨੇ ਇਹ
ਕਹਿ ਕੇ ਭੇਜਿਆ, ਕੁਨੀਆਂ ਜਾਓ। ਇਕ ਦਿਲ
ਜਲਿਆ ਫਕੀਰ ਹੈ ਉਥੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਦੂਜੀ
ਸਾਖੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਬਰੇਜ਼ ਨੇ ਰੱਬ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ
ਕੀਤੀ, ਪਿਤਾ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾ
ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੀ ਤਾਬ ਝੱਲ ਸਕੇ। ਆਵਾਜ਼ ਆਈ,
ਰੂਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਨੀਆਂ ਜਾਹ। ਮਨਪਸੰਦ ਬੰਦਾ
ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਖੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰੇ
ਹਨ ਕਿ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨਿਕਲ ਕੇ
ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਬਰੇਜ਼, ਰੂਮੀ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੇ ਪੁੱਜਾ। ਜਦੋਂ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ, ਰੂਮੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ
ਰਹੇ ਸਨ। ਰੂਮੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਈਆਂ
ਸਨ ਤੇ ਨੇੜੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚੁਬੱਚਾ ਸੀ। ਤਬਰੇਜ਼ ਨੇ
ਪੁੱਛਿਆ- ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਬਤ ਹਨ?
ਰੂਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸਮੁਲਕਲਾਮ, ਪਰ ਤੈਂ ਕੀ
ਲੈਣੈ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ? ਸ਼ੱਮਸ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ
ਤੇ ਚੁਬੱਚੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਕੇ
ਰੂਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਸ਼ੱਮਸ ਨੇ
ਕਿਹਾ, ਇਹ ਹੈ ਉਹ, ਜੋ ਤੂੰ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦਾ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਕੱਢ ਲਈਆਂ।
ਸੁੱਕੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਰੂਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ,
ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਸ਼ੱਮਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਦਾ। ਇਹੋ ਕੁਝ ਦੱਸਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਏਨੀ
ਜਲਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈਦਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ
ਸਮੇਂ ਰੂਮੀ ਨੇ ਤਬਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਰਸ਼ਦ
ਮੰਨਿਆ। ਇਹ ਸਾਖੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ
ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਰੂਮੀ ਨੇ ਤਬਰੇਜ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ
ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਕਤ
ਤਬਰੇਜ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਸੱਠ ਸਾਲ ਸੀ, ਰੂਮੀ ਸੈਤੀ
ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਫਾਰਸੀ ਜਗਤ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਮਸ
ਤਬਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ
ਅਗਿਆਨ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਫਕੀਰ
ਲਿਖਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਿਆ, ਅਰਬੀ
ਫਾਰਸੀ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਵਾਕਫੀਅਤ ਅਤੇ
ਉਚੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ
ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ
ਸ਼ੱਮਸ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ
ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਰੂਮੀ ਦਾ ਬੇਟਾ
ਸੁਲਤਾਨ ਵਲਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਰੂਮੀ ਅਤੇ ਤਬਰੇਜ਼ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ
ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਧਰਮ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ
ਬਾਬਤ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਰੂਮੀ ਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਮਿਲਦੇ ਨਾ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼
ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ। ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਹੌਲੀ
ਹੌਲੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤਬਰੇਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ
ਦਿਤੇ ਕਿ 20 ਫਰਵਰੀ 1246 ਨੂੰ ਉਹ ਇਥੋਂ
ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰੂਮੀ ਇਕ ਦਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ
ਵਿਚ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ
ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ
ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਦ ਦਮਿਸ਼ਕ
(ਸੀਰੀਆ) ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਤਬਰੇਜ਼ ਦਾ ਖਤ
ਆਇਆ ਤਾਂ ਰੂਮੀ ਖਿਤ ਗਿਆ। ਇਸ ਇਕ ਖਤ
ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ।

ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ
ਤਬਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੂਮੀ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ
ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ,
ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਕੁਝ ਮੁਰੀਦ ਸੀਰੀਆ
ਗਏ, ਰੂਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਬਤ ਦੱਸਿਆ ਤੇ
ਤਬਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮਨਾ ਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਰੂਮੀ
ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਸਨੇ ਮਕਾਲਾਤ (ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਸਨੇ
ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮ ਕੋਲ ਮੈਂ ਆ ਤਾਂ
ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦਾ
ਉਸਤਾਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆਂ
ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ
ਮੌਲਾਨਾ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਅਖਵਾਏ। ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਅ
ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੌਲਾਨਾ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਲਾਨਾ ਖੁਦਾ ਦਾ
ਦੋਸਤ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ।

ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ
ਰੁਬਾਈਆਂ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਰਚਿਆ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ
ਰੱਖਿਆ-ਦੀਵਾਨਿ ਸ਼ੱਮਸ ਤਬਰੇਜ਼। ਇਹ ਇਕ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਸੀ। ਜੀਵਨ
ਦੇ ਆਖਰੀ 12 ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਮਸਨਵੀ ਲਿਖਣ
ਵਿਚ ਲਾਏ। ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ 6 ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ
26,800 ਦੋ-ਪਦੇ ਛੰਦ ਹਨ। ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਉਸਦਾ
ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਚੰਗੀਆਂ
ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਫਾਰਸੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ
ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।

ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਫਨਾਅ ਅਤੇ ਬਕਾਅ ਦੇ
ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣਾ ਪਿਤ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ।
ਫਨਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਬਕਾ
ਅੱਲਾਹ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਫਨਾ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਬਕਾ ਆਖਰੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੋਏ ਸਾਰੇ
ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਅਤੇ ਫਕੀਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਲੋਹਾ
ਮੰਨਿਆ। ਪੇਸ਼ ਹਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਕੁਝ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਹਿੱਸੇ:

ਸ਼ੇਰ
ਅਸੀਂ ਸ਼ੇਰ ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਭ
ਪਰਦਿਆਂ ਉਪਰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ੇਰ
ਵਧ ਰਹੇ ਨੇ ਜੋ ਅੱਗੇ
ਹਵਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ।
ਇਹ ਤਾਂ ਦਿਸਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅੱਗੇ
ਪਰ ਹਵਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ।

ਅਸਲ ਦੀ ਤਲਾਸ਼
ਕਿਥੇ ਮਿਲੇਗਾ ਤੈਨੂੰ
ਬਾਗ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਇਕ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਬਦਲੇ
ਜਿਥੇ ਮਿਲ ਜਾਣ ਹਜ਼ਾਰ ਬਗੀਚੇ ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੇ।
ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਣਗੇ ਤੈਨੂੰ
ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਮਹਿਕਦੇ ਜੰਗਲ
ਸਿਰਫ ਇਕ ਬੀਜ ਬਦਲੇ?
ਕਿਥੇ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ
ਤੇਰੇ ਇਕ ਮਿੱਠੇ ਸਾਹ ਬਦਲੇ,
ਇਹ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ
ਡਿੱਗਿਆ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਆਖਰ
ਤੂੰ ਸੋਚ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਇਹ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਥੋਂ,
ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂ?
ਤੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈਂ ਮਾਇਨਿਆਂ ਦਾ
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤਾਬ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੇ ਜਹਾਨ ਦੇ ਹਰ ਲਫਜ਼ ਦੇ ਮਾਇਨੇ
ਅਤੇ ਮਾਇਨਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਮਾਇਨੇ।

ਖਾਮੋਸ਼
ਮੂੰਹ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਆਪਣਾ ਬਾਰ ਬਾਰ
ਸਿੱਪੀ ਵਾਂਗ ਰਹਿ ਪੂਰਨ ਖਾਮੋਸ਼।
ਇਹ ਸਮਝ ਕਿ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇਰੀ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਤੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ।

ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰ।
ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਤਮਾਮ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ਾਂ ਮੌਜੂਦ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਤੇਰੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ।

ਫਨਾਹ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ
ਤਾਂ ਘਾਹ ਬਣ ਕੇ ਉਗਿਆ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ,
ਚਰਾਂਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘਾਹ ਮੁੱਕਿਆ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਨਵਰ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਇਆ।
ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਖੋਲ ਵਿਚੋਂ ਮਰ ਕੇ
ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣਕੇ।
ਦੱਸੋ ਦੱਸੋ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਮੌਤ ਕਾਰਨ
ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਕਮੀ ਆਈ?
ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਮਰਿਆ ਮੈਂ ਬੱਝੇ ਇਨਸਾਨ
ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਖੰਭ,
ਉਡਾਂਗਾ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ
ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਸਾਥ।
ਯਾਦ ਰੱਖ, ਹਰ ਸ਼ੈ ਖਤਮ ਹੋਏਗੀ
ਇਕ ਉਸਦੀ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।
ਮੈਂ ਬਣਾਂਗਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਜਹਾਨ ਦਾ
ਜਿਸਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਹਨ
ਤੇਰੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ।

ਕਾਲੀ ਖੌਫਨਾਕ ਰਾਤ
ਨਿੱਕਾ ਜੁਗਨੂ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦਾ ਨਿਕਲਿਆ।

ਦੇਖਦਿਆਂ ਰਾਤ ਨੇ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ—
—ਕੌਣ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਰਚ ਰਿਹੈ?
ਨਿੱਕਾ ਜੁਗਨੂ ਡਰ ਕੇ ਪੱਤੇ ਉਹਲੇ ਲੁਕ ਗਿਆ।
ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਾਹ ਰੋਕੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ,
ਡਰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਨੰਦਾ ਹਉਕਾ ਲਿਆ
ਤਾਂ ਪੂਰਬ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰਜ ਉਗਿਆ।
ਨਾ ਰਾਤ ਰਹੀ, ਨਾ ਰਾਤ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ।
ਰੂਮੀ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਮਸਨਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ
ਲਗਭਗ ਹਰੇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਈ ਹੈ।
ਰੂਮੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਤੋਂ ਏਸ਼ੀਆ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ ਪਰ
ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਦੇਰ ਬਾਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਰੂਮੀ
ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਦੇਖੋ,

ਮੈਂ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਕਰਾਸ ਦੇਖੇ
ਮੇਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਕਰਾਸ ਵਿਚ ਨਾ ਲੱਭਾ
ਮੈਂ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬੁੱਤ ਦੇਖੇ,
ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੁੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮੈਂ ਕਾਅਬੇ ਗਿਆ,
ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ,
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਝਾਤ ਮਾਰੀ
ਇਹ ਉਥੇ ਦਿੱਸਿਆ।
ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਮ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਬੋਲ:
ਵਾਪਸ ਆਓ ਮਿਤਰੇ,
ਵਾਪਸ ਘਰਾਂ ਵੱਲ ਪਰਤੋ।
ਨਾਸਤਿਕ ਹੋ ਕਿ ਪਾਰਸੀ,
ਅਗਨੀ ਪੂਜ ਕਿ ਪੱਥਰ ਪੂਜ,
ਵਾਪਸ ਆਓ।
ਸਾਡੀਆਂ ਸੂਫੀ ਖਾਨਗਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਕੋਈ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ,
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਆਏ,
ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੁੱਕਰੇ,
ਤਾਂ ਕੀ? ਫਿਰ ਆ ਜਾਓ।
ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁਛੇ ਜਾਂਦੇ,
ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
ਇਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ
ਸੁਹਣੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਰੱਬ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ
ਲਿਸ਼ਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ
ਉਪਰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਸੁਹਣੇ ਬੋਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਤਕ ਨਹੀਂ
ਪੁੱਜਿਆ। ਮੈਂ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਿਲ

ਗਿਆ। ਰੂਮੀ ਆਪਣੇ ਮੱਤ ਨੂੰ “ਪਿਆਰ ਦਾ
ਰਸਤਾ” ਦਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ
ਕੋਈ ਫਿਰਕਾ ਨਹੀਂ, ਰੂਮੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ
ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਤੁਰ
ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ
ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਮੰਜਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਸੁਰਗ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਪੌੜੀ ਲਾ
ਕੇ ਅਸਮਾਨ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਰਗ ਹੈ?
ਦੋਸਤੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਣਾ, ਆਪੇ ਨੂੰ
ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਰਗ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਥੇ ਹੀ
ਹੈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।

ਯੂਨਾਨੀ ਮਿਸਤਰੀ ਰੂਮੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ
ਚਿਣਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ
ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਧਰਮ,
ਇਸਲਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ? ਮਿਸਤਰੀ
ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਈਸਾਈ ਹਾਂ ਤੇ
ਮੈਨੂੰ ਯੱਸੂ ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ
ਇਸਲਾਮ ਬਾਬਤ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ। ਮੁਹੰਮਦ
ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਯੱਸੂ ਨੂੰ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ
ਫਰਕ? ਰੂਮੀ ਨੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿਤੀ,
ਕਿਹਾ— ਪਿਆਰ ਦਾ ਨਾਮ ਧਰਮ ਹੈ।

ਇਕ ਰਾਤ ਰੂਮੀ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੀ
ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਚਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ
ਪਾਸੇ ਸ਼ੌਰ ਸ਼ਰਾਬਾ ਉਠਿਆ। ਰੂਮੀ ਆਸਣ ਤੋਂ
ਉਠ ਕੇ ਉਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਦੇਖਿਆ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ
ਜਣੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੂਮੀ ਨੇ
ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜੁਆਨੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ,
ਜੀ ਇਹ ਈਸਾਈ ਹੋ ਤੇ ਇਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰੱਖੀ
ਹੈ। ਰੂਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਾਲ
ਦਿਤੀ ਸੀ? ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ, ਨਹੀਂ ਜੀ। ਫਿਰ
ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੂਹਣੀ ਜਾਂ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਸੀ?
ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਕਿ
ਇਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈ? ਇਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਜੀ ਬੇਸ਼ਕ
ਚੁਪਚਾਪ ਬੈਠਾ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ
ਸਾਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕ ਆ ਗਈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਰੱਖੀ
ਹੈ। ਰੂਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁੰਘਣ ਸਾਰ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਇਹ
ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠਾ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨਾ ਨਸ਼ਾ ਚੜਿਆ ਕਿ ਲੱਤਾਂ ਮੁੱਕੀਆਂ
ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ।

ਕੋਨੀਆਂ ’ਚ ਸੰਤ ਐਫੀਲੋਕੀਅਸ ਗਿਰਜਾ

ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਲੈਟੋ ਨੂੰ ਦਫਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੂਮੀ
ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਕਾਂਤਵਾਸੀ ਹੋ ਕੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ
ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਚਰਚ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ।

ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਉਸਨੂੰ ਏਨਾ ਪ੍ਰੇਮ
ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਸਦੇ
ਜਨਾਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਕੀਨੀਆ ਦੇ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਦੀ ਬੇਗਮ ਈਸਾਈ ਔਰਤ
ਸੀ ਜੋ ਰੂਮੀ ਦੀ ਮੁਰੀਦ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਰਜੀਅਨ
ਲੋਡੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ
ਈਸਾਈਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰੀ ਜਾਂਦੀ
ਸੀ। ਜਿਸ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ
ਰੂਮੀ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਉਪਰ ਹਰਾ ਗੁੰਬਦ ਉਸਾਰਿਆ,
ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ
ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ
ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਏ? ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ,
ਈਸਾਈ ਯੱਸੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਲਕਾ,
ਯਹੂਦੀ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ, ਕੀ ਰਾਜੇ ਕੀ
ਰੰਕ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਉਸਦਾ
ਨਾਮ ਮੌਲਾਨਾ ਰੂਮ ਹੈ, ਇਹ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ?
ਹਰੇਕ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦਾ
ਹੈ, ਪਿਆਰਾ ਅਮੀਰਿ ਕਾਰਵਾਂ। ਜੈਦ ਦੀ ਸਾਖੀ
ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਇਕ ਹਨ। ਇਕ
ਲੱਖ ਸਾਲ ਅਤੇ ਇਕ ਘੜੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ਕ ਉਸਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੀਕ
ਚਉਪਦੇ ਜਾਂ ਰੁਬਾਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਪਰ ਮਸਨਵੀ
ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੈ। ਮਸਨਵੀ ਵਿਚਲੇ ਕੁਰਾਨਿਕ
ਹਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰਾਨ ਉਸਦੀ
ਸੁਰਤ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਦੋਹਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਸੀ।
ਥਾਂ ਥਾਂ ਹਦੀਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ
ਇਸਲਾਮੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਹਨਾਫੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪਾਬੰਦ
ਸੀ। ਹਨਾਫੀ ਸਕੂਲ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ
ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਕ ਇਨਸਾਨ ਜਾਣਦਿਆਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਉਸਦਾ
ਅਨੁਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੁੰਨੀ ਫਿਰਕਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕ ਫਕੀਰ ਪਿਤਾ ਹੀ ਸੀ।
ਪਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੱਯਦ
ਬੁਰਹਾਨਉਦੀਨ ਤਿਰਮਿਜੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਖਬਰ
ਸੁਣੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੁਰਸ਼ਦ 16 ਮਾਰਚ 1230
ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਅਨਾਤੋਲੀਆ

ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਥੇ ਰੂਮੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਆਪਣੇ
ਜ਼ਿਮੇ ਲੈ ਲਈ। ਤਿਰਮਿਜੀ ਨੇ ਰੂਮੀ ਨੂੰ ਨੌਂ ਸਾਲ
ਤਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਹੋਰ ਸਿਖਿਆ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਭੇਜਿਆ
ਗਿਆ। ਤਿਰਮਿਜੀ ਸੂਫੀ ਫਕੀਰ ਸੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ
ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਰੂਮੀ ਨੂੰ
ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲਾਈ। ਈਸਵੀ 1240
ਵਿਚ ਤਿਰਮਿਜੀ ਦਾ ਦੋਹਾਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਰੂਮੀ ਉਪਰ
ਸੰਕਟਮਈ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਛਾਈ ਰਹੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੋਗ
ਵਿਚ ਡੁਬਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਸ ਤਬਰੇਜ਼ ਖੁਦ
ਚੱਲ ਕੇ ਉਸ ਪਾਸ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਕ ਵਿਹਾਰਕ
ਵਿਦਿਆ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਰੂਹਾਨੀ ਦੇਸਾਂ ਦੀ
ਯਾਤਰਾ ਤਬਰੇਜ਼ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਵਾਈ।

ਸ਼ਾਮਸ ਤਬਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਰੂਮੀ ਨੇ ਨਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਤਬਰੇਜ਼ ਨੇ
ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਅੰਦਰ
ਅਦਿਸ਼ਟ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਖੋਰੂ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ
ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ
ਸਾਰੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਣ
ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਤਬਰੇਜ਼ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ
ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ
ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਸੰਪਾਦਿਤ
ਕੀਤਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਸ ਤਬਰੇਜ਼
ਨੇ ਕਦੀ ਕੋਈ ਨਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ।

ਉਸਦੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਰੂਮੀ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਕਾਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਣ ਦੀ
ਸਮੱਰਥਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਨਾਈ ਅਤੇ ਅੱਤਾਰ ਦੇ
ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰੂਮੀ
ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮਸਨਵੀ
ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ
ਕਲਾਸਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਸ
ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਲਿਖੇ ਖਤ
ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਇੰਨੇ
ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਅੱਜ
ਅਸੀਂ ਰੂਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

“ਤੀਰ ਵਾਂਗ ਸਿੰਧਾ ਹੋ ਜਾਹ।
ਵਲ ਵਿੰਗ ਰਹੋ
ਤਾਂ ਦੂਰ ਤੱਕ ਉਡ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗਾ
ਮੰਜ਼ਲ ਤੇ ਪੁੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗਾ।
“ਕਿਤੇ ਨਿਕੀ ਮੋਟੀ ਚੰਗਿਆਤੀ ਦੇਖੀਏ
ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜੁੱਤੀ ਹੇਠ

ਨਹੀਂ ਮਸਲ ਦਿੰਦੇ? ਦੋਜ਼ਖ ਦੇ ਭਾਂਬਤ ਰੱਬ ਦੇ
ਕਦਮ ਹੇਠ ਬੁਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਅੰਦਰਲਾ ਗੁੱਸਾ,
ਨਫਰਤ ਤੇ ਈਰਖਾ ਨਰਕ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ
ਹਨ। ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਉਹੀ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ
ਪੂਰੇ ਵਿਚ ਹਨ, ਬੱਸ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ। ਬੰਦਗੀ ਕਰੋਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਸੀਨੇ ਅੰਦਰਲਾ
ਨਰਕ ਬੁਝ ਜਾਏਗਾ।

“ਰਬ ਨੇ ਪੈਗੰਬਰ ਰਾਹੀਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ,
ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਨੇਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ
ਵਡੇਰਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ ਤੈਨੂੰ। ਨੇਕੀ ਕਰਨ ਲਈ
ਘਾਟਾ ਖਾਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਝਿਜਕੀਂ ਨਾਂਹ। ਯਕੀਨ ਰੱਖ,
ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਤੂੰ ਘਾਟਾ ਖਾਧਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾ
ਵਧੀਕ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ ਨੇਕੀ ਦਾ।

“ਕਾਫ਼ਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਸੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਬੰਦੀਆਂ
ਵਿਚ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਚਾਚਾ ਅੱਬਾਸ ਵੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੈਗੰਬਰ ਹੱਸ
ਪਏ। ਅੱਬਾਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ
ਸੀ ਕਿ ਅੱਲਾਹ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਵਿਚ ਗ਼ੈਬੀ ਗੁਣ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੈਨੂੰ ਹਸਦਿਆਂ ਦੇਖਕੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ
ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਤੇ ਬੰਦੀ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ
ਤਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਹੱਸਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਪੈਗੰਬਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ
ਵੱਖਰਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ,
ਤੁਸਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ
ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਸਾ ਮੈਨੂੰ
ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਜਾਹਲ ਬੁੱਤ ਪੂਜ
ਨਰਕਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਜਬਰਨ ਨਰਕ ਵਲ ਜਾਣੇ ਰੋਕ ਕੇ ਬਹਿਸ਼ਤ
ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ
ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਅੱਲਾਹ ਉਤੇ
ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਗੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹੋਣਗੇ ਤੇ
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਕ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕਿ
ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ।

“ਦੁਨੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮੈਨੂੰ
ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਚਮਗਿੰਦਤ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ
ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਕੀ ਫਰਕ
ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਕਸਵੱਟੀ ਖਰੇ ਖੋਟੇ ਵਿਚ ਫਰਕ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਕਸਵੱਟੀ ਖੋਟੀ ਹੈ, ਸੋਨੇ
ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ? ਚੋਰਾਂ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ, ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਈ ਨੀਂ ਸਕਦਾ।

(ਸਫਾ 24 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਰਕ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ।
ਰੱਬ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਦੇਹੀ ਪੰਜ ਤਤਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਈ
ਹੈ। ਕਾਮ-ਭੋਗਣ ਨਾਲ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਉਸੇ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ।
ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਾਮ-ਅਗਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ
ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਹੇ ਜੋਬਨਵੰਤੀ! ਮਨ ਵਿਚ ਧੀਰਜ
ਕਰ, ਕਾਮਦੇਵ ਤੇਰਾ ਕੀ ਵਿਗਾਭੋਗਾ? ਮਨ ਵਿਚ
ਮਹਾ ਰੁਦ੍ਰ (ਪ੍ਰਭੂ) ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰ, ਤੇਰਾ ਕਾਮ ਦਾ
ਸੰਤਾਪ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧਰਮ-
ਪਤਨੀ ਤਿਆਗ ਕੇ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਵਾਂਗਾ, ਨਾ ਤੇਰੇ
ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਤ ਭੋਗ ਕਰਾਂਗਾ। ਤੇਰਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ
ਕੇ ਕਾਮ-ਭੋਗ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਕਿਉਂ ਨਰਕ ਵਿਚ
ਜਾਵਾਂ? ਮੈਂ ਧਰਮ ਦੇ ਵੈਰੀ ਕਾਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਾਮ ਵਿਚ (ਦੁਨੀਆਂ ’ਚ) ਮੇਰੇ
ਅਪਜਸ ਦੀ ਕਥਾ ਚਲ ਪਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ
ਕਿਵੇਂ ਵਿਖਾਵਾਂਗਾ? ਹੇ ਸੁੰਦਰੀ! ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ
ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੋ ਕਹਿ
ਦਿਤਾ, ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਾਹਸ ਨਾ ਕਰਨਾ।
ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮ! ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਭੋਗ
ਕਰ ਕੇ ਨਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਓਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਮਨ
ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਡਰ ਤਿਆਗ ਦਿਓ। ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ
ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ
ਹਨ। ਫਿਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ
ਨਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਜਾਣ ਵੀ ਲਵੇ, ਤੁਹਾਡੇ
ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਚੁਪ ਰਹੇਗਾ। ਭੋਗ ਨਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ
ਲੱਤ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਲੱਤਾਂ ਹੇਠੋਂ ਉਹ ਨਿਕਲੇਗਾ ਜੋ
ਕਾਮ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਹੋਵੇ। ਨਪੁੰਸਕ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ
ਧਰਮ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਲੋਕ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ
ਕਾਮ-ਭੋਗ ਤੋਂ ਨਿਰਲਿਪਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ
ਸਰੀਰਿਕਹੀਣਤਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਤੁਸੀਂ ਅਨੇਕ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ
ਵੀ ਇਥੋਂ ਭੋਗ-ਵਿਲਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।
ਅਜ ਰਾਤ ਕਾਮ-ਕ੍ਰੀਡਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੁਹਾਡੇ
ਲਈ ਮੈਂ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆਏ ਨਾਲ ਚੀਰੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ
ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਧਰਮਰਾਜ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਡਟ ਕੇ
ਉਤਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਅਜ ਦੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਰੁਚੀ

ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਿਆਨ ਦੀ ਅਨੂਪ ਕੌਰ

ਪੂਰਵਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਾਮ-ਆਨੰਦ ਮਾਣਾਂਗੀ।
ਗੁਰੂ ਜੀ: ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਖਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਕੁਲ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਫਿਰ (ਗੁਰਗੱਦੀ ’ਤੇ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਕੇ) ਸਾਡੀ
ਕੁਲ ਨੂੰ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ
ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੁਜਣਯੋਗ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਤੇਰੇ
ਨਾਲ ਕਾਮਭੋਗ ਕੇ ਨੀਚ ਕੁਲ ਵਿਚ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਜਨਮ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਜਨਮ
ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਜੇ ਅਜ ਮੇਰਾ ਸੰਗ
ਨਾ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਦਨਸੀਬੀ ਸਮਝਾਂਗੀ।
ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਜੇਗ ਵਿਚ ਸਭ ਮਰਾਂਗੀ, ਜ਼ਹਿਰ ਪੀ
ਲਵਾਂਗੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ
ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋਵੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ,
ਮੇਰੀ ਕਾਮ-ਅਗਨੀ ਭੜਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਕਿਤਨੀ ਕਾਮਾਤੁਰ ਹੋ
ਜਾਵੇਂ? ਮੈਂ ਇਹ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਵਾਨੀ
ਦਿਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਜਵਾਨ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੀ ਜਵਾਨੀ
ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਗ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।
ਸਭ ਸ਼ੰਕੇ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰਾ ਸੰਗ ਮਾਣੋ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਜੇ ਸੁੰਦਰੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁਜਣਯੋਗ ਮੰਨ
ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੇਰੀ
ਪੁਤਰੀ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਕਾਮ-ਅੰਧ ਇਸਤਰੀ ਦੀ
ਪ੍ਰੀਤ ਝੂਠੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਓਤਕ ਨਹੀਂ ਨਿਭਦੀ। ਇਕ
ਮਰਦ ਛੱਡਿਆ, ਦੂਜਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ
ਕਾਹਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਨੰਗਾ ਸਰੀਰ ਦੂਜੇ ਦੇ
ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਮ ਹੈ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਕੀ ਕਰਾਂ? ਕਾਮ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ
ਬਚਾਂ? ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਵੇਂ
ਜੀਵਾਂ? ਤੇਰੇ ਬੋਲ ਬਹੁਤ ਰਸੀਲੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਹੇ ਇਸਤਰੀ! ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਧੰਨ
ਹੈ। ਤੇਰੇ ਜਨਮ-ਦਾਤੇ ਧੰਨ ਹਨ। ਤੇਰਾ ਦੋਸ਼ ਧੰਨ
ਹੈ। ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।
ਤੇਰਾ ਮੁਖਤਾ ਧੰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵੇਖ ਕੇ
ਕਮਲ, ਸੂਰਜ, ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਅਤੇ ਕਾਮਦੇਵ ਦਾ

ਅਹੰਕਾਰ ਚੁਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ
ਸੱਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਚੰਚਲ ਨੈਣ ਸਜੀਲੇ
ਹਨ। ਇਹ ਪੰਛੀਆਂ, ਹਿਰਨਾਂ, ਯਕਸ਼ਾਂ, ਸਪਾਂ,
ਦੈਤਾਂ, ਦੇਵਤਿਆਂ, ਮੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਮਨ
ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਤਰ
ਤੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਥਕ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ
ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੁਭਦੇ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਿਸਤਰ
ਉਤੇ ਲੇਟ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਸਾਂਗੀ।
ਕਾਮ-ਲਿਪਤ ਹੋਇਆਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਉਂ ਪਲਾਂ
ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਭੋਗ ਦਾ ਸਵਾਦ
ਇਤਨਾ ਵੀ ਫਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੇ ਸਜਣ! ਜਾਗਣ
ਤੇ ਲਾਜ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਜਾਗਣ ਨਾਲੋਂ ਬਸ ਅਜਿਹਾ
ਸੌਣ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅਜ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਗ ਮਾਣਾਂਗੀ,
ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਤੇਰੇ ਨੈਣ ਤੀਰ ਵਰਗੇ ਹਨ, ਪਰ
ਮੇਰਾ ਕਵਚ ਹਯਾ ਹੈ। ਤੇਰੇ ਨੈਣ ਬਹੁਤ ਸਜੇ
ਹਨ। ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ
ਇਹ ਤੀਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਖੁਭ ਸਕਦੇ।
ਗਲਘੋਟੁ ਬੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਿਚ ਨਹੀਂ।

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬੇਰੀ ਹੀ ਧੰਨ
ਹੈ। ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰ ਖੁਆ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ,
ਮੇਰੇ ਗੁਰੂਦੇਵ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਕੋ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ
ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ
ਹਨ, ਆਪਣੀ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਵਧਾਉਂਦੇ
ਰਹਿਣਾ, ਪਰ ਪਰਾਈ ਨਾਰੀ ਦੀ ਸੇਜ ਉਤੇ ਸੁਪਨੇ
ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਾ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਕਾਰਨ
ਇੰਦ੍ਰ ਸਹਸ-ਭਗਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਕੁਰੂਪ
ਹੋਇਆ, ਪਰ ਨਾਰੀ ਦੇ ਸੰਗ ਕਾਰਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾ
ਕਲੰਕਿਤ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਨਾਰੀ ਕਾਰਨ ਰਾਵਣ
ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਨਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕੌਰਵਾਂ ਦੀ
ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੈਨਾ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਨਾਰੀ ਦੀ
ਪ੍ਰੀਤ ਤਿਖੀ ਛੂਰੀ ਸਮਝੋ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਦਾ ਸੰਗ
ਸਰੀਰਿਕ ਮੌਤ ਸਮਝੋ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਭੋਗਣ ਵਾਲਾ

ਮੱਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੰਡਾਲ ਹਥੋਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ
ਮੌਤ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ— ਹੇ
ਬਾਲਕ! ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਾਰੀਆਂ
ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜਾਣ ਕੇ, ਸੀਸ
ਝੁਕਾ ਕੇ ਮਨ-ਬਾਂਡਤ ਵਰਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ
ਨੂੰ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਸਮਝਣਾ। ਹੁਣ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪੁਨੀਤ
ਸਿਖਿਆ ਵਿਰੁਧ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ
ਕਾਮਭੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?

ਅਨੂਪ ਕੌਰ: ਤੁਸੀਂ ਹਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਸੁਖ
ਪੂਰਵਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ, ਕਿਉਂ ਅਜਾਈਂ
ਰੱਸ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਕਿਉਂ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ
ਹੋ? ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ
ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਜਿਤ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ
ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਲਗੇਗਾ?

ਗੁਰੂ ਜੀ: ਮੈਂ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ
ਵੇਖਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਤੇ ਵਿਜੇਗੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵੀ
ਚਿਤ ਨਾ ਲਗ ਜਾਵੇ? ਮੇਰੇ ਸਿਖਿਆ ਭਰੇ ਬਚਨ
ਸੁਣ ’ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਅਰਥਾਤ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿਓ।
ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਤਾਤ ਕੇ ਰਖੋ। ਸੇਵਕ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖੀ
ਰਖੋ, ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਖੜਕਾਉਂਦੇ
ਰਹੋ। ਲੋਕ-ਲਾਜ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮ
ਨਾ ਕਰੋ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਦੀ ਸੇਜ ਭੁਲ ਕੇ ਸੁਪਨੇ
ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਓ।’ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦਾ ਗੁਰੂ-ਪਿਤਾ
ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਪਰਾਇਆ ਧਨ
ਪੱਥਰ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ ਮਾਤਾ
ਸਮਾਨ। (ਇਸ ਲੰਬੇ ਸੰਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੂਪ
ਕੌਰ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਦ
ਕੇ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)।

ਉਕਤ ਪਦਾਂ ਵਿਚ ਕਾਮਾਤੁਰ ਇਸਤਰੀ ਦਾ
ਹਠ ਅਤੇ ਸਚੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ
ਭੋਗ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਅਤਿ-ਉਤਮ ਰੀਤੀ ਨਾਲ
ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕਥਾ ਵਿਚ
ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕਿਹਾ

ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਨੂੰ
ਛੁਟਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਦੇ ਉਚ-ਆਚਾਰ ਦਾ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਮੂਨਾ ਹੈ।
ਕਹਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਵਿਚ
ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਿਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ
ਹਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਸੇ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ
ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਗਏ, ਬਲਕਿ ਮੰਤ੍ਰ-ਜਾਪਾਂ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੋਣ ਦਾ
ਵੌਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ
ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਮ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਾਗਰ
ਵਿਚ ਡੁਬਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਸੇਵਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਮ-
ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸ
'ਤੇ ਪੁਜੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ
ਮੰਤ੍ਰ-ਜਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਗੂ, ਉਲ੍ਹ ਆਦਿ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੰਤ੍ਰ-ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਚੇਤ
ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ
ਆਪਣੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦੇ
ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਬਲਕਿ ਸਾਧੂ ਦੇ ਭੇਖ
ਵਿਚ ਗਏ। ਇਸ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇ ਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਉਹ ਚਤੁਰ ਨਰ-ਨਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਰਿਤਰ
ਕਥਾਵਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ। ਇਸ ਵਾਕ ਤੋਂ
ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਥਾਵਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਤਸਵੀਰ
ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਅ-
ਚਰਿਤਰ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ
ਸੰਬੰਧ ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਖ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਰਲ
ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਧੋਗਤ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਰ

ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਥਾਹ

ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਨ

ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸਲ-ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੈ, ਇੰਜ ਹੀ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਮਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰ-ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ, ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਓਨੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਚ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਹਾਣ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਦਾ ਸਫਰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈਮਲਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨ, ਧਰਮ, ਫਲਸਫਾ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦਰਪਣ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਅਖਰੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪਾਕਾਰਾਂ ਦੀ। ਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਲਟ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀਟਸ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਹੈ। ਪੇਪ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਦਿਲ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ। ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਂਗ ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ‘ਖਾਸ ਦਿਲ ਮਖਸੂਸ’ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਚੋਂ’ ਇਕ ਹੈ-ਬੇਵਸੀ, ਮਜ਼ਬੂਰੀ, ਹਿਰਖ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਸਤਗੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ, ਜਿਸ ‘ਚੋਂ’ ਲੰਘਦੇ ਹਾਰਡੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵੀ ਕਵੀਆਂ ਵਰਗੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਸ਼! ਅਤੇ ਵਿਸਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਪਲ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਾਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਲੇਖ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਕਾਵਿ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ ਜਿਥੇ ਕਵਿਤਾ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹੀਰ ਦੀ ਡੋਲੀ, ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੰਡ, ਸੱਸੀ ਦੀ ਸੁੰਨੀ ਸੇਜ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਡੋਲੀ, ਜੰਡ, ਸੇਜ ਅਤੇ ਘੜਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਿੱਸੇ ਜਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ। ਰਾਝਾ ਚੌਧਰੀ ਤੋਂ ਚਾਕ, ਹੀਰ ਦੀ ਡੋਲੀ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਦੀ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਨ ਲਈ। ਜੰਡ ਹੇਠਾਂ ਮਿਰਜ਼ਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟਕਿਆ ਸੀ, ਮਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਸੱਸੀ ਨੂੰ ਤਾਂਘ ਸੇਜ ਮਾਣਨ ਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੁੰਨੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਲਈ ਘੜਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਡੋਬਣ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਦਾ ਹੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਮੀਦੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਵਾਪਰੇ; ਕਲੀਆਂ ਲਈ ਤਰਸਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੰਡੇ ਮਿਲਣ। ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਦਾ ਇਹ ਚਹੁੰ ਸਤਰਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਲੋਕ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

‘ਫਰੀਦ ਦਰਿਆਵੇ ਕੰਨੇ ਬਗੁਲਾ ਬੈਠਾ ਕੇਲ ਕਰੇ॥
ਕੇਲ ਕਰੇਦੇ ਹੰਝ ਨੇ ਅਚਿਤੇ ਬਾਜ ਪਏ॥
ਬਾਜ ਪਏ ਤਿਸੁ ਰਬ ਕੇ ਕੇਲਾਂ ਵਿਸਰੀਆਂ॥
ਜੇ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਨ ਚੇਤੇ ਸਨਿ ਸੇ ਗਾਲੀ ਰਬ ਕੀਆ॥’
ਅਜਿਹੇ ਪਲਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਹਿਸੂਸਿਆ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਰਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵਾਰਤਕ ਨਾ ਵਰਤਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਉਦਾਹਰਣ ‘ਜੂਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ’ ਦੇ ‘ਫੋਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼’ ਵਿਚਲੀਆਂ ਐਂਟਨੀ ਅਤੇ ਬਰੂਟਸ ਦੀਆਂ ਸਪੀਚਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਐਂਟਨੀ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬਰੂਟਸ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਮੰਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇੰਜ ਹੈ; ਪੀਲੂ ਦੀ ਕਲਮ ਸਿਆਹੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਡੁੱਬਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ

ਉਮੀਦੋਂ ਉਲਟ ਜੰਡ ਹੇਠਾਂ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ, ਮੌਤ ਦਾ ਨਾਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਣੀ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਰਜ਼ੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਝ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਮਾਨ। ਉਹ ਖੁਦ ਮੌਤ ਨਾਲ ਖੇਡ ਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੇਖੇ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ, ਜੋ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਟੁੱਟੇਗਾ ਹੀ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਤੀਰ ਤੋੜਨਾ ਉਸ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਤੋੜਨਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਦੁੱਖ, ਹਾਰ,

ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਉਸ ਗੁੱਸੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੀ, ਦਾ ਬਲਦਾ ਭਾਂਬੜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਬਲਦਾ ਬਲਦਾ ਆਖਰ ਰਾਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਲੂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਸਤਰਾਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ:

“ਨੀਂ ਤੂੰ ਮੰਦਾ ਕੀਤਾ ਸਾਹਿਬਾਂ,
ਮੇਰਾ ਤਰਕਸ਼ ਟੰਗਿਆ ਜੰਡ।
ਤਿੰਨ ਸੌ ਕਾਨੀ ਮਿਰਜ਼ੇ ਜੱਟ ਦੀ,
ਦਿੰਦਾ ਸਿਆਲੀਂ ਵੰਡ।
ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਦਾ ਖ਼ਾਨ ਸ਼ਮੀਰ ਦੇ
ਦੂਜੀ ਕੁੱਲ ਦੇ ਤੰਗ।
ਤੀਜੀ ਮਾਰਦਾ ਓਸ ਦੇ,
ਜੈਦੀ ਹੈ ਤੂੰ ਮੰਗ।
ਜੱਟ ਕੱਲਮ ਕੱਲਾ ਮਾਰਿਆ,
ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਗ।”

ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖ (Third Person) ਵਰਤਣਾ ਮਿਰਜ਼ੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਉਹ ਹੰਕਾਰ, ਜਿਸ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਕਿਆਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਟਕ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ Tragic Flaw ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬਾਂ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਡ ਅਤੇ ਬੱਕੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਵੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਡ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ‘ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹਨ’ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਬੱਕੀ ਜੋ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਸੀ, ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਦੋਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਬੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅੱਖਾ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਗਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਨਿਰਸਹਾਰਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਸਹਿਮ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ:

“ਏਸ ਵੇਲੇ ਵੇ ਨੈਂ ਦਿਆ ਲਾਤਿਆ,
ਮੈਂ ਘਰ ਕੀ ਦੱਸੁੰਗੀ ਜਾ।
ਢੂਹੀ ਟੁੱਟ ਜੂ ਵੰਝਲ ਬਾਪ ਦੀ,
ਪੁੱਤ ਮੋਇਆ ਦੱਸੁੰਗੀ ਜਾ।
ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਓਇ ਛੁੱਤੀ ਉਡੀਕਦੀ,
ਸਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਹ।
ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਪੱਟੂਗੀ ਮੇਢੀਆਂ,
ਰੋਂਦੀ ਜਾਉ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ।”
ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ

ਜ਼ਿੰਦ-ਭਰਪੂਰ ਕਵਿਤਾ ਇਸੇ ਮੰਜ਼ਰ ਬਾਰੇ ਰਚੀ ਗਈ, ਗਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਰਾਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਲਈ ਸਟੇਜ ‘ਡੋਲੀ’ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਡੋਲੀ ਜੋ ਰਾਂਝੇ ਨੂੰ ਕਬਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈ ਵੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦਫਨ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸੁਫਨੇ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਖੰਦੇ ਉਸ ਦੀ ਡੋਲੀ ‘ਤੋਰਨ’ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਰੇ। ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਬੇਵੱਸ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹੋਣੀ ਨੇ, ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਸਮਿਆਂ ਨੇ। ਰਾਂਝੇ ਅੰਦਰ ਮਿਰਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਸੂਕਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੁਲਘਦਾ ਝੋਰਾ ਹੈ, ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਲਟ ਚਿਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤਵ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਂਝਾ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਹੋਣੀ, ਅਸਭਿਆਪਣ।

‘ਹੀਰੇ ਇਸ਼ਕ ਨ ਮੂਲ ਸੁਆਦ ਦਿੰਦਾ, ਨਾਲ ਚੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਧਾਲਿਆਂ ਦੇ।’ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਮੌਤਵ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧਨ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ। ਦਰਦ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਇੱਕੋ ਹੈ, ਮੁਹੱਬਤ ਵਿਚ ਦਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਸਤ, ਪਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ, ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰਾ। ਇਹ ਹੁਕਾਂ, ਹਉਕੇ, ਮਿਹਣੇ, ਤਾਅਨੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ, ਖੁਦ ਰਾਂਝਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮ; ਕਵੀ ਅਤੇ ‘ਕਰੈਕਟਰ’ ਵਿਚ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੁਮੇਲ (ਵੈਸੇ ਵੀ ਵਾਰਸ ਅਤੇ ਰਾਂਝੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ)।

“ਕਰਕੇ ਕੋਲ ਕਰਾਰ ਜੇ ਹਾਰਿਓਂ ਈ,
ਤਾਰ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਤੋੜ ਹੀਰੇ।
ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨੱਗਿਓਂ ਈ,
ਨ ਹੁਣ ਕੂੜ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੋੜ ਹੀਰੇ।
ਆਪ ਪਰੀ ਬਣ ਕੇ ਉਡਣਹਾਰ ਹੋਈਓਂ,
ਸਾਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਜਿੰਨ ਚਮੋੜ ਹੀਰੇ।
ਹੀਰਾਂ ਵਿਚ ਜਹਾਨ ਦੇ ਲੱਖ ਹੋਸਣ,
ਨਹੀਂ ਰਾਂਝਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬੋੜ ਹੀਰੇ।”

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਛੁੱਟੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬੋਲ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਪਰ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ:

“ਚੱਕ ਕੇ ਝੰਮਣ ਹੀਰ ਡੋਲੀ ਬਹਿੰਗੀ
ਖੇਡਿਆਂ ਦੀ,

ਰਾਂਝੇ ਚਾਕ ਨੇ ਦੁਹੱਬਤ ਪੱਟੀ ਮਾਰੀ।
ਤੇਰਾ ਮਰਜੇ ਸੈਦਾ ਸੱਜਰਾ ਜੂਝਾ ਵੈ ਜੇ ਨੀਂ,
ਹੋ ਜੇ ਰੰਗੀ ਓ ਤੇਰੀ ਰਹਿ ਜੇ ਸੇਜ ਸਿੰਗਾਰੀ।
ਘਰ ਤਾਂ ਖੇਡਿਆਂ ਦੇ ਅੱਜ ਹੋਣ ਸਿਆਪੇ
ਸੈਦੇ ਦੇ,
ਜੇ ਰੱਬ ਸੁਣਦਾ ਹੋਵੇ ਅਰਜ਼ ਬਈ
ਹਮਾਰੀ।”

ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੀਲੂ ਦੀਆਂ ‘ਮੰਦਾ ਕੀਤਾ ਸਾਹਿਬਾਂ...’ ਵਾਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਵਾਰਸ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਵਾਂਗ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਰਸ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਕਵੀ ਹੈ, ਪੀਲੂ ਸੰਖੇਪਤਾ ਦਾ। ਵਾਰਸ ਨੇ ਹੀਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ, ਬਿਆਨਣ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ਲਿਖ ਮਾਰੇ, ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੀਲੂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣ

ਬਗੈਰ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਾਰਨ ਪਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਕਿੰਜ ਕੁਝ ਅਸੰਭਵ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਸਾਹਿਬਾਂ ਗਈ ਤੇਲ ਨੂੰ ਗਈ ਪਨਸਾਰੀ ਦੀ ਹੱਟ।

ਤੇਲ ਤੁਲਾਵੇ ਬਾਣੀਆ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ਹਿਦ ਉਲੱਟ।

ਵਣਜ ਗਵਾਇਆ ਬਾਣੀਏ ਬਲਦ ਗਵਾ ਲਏ ਜੱਟ।

ਇਹ ਵਿਧੀ ਪੀਲੂ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੱਜ ਤੱਕ।

ਸੱਸੀ-ਪੁੰਨੂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਜ਼ਰ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ‘ਸੇਜ’ ਨਾਲ। ਯੂਨਾਨੀ ਦੁਖਾਂਤ ‘ਰਾਜਾ ਈਡੀਪਸ’ ਵਿਚ ‘ਸੇਜ’ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮ ਨਾਲ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਰਾਣੀ ਜੋਕਾਸਟਾ ਉਸੇ ਸੇਜ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਜੁਦਾਈ ਦਾ ਬਾਇਸ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸੱਸੀ ਦੇ ਸੇਜ ਮਾਨਣ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਨੂੰ, ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਿਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਹੋਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੱਸੀ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਵਸ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਗਣ ਵੇਲੇ ਉਜੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਲੁੱਟੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਂਦ ਨੂੰ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਨੀਂਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਉਪਰ ਮੰਡਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਰਾਪ ਬਣ ਕੇ ਇਕ ਕਾਰਜ ਬਣ ਕੇ। ਹੀਰ ਅਤੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਥੇ ਸੱਸੀ ਦਾ ਨਾਟਕੀ ਸੰਵਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਵਿਚ ਬਾਖੂਬੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਸੱਸੀਏ ਬੇ-ਖ਼ਬਰੇ, ਤੇਰਾ ਲੁੱਟਿਆ
ਸ਼ਹਿਰ ਭੰਬੋਰ,
ਬੋਹੜੀ ਵਿਚ ਉਮਰ ਗਵਾਈ,
ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਤੁਰ ਗਿਆ ਮਾਰੀ,
ਹੋਤਾਂ ਲਿਆ ਵਿਛੋੜ,
ਸੱਸੀਏ ਬੇ-ਖ਼ਬਰੇ...।

ਦੁਖਾਂਤ-ਕਾਰਜ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੱਸੀ ਦੇ ਪੁੰਨੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਭਟਕਣ ਨਾਲ। ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚੌਹੀ ਪਾਸੀ ਮਾਰੂਥਲ ਪਸਰਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਾਰੂਥਲ ਸੇਜ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਕਵੀ ਹਾਸਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਨੇ ਅਮਰ ਕੀਤਾ, ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚਿਤਰਣ ਵਿਚ:

“ਨਾਜ਼ੁਕ ਪੈਰ ਮਲੂਕ ਸੱਸੀ ਦੇ,
ਮਹਿੰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੰਗਾਰੇ।
ਬਾਲ ਰੇਤ ਤਪੇ ਵਿਚ ਬਲ ਦੇ,
ਜਿਉਂ ਜੋਂ ਭੁੰਨਣ ਭਠਿਹਾਰੇ।
ਆਤਸ਼ ਦਾ ਦਰਿਆ ਖਲੋਤਾ,
ਬਲ ਮਾਰੂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ।
ਹਾਸਮ ਵੇਖ ਯਕੀਨ ਸੱਸੀ ਦਾ,
ਸਿਦਕੋਂ ਮੂਲ ਨ ਹਾਰੇ।”

ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬੱਕੀ ਦੇ ਉਲਟ ਇਸ ਕਥਾ ਵਿਚ ਡਾਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਰੋਲ ਨਹੀਂ, ਅਰਥਾਤ ਉਹ ‘ਪਾਤਰ’ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਹਿਜ਼ ਵਸੀਲਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਸੱਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਰ ਵੀ:

“ਜਿਸ ਡਾਕੀ ਮੇਰਾ ਪੁੰਨੂ ਖੜਿਆ,
ਮਰ ਦੋਜ਼ਖ ਵਲ ਜਾਵੇ।
ਯਾ ਫਿਰ ਨਿਹੁੰ ਲੱਗੇ ਵਿਚ ਬਿਰਹੋਂ,
ਵਾਂਗ ਸੱਸੀ ਮਰ ਜਾਵੇ।”

ਅਤੇ
“ਫਿਰ ਮੁੜ ਸਮਝ ਕਰੇ ਲੱਖ ਤੋਬਾ,
ਬਹੁਤ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ।
ਜਿਸ ਪੁਰ ਯਾਰ ਕਰੇ ਅਸਵਾਰੀ,
ਉਸ ਦੇ ਜੇਡ ਨ ਕੋਈ।”

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇਜ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਹ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਦਰਦ ਰੰਝਾਣਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਦਾਰਤ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ‘ਵੇ’ ਅਤੇ ‘ਨੀਂ’ ਸੰਬੋਧਨਾਤਮਕ ਹੋਕਾਂ ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ ਵਾਲੀ ‘ਹੁ’ ਵਿਚਲਾ ਆਲਮ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। (ਬਾਹੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ‘ਹੁ’ ਦੀ ਹੋਕਨੁਮਾ ਹੁਕ ਸਿਰਫ

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਵਰਤੀ ਹੈ।) ਉਹ ਸਮੁੱਚਾ ਪਲ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਪਿਘਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਿਲ-ਚੀਰਵੀਆਂ, ਕੰਧਾਂ-ਕੰਬਾਉਣੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ:

“ਸੁਣ ਵੇ ਬੇਟਾ ਰਾਜਿਆ,
ਇਕ ਐਸੀ ਕੰਧ ਉਸਾਰ ਵੇ...।
ਵਿਚ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦੇ ਮੋਰੀਆਂ,
ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ ਪੁੰਨੂ ਦੀ ਚਾਲ ਵੇ...।
ਹਾਏ ਵੇ ਪੁੰਨੂ! ਜ਼ਾਲਮਾ!
ਦਿਲ ਦਿਆ ਮਹਿਰਮਾ...।

ਸੁੱਤੀ ਨੂੰ ਛੋੜ ਕੇ ਨ ਜਾਣਾ ਈ ਓਇ...“
ਨਾ ਇਸ ਅਮਰ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਬਦਲੇ, ਨਾ ਸੁਰ। ਹਾਂ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਬਦਲਦੇ ਗਏ।

ਸੋਹਣੀ-ਮਹੀਵਾਲ ਵਿਚ ਜੰਡ, ਡੋਲੀ ਅਤੇ ਸੇਜ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ‘ਘੜੇ’ ਨੇ। ਸੋਹਣੀ ਅਤੇ ਘੜੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਤਿੜਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ‘ਕਯਾ ਸਾਥ ਪਾਏਦਾਰ ਕਾ ਨਾ-ਪਾਏਦਾਰ ਸੇ’ ਵਾਂਗ। ਸੋਹਣੀ ਦਾ ਸਿਦਕ ‘ਪੱਕਾ’ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਘੜੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ‘ਕੱਚਾ’, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ‘ਖੁਰਨਾ’ ਹੈ, ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਕਸਮ ‘ਨਿਭਾਉਣਾ’। ਇਕ ਡੱਬਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿੰਦ ਹੈ, ਇਕ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ। ਇਸੇ ਦ੍ਰਿੜ ‘ਤੇ ਉਸਰਿਆ ਹੈ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਸਥਿਤੀ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਘੜੇ ਤੋਂ ਆਸ ਤਾਂ ਵਸਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵਿਛੋੜੇ (ਮੌਤ) ਵਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਵਾਦ ਬਾਰੇ ਰਚੀ ਕਵਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਵੀਓਂ ਪਾਰ ਵਾਲਾ ਮਰਹੂਮ ਗਾਇਕ ਆਸ਼ਕ ਜੱਟ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਜੋ ‘ਜੱਟ ਬੁਦਰਜ਼’ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਵੈਰਾਗ-ਮਈ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰੀਸ ਨਹੀਂ, ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ। ਮਨ ਦੀ ਪਲ-ਪਲ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਹਣੀ ਦਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਅਰਜੇਈ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਤਰਸ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਂਗ। ਤੂਫਾਨ ਵੀ ਤਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਇਕ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੋਹਣੀ ਦੇ ‘ਭੁੱਬ ਰਹੇ’ ਦਿਲ ਵਿਚ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਾਗਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਤਾਂਘ’ ਦੇ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਲੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਰੂ, ਖੌਰੂ ਪਾਉਂਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਰਦੂ ਕਵੀ ਨੇ ਇੰਜ ਕਾਵਿ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“ਚਾਂਦ ਛੁਪਾ ਔਰ ਤਾਰੇ ਡੂਬੇ,
ਜ਼ੁਲਮ ਕੀ ਬਦਲੀ ਛਾਈ।
ਹੁਸਨ ਚਲਾ ਹੈ ਇਸ਼ਕ ਸੇ ਮਿਲਨੇ,
ਰਾਤ ਗਜ਼ਬ ਕੀ ਆਈ।”

ਆਸ਼ਕ ਜੱਟ ਦੁਆਰਾ ਗਾਇਆ ਇਹ ‘ਸੰਵਾਦ’ ਵੀ ਆਲਮ ਲੋਹਾਰ ਵਾਲੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ:

“ਮੈਨੂੰ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਦੇ ਵੇ,
ਘੜਿਆ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਕਰਦੀ।
ਤੂੰ ਮੁੜ ਜਾ ਸੋਹਣੀਏ ਨੀਂ,
ਏਥੇ ਕੋਈ ਨਾ ਤੇਰਾ ਦਰਦੀ।”

ਬੀਜੇ ਦਾ ਕੋਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਅਤੇ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨਾ, ਰਾਣੀ ਇਛੜਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪੂਰਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਰੋ-ਰੋ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਦਾਰੂ ਲੈਣ ਕਾਲੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਮੋਹੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰੇ ਪਲ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਹੋਣ ਸੰਤਾਪੇ ਸਰਵਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਧਲਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮੰਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਜੋਤ ਦੁਆਰਾ ਬਖਸ਼ੇ ਵਰਦਾਨ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ‘ਚ ਡੁੱਬ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਪਾ ਦੀ ਛੋਹ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬੰਜਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਦਿਆਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਮਲਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲੋਂ-ਚਲੋਂ ਦੀਆਂ ਹਾਕਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਾਂ ਬਗੈਰ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬੋਝਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇੰਜ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰਚੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਖਨ ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਦੇ ਕਿਆਸ ਕੇ ਤਾਂ ਵੇਖਿਓ!

ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਸੀ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਬੇਬੇਰਾ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਟੋ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਟੋਭਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ' ਸਿਖਰ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਰਤ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਵੱਡ-ਟੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਨੂਰਾ ਤਕੀਏ ਵਿਚ ਅੰਬੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਬੈਠੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਨੂਰੇ ਦੀ ਭੈਣ ਰਹਿਮਤੋ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚੋਂ ਚਰੀ ਵੱਢ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਤਕੀਏ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਖੇਤ ਦੀ ਵਿੱਥ ਸੀ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤਕੀਏ ਦਾ ਐਨਾ ਭੈਅ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ। ਸ਼ਹੀਦ ਕਾਫੀ ਕਰਮਾਤ ਵਾਲੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਮੈਂ ਕੱਚਾ-ਪੱਕਾ ਕੋਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸੁੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਕਦੀ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਨੂਰੇ ਦੀ ਭੈਣ ਰਹਿਮਤੋ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਨੂਰੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਨਾਂ ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਹਿਮਤੋ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੈਨਾ?”

“ਜੈਨਾ” ਨੂਰੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ, ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। “ਤੈਨੂੰ ਰਹਿਮਤੋ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ?” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਭੇਲ ਹੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਪਰ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਨੂਰਾ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਵ ਨਾ ਕੱਢ ਬੈਠੇ। ਮੈਂ ਸਰਸਿੰਦਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਹਿਮਤੋ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਜੈਨਾ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਖਿਡਾਉਂਦੀ ਸੀ।” ਨੂਰੇ ਦਾ ਉਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਕਿ ਨੂਰੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਹੀ ਓ ਭਾਵ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਸੀ।

ਫੜ-ਫੜ ਕਰਦਾ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੱਪਲ ਤੋਂ ਇਕ ਮੋਰ ਉਡਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਖੰਡ ਹਵਾ ਵਿਚ ਡਿੱਕੇ-ਡੋਲੇ ਖਾਂਦਾ ਹੋਠਾਂ ਆ ਡਿਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੋਰ ਦੇ ਖੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸੁੱਕ ਸੀ। ਕਿਤਾਬ ਨੂਰੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਕੇ ਜਦ ਭੱਜਿਆ-ਭੱਜਿਆ ਮੈਂ ਖੰਡ ਕੋਲ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਖੰਡ ਰਹਿਮਤੋ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੀ।

“ਇਹ ਖੰਡ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ।” ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਮਤੋ ਨੂੰ ਆਖਿਆ।

“ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੁੱਕ ਬੈਠੀ ਹਾਂ”, ਰਹਿਮਤੋ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਖੰਡ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ”, ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦ ਕੀਤੀ।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ”, ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾ ਪਈ।

“ਖੰਡ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦੇ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ”, ਮੈਂ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ।”

“ਚੁੱਕ ਲੈ ਆਪਣਾ ਖੰਡ” ਉਸ ਨੇ ਘੂਰ ਕੇ ਤੱਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਖੰਡ ਸੁੱਟ ਕੇ ਤੇ ਭਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ। ਦੂਰ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪੀਲੀ ਚੁੰਨੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਲ ਇੰਜ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਘੂਰਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਨਾਲ। ਖੰਡ ਲੈ ਕੇ ਜਦ ਵਾਪਸ ਤਕੀਏ ‘ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਨੂਰੇ ਦਾ ਅੱਬਾ ‘ਬਦਰੂ ਸਾਈ’ ਸੰਝਾਂ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨੂਰਾ ਵੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਜਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੂਰੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਵੀ।

ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ? ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛੋਗੇ, ਉਹ ਕਿਉਂ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹੀਓ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂ/ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਧੇਰੇ ਵਸੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਕੱਟਤ ਸੁੰਨੀ। ਪਰ ਕੀ ਕਰਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਈ ਬਸੀਆਂ (ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ) ਸਨ। ਫੇਰ ਵੀ ਉਥੇ ਜਿਹੜਾ ਅੜਿਆ ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਡੇਢ ਸੌ ਕਤੇ ਮੰਗਵਾਏ, ਓਨੇ ਹੀ ਖੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕੰਘੇ, ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਕੱਛਾਂ ਤੇ ਓਨੇ ਹੀ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪਟਕੇ। ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਈ ਦੇਗ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚਾਸਣੀ ਦੇ ਕਤਾਰੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਿੱਛਿਓ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, “ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮਾਂ

ਦਾ ਕੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਤੇ-ਛੱਤੇ ਲਾਹ ਕੇ ਫੇਰ ਮੁਸਲੇ ਦੇ ਮੁਸਲੇ।” ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਫੀਮ ਦੀ ਡੱਬੀ ‘ਚੋਂ ਇਕ ਗੋਲੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਲਿਆ।

“ਹੋਰ ਕਿੱਦਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਜਾਵੇ?” ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਝਟਕੇ ਵਾਲਾ”, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁੰਡੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਠਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਬਿਲਕੁਲ ਨੀਕ”, ਸਭ ਸਿਆਣੇ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ ਗਏ।

“ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਓਧਰ ਹਲਾਲ ਖਿਲਾਇਆ ਗਿਆ”, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

“ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਗਊ ਦਾ” ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਚਾਰੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਪਲੇ-ਪਲੀ ਪੰਜ-ਛੇ ਬੱਕਰੇ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਝਟਕੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪੱਦੀ, ਪੋਸੀ ਕਿੱਤਣਾ, ਮਜਾਰਾ, ਬਿੱਝੋ, ਬਾਕੀ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਵੀ ਇਹ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ‘ਚ ਇਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਤੇ ਇਕ ਉਤਰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਕਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ।

“ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਤਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੀ ਦੇਗ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਸੀ”, ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬੇ ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਟੋਕਿਆ।

“ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਕਰ ਓਏ ਮੁੰਡਿਆ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਘੋਚਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢੀਦੀਆਂ”, ਬਾਬੇ ਹੁਰਾਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਫੇਰ ਖੁੰਡੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਝਟਕੇ ਤੇ ਬਲਟੋਹਿਆਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹਿਨੀ। ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਖੁੰਡਾ

ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤੇ ਬੱਸ ਚਾਰ ਕੱਕੀਏ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਨ।

ਘੜੀ ਪਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕੰਘੇ, ਕਤੇ, ਕੱਛੇ, ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਲਏ ਤੇ ਬੋਟੀ ਬੋਟੀ ਕਰਕੇ ਝਟਕਾ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। “ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਸਾਂ, ਸਹੁਰੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ” ਝਟਕੇ ਦੀ ਬੋਟੀ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਣੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਠਾਠ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਕਦੀ ਅਫੀਮ ਤੇ ਕਦੀ ਝਟਕੇ ਦੀ ਬੋਟੀ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾ ਲੈਂਦੇ।

ਬਾਬੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਮ ਜੱਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਿਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਧੂ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਸਨ। ‘ਮਹਾਰਾਜੇ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਗੋਤ ਸਿੰਧੂ ਹੈ ਤੇ ਸਿੰਧੂ-ਸੰਧੂ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਾਗੀਰ ਨਾਲ ਅਫੀਮ-ਡੋਡੇ ਹੀ ਚਲਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਕਣਾ।”

ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ। ਕੇਵਲ ਬੋਤ੍ਰੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਨੂਰੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਨੂਰੇ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ?” ਮੈਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦਾ, ਮੱਲ। ਮੈਂ ਕੰਘੇ, ਕਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਨ ਵੀ ਲਏ ਹਨ। ਨੂਰੇ ਦਾ ਅੱਬਾ ਸਾਈਂ ਲੋਕ ਹੈ। ਉਹ ਝਟਕਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਕਤਾਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੈਰ, ਮੈਂ ਨਿਪਟ ਲਵਾਂਗਾ। ਵਿਚਾਰਾ ਬੜਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਪਣਾ। ਤੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ

ਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਤੇਰੇ ਹਾਣ ਦੇ ਹਾਲੀ ਚੌਬੀ ਵਿਚ ਧੌਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਤੂੰ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਏਂ। ਇਹ ਸਭ ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀਆਂ ਨੇ?” ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋ ਗਏ। ਜਦ ਬਾਬੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝਟਕੇ ਦੀ ਬੋਟੀ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾਈ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਵੀ ਜਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਯਕੀਨ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਝੂਠ ਵੀ ਕੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਦ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੱਪਲ ਕੋਲ ਰਹਿਮਤੋ ਤੋਂ ਖੰਡ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪੀਲੀ ਚੁੰਨੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਲੀ ਚੁੰਨੀ ਨੇ ਰਹਿਮਤੋ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ, ਉਸ ਦੇ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਚੁੰਨੀ ਹੀ ਫੱਬਦੀ ਸੀ। ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਜਦ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦੇ ਗਲ ‘ਚ ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ ਸੀ ਤੇ ਨੂਰੇ ਦੇ ਗਲ ‘ਚ ਵੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਿਮਾਜ਼ ਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ ਨੂਰੇ ਦਾ ਹਮ ਜਮਾਤੀ ਤੇ ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਭੁੱਲਣ ‘ਤੇ ਵੀ ਸਾਈਂ ਨੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਸਾਈਂ ਵੀ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਨੂਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਜੇ ਕਦੀ ਨੂਰਾ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ “ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜ ਹੋ। ਇਕ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ।”

ਤੇ ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਈਂ ਇਕ ਚਪੇੜ ਨੂਰੇ ਦੇ ਹੋਰ ਜੜ ਦਿੰਦਾ। ਸੱਤਵੀਂ ‘ਚ ਮੈਂ ਤੇ ਨੂਰਾ ਮਹਿਲਪੁਰ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਾਂ। ਮਹਿਲਪੁਰ ਇੱਕਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਤੇ ਨੂਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿੱਤਰ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਉੱਜ ਵੀ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਈਂ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਡਰ ਸੀ? ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਨੂਰਾ ਤੇ ਨੂਰੇ ਦਾ ਅੱਬਾ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੇਰੂਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਨੂਰਾ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਹਿਮਤੋ, ਨੂਰੇ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਵੱਡੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਚਰੀ ਦੀ ਭਰੀ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਦਰੂ ਸਾਈਂ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨੂਰਾ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਪਿੱਛੋਂ “ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ... ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ” ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁੱਤੇ ਉਨੀਂਦਰੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਲ ਨੂੰ ਭੱਜ ਤੁਰੇ। ਨਿਮਾਜ਼ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਮਾਰੇ ਭੈਅ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੱਜ ਸਕਦਾ। ਨੂਰਾ ਔਖੜ ਕੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਇਕ ਚਿਲਕਦੀ ਹੋਈ ਬਰਛੀ ਨੂਰੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਖੁੱਭ ਗਈ। ਰੁੱਗ ਭਰ ਆਂਦਰਾਂ ਉਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਈਆਂ। ਮੈਂ ਭੈਅ-ਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ਬਰਛੀ ਵਾਲੇ ਵਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੀਲੇ ਵਸਤਰਾਂ ਵਾਲਾ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਸਾਈਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਹਿ ਵੇਖੋ ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ ਤੇ ਕਤਾ...” ਤਾਂ ਇਕ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕੇ ਵਾਰ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਕਤੋਂ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮਿੰਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ।

“ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਘੱਲੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ” ਮੇਰੇ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਭੁੰਝੰਗੀ ਐ...ਓਏ ਮੂਰਖੇ” ਨੂਰੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਬਰਛੀ ਖੋਭਣ ਵਾਲੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਝਿੜਕਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ ‘ਤੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ।

ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਕੀ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਲਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ।

“ਬੱਸ ਬਚ ਗਿਆ ਹੁਣ। ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਡਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲੀ ਜੁਆਕ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਵਿਚਾਰਾ।” ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਮੈਂ ਬੋਲ ਪਛਾਣਿਆ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਸੀ।

“ਭਾਣਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਪਰਲੋ ਵੀ ਆ ਗਈ ਸੀ” ਮਾਂ ਨੇ ਹੰਝੂਆਂ ‘ਚੋਂ ਆਖਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਦ ‘ਚ ਲੈ ਕੇ ਘੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਈ, “ਤੂੰ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ ਪੁੱਤ? ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ।” ਮਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਦੁਪੱਟੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ।

“ਸਦਕੇ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਜਾਇਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾ ਲਵੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਏ।” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਡਿਉੜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

“ਬੀਬੀ! ਨੂਰੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਛੀ ਵੱਜੀ ਸੀ” ਮੈਂ ਚੋੜਾ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਤੇ ਰਹਿਮਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਐਨ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਂ।

ਮਾਂ ਨੇ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੂਰੇ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜੈਨਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤੋ ਨੂੰ ਜੱਥੇ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਈਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਤੇ ਇਕ ਲੱਤ ਵੱਢੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੂਰੇ ਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪੀਲੇ ਪਟਕੇ, ਕਤੇ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਕੱਛੇ ਵਾਲਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ। ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਥਰਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਇਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਜਿਹੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪੋਸੀ ਵਾਲਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਮਿੱਤਰ ਘਣਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪੀਲਾ ਪਟਕਾ ਦੇਣ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਪਟਕੇ ਤੋਂ ਜਥੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਛੁਰਾ ਖੋਭ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਘਣਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਏਨਾ ਸਦਮਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਡੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। “ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਚਾਲ੍ਹੀ ਮੁਕਤੇ” ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੰਤ ‘ਚ ਜਦ ਉਹ “ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ, ਵੰਡ ਛਕਿਆ, ਦੇਗ ਚਲਾਈ, ਤੇਗ ਵਾਹੀ, ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਕੁਰਬਾ...” ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਲੜਖੜਾ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਖੁੰਡਾ ਗਿਰ ਪਿਆ। ਬਾਕੀ ਅਰਦਾਸ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਜਦ ਬਾਬੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ।

“ਕੀ ਗੱਲ?” ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਦੇ ਭੋਰਾ ਕੁ” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ, “ਸਾਈਂ ਦੀ ਕਬਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾ ਆਵੇ ਜਾ ਕੇ।” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਤਕੀਏ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ। ਤਕੀਏ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੇਵਲ ਅੱਧੇ ਖੇਤ ਦੀ ਵਿੱਥ ਸੀ।

ਤਕੀਏ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨੂਰਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿੱਪਲ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਰਹਿਮਤੋ। ਰਹਿਮਤੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਪਿੱਪਲ ਹੇਠ ਘੁਰ ਕੇ ਤੱਕਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਘ੍ਰਿਣਾ ਨਾਲ। ਤੇ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਜਥੇ ਵਾਲੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ?

“ਕੀ ਮਤਲਬ? ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਤਕੀਏ ਵਾਲੀ ਕਬਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਲ੍ਹ ਦਾ ਘੱਲੂ-ਘਾਰਾ ਯਾਦ ਏ ਨਾ?” ਬਾਬੂ ਜੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮਾਤ ‘ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰਾਪ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਸੀ।

“ਯਾਦ ਹੈ?” ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮਾਰੇ ਗਏ ਨਾ?” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਨ ਕੀਤਾ।

ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।

“ਜਿਹੜੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਪੁਜਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਬਚ ਰਹੇ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਏਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ।

“ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ” ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁੜ ਆਖਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਸਮਝੋ” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਖਿਝ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਕਲ੍ਹ ਬਾਰੇ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਧੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਬਰਾਂ ਬਲੀ ਨਿਕਲ ਆਈਆਂ ਫੇਰ?” ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਬਾਬੂ ਜੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾ ਸੁਣ ਲੈਣ।

ਮੈਂ ਭੱਜ ਕੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਕਬਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰੱਖ ਆਇਆ ਤੇ ਬਾਬੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਪਈ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਹੀ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰ ਲਵਾਂ? ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਫਾਰਮ ਭਰ ਕੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫਾਰਮ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਖ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਕੇ ਕਰਸੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰਕੇ? ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਆਸ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਫੈਲੀਦਾ।” ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰੋ।”

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਐਮ.ਲਿਟ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਐਮ.ਲਿਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੋ ਪਾਠ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਕੁਲੀਗ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਪਰਚੇ ਦੀ ਥਾਂ ਐਮ.ਏ. ਦਾ ਡਿਜ਼ਟਰੇਸ਼ਨ ਲਿਖਿਆ, ਫੇਰ ਉਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਐਮ.ਲਿਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਡਿਗਰੀ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਾਠ ਜੋੜ ਕੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਥੀਸਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਲਈ ਕਿ ਸਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਥੀਸਸ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਭਿਜਵਾਇਆ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ‘ਹਾਂ’ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ, “ਕੌਸਮਿਕ ਕੌਸੀਐਸਨੈਸ ਇਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ” ਵਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋ-ਗਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਬਾਣੀ ‘ਤੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਸਾਈਨਾਪਸਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਇਸ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਈਨਾਪਸਜ ਤਿਆਰ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਰੀਡਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦੇਣ।

ਮੈਂ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ। ਬੋਲੇ, “ਬੀਬਾ ਜੀ! ਤੁਸੀਂ ਸਬਜੈਕਟ ਔਖਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੋਖਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ?” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਡਾ. ਸਾਹਿਬ! ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕੋ-ਗਾਈਡ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਅਜਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਸੁਝਾ ਦਿੰਦੀ।” ਅਗੋਂ ਬੋਲੇ, “ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬੀਬਾ ਤੁਸੀਂ ਕਲ੍ਹ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਆ ਜਾਣਾ। ਮੈਂ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅੱਜ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗਾ।” ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਗਈ ਤਾਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਈਨਾਪਸਜ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾਕੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ ਕਿ ਰਿਸਰਚ ਬੋਰਡ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ, “ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸ ਪਲੇਸ ਇਨ ਇੰਡੀਅਨ ਫਿਲਾਸਫੀ” ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸਾਈਨਾਪਸਜ ਭੇਜੇ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ

ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਗਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਸੇ ਮੈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਕੱਢਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ ਪਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ।

ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗਾਈਡ ਗੁੱਸਾ ਕਰੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੇਰੀ ਨਿਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਔਕੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਸਿਨਹਾ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਕਿ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਮਨਸੂਖ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਨਿਜੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਵੱਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਮੇਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੈਸਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੈਸਲ ਹੋ ਗਈ।

ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਿਸਟਰ ਪੁਰੀ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਭਵਨ ਤੋਂ ਬਤੌਰ ਮੁਖੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸੀ। ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਐਮ.ਏ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਹਿਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਦੇ ਦੌਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਣਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਲੜਕੀਆਂ ਪਰਮਜੀਤ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ

ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਗਾਈਡ ਗੁੱਸਾ ਕਰੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਲਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ “ਰੀਜਨ ਐਂਡ ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ ਇਨ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ” ਅਤੇ ਬਾਲਿੰਦਰਜੀਤ ਨੂੰ “ਨਾਨਡੁਏਲਿਜ਼ਮ” ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਰਿਐਲਟੀ’ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਉਤੇ ਅਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖ ਰਹੱਸਵਾਦ’ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਮੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ‘ਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ‘ਪਟਿਆਲਾ ਸਕੂਲ ਆਫ ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ’ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਬੂਟੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।” ਸਨ 1977 ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਸਾਇੰਸ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ‘ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਫਿਲਾਸਫੀ ਕਾਂਗਰਸ’ ਹੋਈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਦਘਾਟਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਦੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੀ, ਨਿਊ ਮੋਤੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਾਹ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ‘ਤੇ ਡਾ. ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਦਾ ਥੀਸਸ ਵੀ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, “ਰੇਵੇਲੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੀਜਨ ਇਨ ਅਦਵੈਤਾ ਵੇਦਾਂਤ।” ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, “ਬੀਬਾ ਜੀ! ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ ‘ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪਈ ਹੈ। ਫਟਾਫਟ ਜਾਓ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਵੋ, ਇੱਕੋ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਰੀਦ ਲਵੇਗਾ।” ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬ ਦੇਖਣੀ ਤਾਂ ਝੱਟ ਉਸਦੇ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਰੈਕ ‘ਤੇ ਫਲਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪਈ ਹੈ, ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਕਰਾ ਲਿਆਉ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਮੈਟਰ ਬਹੁਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਥੀਸਸ ਲਿਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਰਹੀ। ਇਸਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸਰਚ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬੱਚੇ ਸਾਂਭਣ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਾਊ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਵੀ.ਸੀ. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਜਿਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਕ ਕਲਚਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀਅਡ ਅਦਿ ਲੈਣਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਟੱਡੀ ਲੀਵ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸਹੂਲਤ ਆਪਣੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਥੀਸਸ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸੇ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪ ਗੱਲ ਕਰਨ। ਮੈਂ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, “ਗੱਲ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਬੀਬਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਥੀਸਸ ਸਬਮਿਟ ਕਰ ਦਿਉ।” ਥੀਸਸ ਸਬਮਿਟ ਕਰਨ ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਚੈਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਥੀਸਸ ਦੀ ਕੋਈ ਉਪ-ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਡਾ. ਨਿਰਾਕਾਰੀ ਨੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਸਨ ਪਰ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁਟੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲੱਭੇ ਨਾ। ਮੈਂ ਡੇਟ ਬਾਉਂਡ ਸੀ। ਸੋ, ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਫੈਕਲਟੀ ਵਿਚ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਖੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਰੀਖਿਆ ਪੀ.ਵੀ.ਸੀ ਡਾ. ਚੋਪੜਾ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੀ ਜੋ ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨਾਲ ਵਿਚੋ-ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨਾਲ ਠੀਕ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਪੀ.ਵੀ.ਸੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਰੋਕੀ ਰੱਖੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨਾਲ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੋਲੇ, “ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਫਾਈਲ ਰੁਕੀ ਨੂੰ। ਕੁਤੀ ਹੈ ਨਾ, ਕੁਝ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੀ ਫਾਈਲ ਰੋਕ ਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਡਾ. ਚੋਪੜਾ?” ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵੀ ਹੋਏ ਕਿ ਏਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਖੈਰ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰਡਰ ਕਰਕੇ ਫਾਈਲ ਇੱਕਦਮ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮੰਗਵਾ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਹੜੀ ਡਿਗਰੀ 1985 ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1986 ਵਿਚ ਹੋਈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਈਵਾ ਦੀ ਤਰੀਕ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਸਨ। ਹਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਰਫਿਊ ਜਾਂ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਬੜੇ ਔਖੇ ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਵਾਈਵਾ ਲੈਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਲੜਕਾ ਵੀ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਭੇਜਣ ਦਾ। ਵਾਈਵਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ, “ਗੁਰਨਾਮ ਹੁਣ ਫਾਰਮੈਲਟੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਆਪਾਂ ਆਫ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਜਿਸ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਰੀਜਨ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕੀ ਤੂੰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਪੇਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?” ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਪਰੀਖਿਅਕ ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਡਾ. ਬੈਨਰਜੀ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਰਧਮਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਪਰੀਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਥੀਸਸ ਨੂੰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਫਤੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ‘ਕੌਸਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ’ ਤੋਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪਤੇ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੰਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛਾਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰੀਡਰ ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪੋਸਟ ਵਾਸਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਡੀਨ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ। ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਹੁਤ ਅੱਛੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਲੈਂਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਟੀਚਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੇ, ਏਨੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਕੁਤੀ ਹੈ।”

ਡਾ. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਇੱਕਦਮ ਬਚਣ ਲਈ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਨਾਮ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੀਰੀਅਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਾਇਆ?”

ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਕੁਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੁਤੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੂਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(ਚਲਦਾ...)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

- (1) ਜਿਵੇਂ ਆਪਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਪਰ ਆਸ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ-ਦੂਸਰਾ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (2) ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਿਲਿਆ ਮੌਕਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੌਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
- (3) ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਾਰ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (4) ਜ਼ਿਆਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰੂਪ ਧਾਰਦੇ ਹਨ।
- (5) ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੰਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਔਖੀ ਹੈ।
- (6) ਸੱਚ ਨਾਲ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬੇਈਮਾਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (7) ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਭੈੜੇ ਮਾਹੌਲ ‘ਚ ਚੰਗੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ਕਤੀ ਥੱਲੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (8) ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬੰਦੇ ਵੀ-ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਕਪਟੀ, ਚੋਰ, ਬਦਮਾਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- (9) ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਉਣਾ ਵੀ ਸਿਖਾਵੇ।
- (10) ਜੋ ਚੀਜ਼ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਛੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (11) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਖੋਜੀ ਬਣਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਖੋਜੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- (12) ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣਾ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਨ ਖੋਦਣ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।
- (13) ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਾਂ-ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲੱਭਣ ਦੇ ਇੰਨੇ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਠੀਕ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।
- (14) ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੁਕਸ ਹੀ ਕੱਢਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- (15) ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਮਣ ਮਿੱਟੀ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸੋਨੇ ਵਾਸਤੇ ਹਟਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।
- (16) ਹਿੰਮਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਦੁਨੀਆਂ ਭੱਜ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (17) ਬੰਦ ਘੜੀ ਵੀ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਠੀਕ ਸਮਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ।
- (18) ਇੰਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।
- (19) ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਹਰ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਬਣ ਸਕੇ।
- (20) ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।
- (21) ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਉਤੇ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹੋ।
- (22) ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਉਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।
- (23) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਕਤ ਕੱਢੋ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- (24) ਆਪਣੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣੋ ਨਾ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ।
- (25) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਖੁੱਭ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਦਿਖਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ।
- (26) ਅਕਲਮੰਦੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ-ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਸਿੱਖ ਲੈਣਾ ਹੈ।
- (27) ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਾਹਿਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- (28) ਇੱਕ ਮਾਹਿਰ ਬੰਦਾ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਉਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- (29) ਗਿਆਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਫਿਲਮ 'ਚੰਨਾ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ' ਤੇ 'ਚੱਕ ਜਵਾਨਾ' ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਣ 'ਚ ਅਸਫਲ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ*

ਬੋਕ ਦੇ ਭਾਅ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆਂ' ਆਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ 'ਬਾਏ-ਬਾਏ' ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਹੈਰਾਨ ਨੇ। ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿ ਏਨੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਦਰਸ਼ਕ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਤੇ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਸੌ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਦੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਏਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦੇ ਕੈਸਿਟਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ-ਅੱਧ ਗੀਤ

ਫਿਲਮ 'ਚੰਨਾ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ' 'ਚ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਤੇ ਗੋਲਡੀ ਸੂਮਲ

ਮਸੀ ਚੱਲੀਐ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਫਿਲਮ ਸਮੀਖਿਅਕ ਸੋਚ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ 'ਕੱਲਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤੀ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਵੀਹ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੌੜਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ। ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਏ? ਕੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ ਚਰਚਿਤ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਐ? ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਏ ਤਾਂ ਜਾਣੋ-ਪਛਾਣੋ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ? ਜਾਂ ਇੰਜ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਜੇ ਚਰਚਿਤ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਮਯਾਬੀ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ 'ਚ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਓਕਾਰ ਦਾਸ ਮਾਣਿਕਪੁਰੀ ਵਲੋਂ ਨੱਥਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਪਲੇਨੀ ਫਿਲਮ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਏਨੀ ਕਾਮਯਾਬ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ?

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਏ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਇਕੀ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧੌਕਸਾਹੀ ਕਿਹੜੀ ਸੁੱਖ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏ। ਜੀਹਦੀ ਕੈਸਿਟ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ, ਉਹਦੀ ਫਿਲਮ ਚੱਲ ਜਾਊ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ? ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਮਝ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੈਸਿਟਾਂ ਵਾਂਗ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਸੁਗਲ-ਸੁਗਲ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ, ਘਾਟੇ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ।

ਕੈਸਿਟਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਧੇ ਵੱਧ ਫਾਰਮੂਲੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਜੀਹਦੀ ਇੱਕ ਕੈਸਿਟ ਡੁੱਬ ਗਈ, ਉਹਦੀ ਅਗਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 'ਫਲਾਪ' ਦਾ ਨੱਪਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਏ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅੱਖੀਆਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ' ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਤੀਜੇ ਕੁ ਦਿਨ ਸਭ ਦੀ 'ਉਡੀਕ' ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਦੀ 'ਛੇਵਾਂ ਦਰਿਆ' ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਏ, ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਦਿਸ ਵੀ ਰਿਹਾ ਏ।

ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ 'ਯਾਰੀਆਂ', 'ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ' ਤੇ 'ਸੁਖਮਨੀ' ਦਾ ਬੈਕ ਗੇਅਰ ਪਿਐ ਤੇ ਹੁਣ ਚੌਥੀ 'ਚੱਕ ਜਵਾਨਾ' ਚੰਗੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਰਹੀ ਏ।

ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧੋ ਸਕਣਾ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਲਤੀ ਨਵੇਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਬੈਠਦੀ ਏ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਚੰਨਾ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ' ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਇਐ। ਪੂਜਾ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਧਨੀ ਏ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦਾ। ਉਹਨੇ 'ਮੋਟਰਾਂ' ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਹਿੱਟ, 'ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ' ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਹਿੱਟ, ਝੋਨੇ ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ ਫੇਰ ਹਿੱਟ, ਸਕੂਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਹਿੱਟ। ਜੇ ਉਹਦੀ ਬ੍ਰੇਕ ਲੱਗੀ ਤਾਂ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਕਰਕੇ। 'ਪੰਜਾਬਣ' ਨੇ ਰਾਜਪੁਰੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬਣ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਭੁਆਂਟਣੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ।

ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਘਾਟ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਈ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨੇ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕ ਨਾ ਮਾਤਰ ਨਸੀਬ ਹੋਏ, ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ 'ਫਲਾਪ' ਦੇ ਨੱਪੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਤੀਜੀ ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਹਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਚੌਥੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਮਰਹੂਮ ਗੁਰਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਐ, ਪੂਜਾ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਗੁਰਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਲੀ ਉਹਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਹੋ ਨਿਬੜੀ।

ਪੂਜਾ ਦੀ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਾਕਾਮੀ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੀਰੋ ਛੇ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਲਿਆ ਗਿਐ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਮਧਰੀ। ਪਰ ਇਹ ਨਾਕਾਮੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੁੱਲ ਭੁਲਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹੀਰੋ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਹੀਰੋਇਨ ਨੂੰ ਮਧਰੇ ਕਹਿ ਕੇ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨ ਹੀਰੋ ਨੂੰ ਲੰਬੂ ਆਖ ਕੇ ਚਿੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਰਦਾ ਵੀ ਢਕਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਮੇਡੀ ਰੰਗ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ। ਮਿਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬਣ

ਜਪੁਜੀ ਖਹਿਰਾ ਦਾ ਸਾਈਂ ਜੱਸ ਢਿੱਲੋਂ ਖਲਨਾਇਕੀ ਦੇ ਰੋਲ 'ਚ ਖੂਬ ਜਚਿਆ। ਫਿਲਮ 'ਚ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਬਣਿਐ, ਜਿਹੜਾ ਸੁੱਖ ਭਾਵ ਪੂਜਾ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਸਮੇਤ ਲਫੰਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਵ ਭਾਵ ਗੋਲਡੀ ਸੂਮਲ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਦਾ ਤਕਰਾਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪਿਆਰ ਵੀ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੌਲਤ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਧੀਆ ਹੈ ਤੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸੋਚਦਾ ਏ ਕਿ ਜੇ ਇਹ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਗੌਰਵ ਕੁੰਹਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀ 'ਪੰਜਾਬਣ' ਨੇ ਪੂਜਾ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਚ ਜਿਹੜੇ ਵੱਟੇ ਪਾਏ, ਉਹ ਛੇੜੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣੇ। ਪਲੇਨੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਪੂਜਾ ਕੋਲੋਂ ਦੋਹਰਾ ਰੋਲ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਤੇ ਅੱਧਿਓਂ ਵੱਧ ਫਿਲਮ 'ਚ ਪੂਜਾ ਵਲੋਂ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਣਾ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਸੰਦ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ?

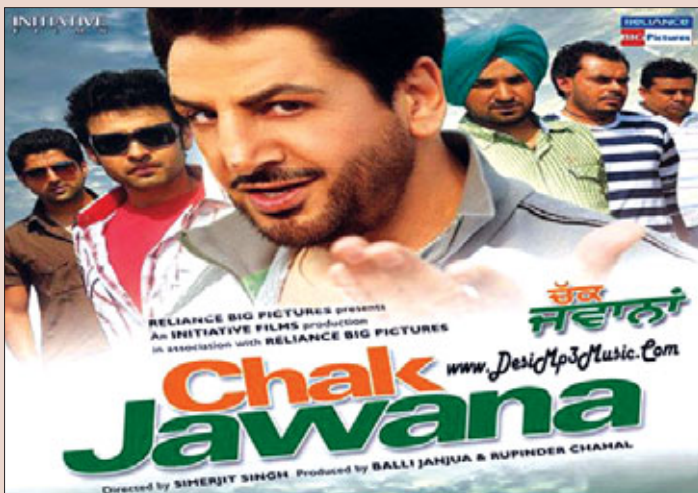
ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਸਾਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਢਕਵੰਜੀ ਸਾਧਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਵਿਅੰਗ ਕਸਿਆ ਗਿਐ, ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਆਸਥਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਏ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੀਡਰਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ ਤੇ ਸਮਗਲਰਾਂ ਦੀ ਚੰਡਾਲ ਚੌਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਐ ਤਾਂ ਵੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ।

ਜਿੰਨਿਆਂ ਕੁ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ ਏ, ਉਹ 'ਚੰਗੀ' ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ, ਪਰ ਬੋਝਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਖੀ 'ਚੰਗੀ' ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ 'ਮੰਦੀ' ਵਾਲੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ 'ਚੱਕ ਜਵਾਨਾ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੜਾ ਚਿਰ ਲਟਕਦੀ ਰਹੀ ਏ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਬੈਠੀਆਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈਂਦੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਐ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਫਸਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਏ, ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਸੇ ਨੱਥੇ ਦਾ ਤੁਤਕਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਏ, ਪਰ ਫਿਲਮ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰੀ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਧਤਾਧਤ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਨੇ, ਦੂਜਾ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਡਿੱਗੀਆਂ, ਤੀਜਾ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਤੋਂ ਉਮਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਚੌਥਾ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾਟਕੀ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਦਮ ਕੀਤੇ ਨੇ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਗਾਏ ਗੀਤ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨੇ, ਸੰਗੀਤ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁੱਲ ਮੋਤਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇੱਕ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀ 'ਕਚਹਿਰੀ' ਤੇ 'ਸ਼ਹੀਦ ਏ ਮੁਹੱਬਤ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ' ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਰ ਰਸਾਂ 'ਚ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੂਝਵਾਨ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹਰ ਉਦਮ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣੇ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੂਜਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਦੁੱਧ ਦੇ ਭਾਅ ਵਿਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਹ ਟਰਾਲੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਜਾਣ।

ਵਕਤ ਦੇ ਮਿਜਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਬਦਲ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਨੇ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੋਰੰਜਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੋਧ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪਿਆਰ ਪਾਈ ਰੱਖਣ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਮੇਲ ਕਰਦੇ ਰੱਬਾ', ਵਿਚ 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰੱਖੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦੀ ਹਾਕੀ ਚੁੱਕੀ ਏ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਲਜ 'ਚ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਐ' ਡਾਇਲਾਗ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਭਟਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਜੱਖਣਾ ਪੱਟਣ 'ਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਨੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਤੇ ਆਸ਼ਕੀ-ਮਾਸ਼ੂਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾ ਲਏ।

ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੀ 'ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ', ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਦੀ 'ਵੈਲਕਮ ਟੂ ਪੰਜਾਬ', ਦਿਲਜੀਤ ਦੀ 'ਲਾਇਨ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਬਰਾੜ, ਸੁਰਜੀਤ ਖਾਨ, ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਤੇ ਕਈਆਂ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ਉਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਲਾਮੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਓਨਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੁੜਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ।

*ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਚੈਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਬਿਤਾ ਸਕਿਆ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ

ਗਾਇਕੀ ਅਤੇ ਨਾਚ ਕਲਾ ਦਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਕਰੋੜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਸੀ। ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਫਨਕਾਰ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਾਥੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੁੱਖਾਂ, ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੇ ਤੋਹਮਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੰਢਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਦੌਲਤ ਤੇ ਸ਼ੋਹਰਤ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਗਿਆ, ਪਰ ਚੈਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਬਿਤਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਵਰਗਾ ਫਨਕਾਰ ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

29 ਅਗਸਤ, 1958 ਨੂੰ ਗੈਰੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਆਪਣੇ ਨੌਂ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੈਥਰੀਨ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜੌਸਫ ਜੈਕਸਨ ਇਕ ਕਰੇਨ ਅਪਰੇਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਤਾਦ ਗਿਟਾਰ ਵਾਦਕ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰੂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਿਟਾਰ ਵਜਾਉਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਸੰਨ 1968 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਸਟੀਲ ਟਾਊਨ' ਨਾਮਕ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੈਵਰਲੀ ਹਿਲਜ਼ ਕਲੱਬ 'ਦਿ ਡੇਜ਼ੀ' ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਾਰੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਖੱਟੀ।

ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਐਲਬਮ 'ਡਾਇਨਾ ਰੌਸ ਪ੍ਰੀਜੈ ਜੈਕਸਨ-5' ਸੰਨ 1969 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਤੇ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ। ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਹੀ ਸਾਲ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਲਬਮ 'ਆਈ ਵਾਂਟ ਯੂ ਬੈਕ' ਆਈ ਜੋ ਸੁਪਰ ਹਿੱਟ ਰਹੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਰਹੀ। ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਨੇ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸਾਰੇ ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲਟਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਾਉਣ-ਵਜਾਉਣ ਅਤੇ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਬਚਪਨ ਰੁਲ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਆਮ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਤਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੋਲੋ ਐਲਬਮ ਸੰਨ 1972 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਸੀ 'ਗੈਟ ਟੂ ਬੀ ਦਿਅਰ'। ਇਸ ਐਲਬਮ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡਤੋਂ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਜੈਕਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ 'ਬੈਨ' ਲਈ ਇਕ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਉਸੇ ਸਾਲ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਨ 1978 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਵਿਜ਼' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੋਨਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸਾਂਝ ਵੀ ਪਾ ਗਈ। ਸੰਨ 1994 ਵਿਚ ਛੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਗਾਇਕਾ ਲਿਜ਼ਾ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਿਭ ਨਾ ਸਕੀ। ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਤੇ ਦੁਖੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸੰਨ 1993 ਵਿਚ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸੰਨ 2003 ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਇਕ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਜਿਸਮਾਨੀ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀਆਂ ਤੋਹਮਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਬਾਡੀਗਾਰਡਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਵੀ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਸੰਨ 1996 ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਬਕਾ ਨਰਸ ਡੈਬੀ ਰੋਅ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮਾਈਕਲ ਜੂਨੀਅਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮਾਈਕਲ ਕੈਥਰੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਂਜ ਉਸ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਐਲਬਮ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸ ਮਾਈਕਲ-2 ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਕੌਣ ਸੀ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਸਰਜਰੀਆਂ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੀੜ ਹੰਢਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਈਕਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਦਨਿਵਾਰਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2001 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਗਾਣਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਟੀਕਿਆਂ ਤੇ ਸਰਜਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਰਕਮ ਤਿੰਨ ਸੌ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਸੰਨ 2009 ਦੀ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਹ ਫਨਕਾਰ ਸਦਾ ਲਈ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

-ਇੰਦਰਜੀਤ ਜੱਸਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਪੈਕ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ!

PTC Punjabi, India's No. 1 Punjabi entertainment channel, is now available only on DISH Network.

Punjabi Pack - Complete Punjabi TV package

Punjabi Pack

\$19.99/mo.

Local Channels

\$9.99/mo.

**for only
\$29.98/mo.**

- **No** equipment to buy • **Free** Standard Professional Installation
- **Free** DVR Upgrade (\$6.00/mo. DVR Service fee applies) • **No** Additional Service Access fee

	DISH Network	DIRECTV®	CABLE
Punjabi Channels	7	0	Limited number in limited areas
Award-Winning DVR	Yes	No	No
Most HD Channels Available	Yes, over 200	No, over 140	No
Installation in 6 Rooms	FREE	Up to \$138	Varies

Source: directv.com, 8/02/10.

Get America's Top 120 package
just \$24.99/mo for 12 months
plus get HD Free for Life!

Requires Agreement and AutoPay with Paperless Billing

Call 1-888-242-2276

Source: TAM Peoplemeter system, Period Week 26-29, 2010

Digital Home Advantage plan requires 24-month agreement and credit qualification. If service is terminated before the end of agreement, a cancellation fee of \$1750/month remaining applies. Programming credits apply during first 12 months. \$10/mo HD add-on fee waived for life of current account; requires Agreement, AutoPay with Paperless Billing. Free Standard Professional Installation only. All equipment is leased and must be returned to DISH Network upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Limit 6 leased tuners per account; lease upgrade fees apply for select receivers; monthly fees may apply based on type and number of receivers. HD programming requires HD television. All prices, packages and programming subject to change without notice. Local channels may not be available in all areas. Offer is subject to the terms of applicable Promotional and Residential Customer Agreements. Additional restrictions may apply. First-time DISH Network customers only. Offer ends 9/28/10. (c) 2010, DISH Network L.L.C. All rights reserved.

